

(НЕ)ВИДИМІ: ДІТИ У ФОКУСІ ПРАВОСУДДЯ У СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

**АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО
ПРАВОСУДДЯ У СПРАВАХ ПРО ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА**

АВТОРКИ:

Бороздіна Катерина Анатоліївна, віцепрезидентка ГО «Ла Страда-Україна»

Дмитрук Юлія Ростиславівна, юристка ГО «Ла Страда-Україна»

Ковальова Олена Володимирівна, професорка кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ, к.ю.н., с.н.с., доцентка, майор поліції.

Легенька Марина Миколаївна, докторка філософії в галузі права, президентка ГО «Ла Страда-Україна»

Чорнобай Евеліна Олегівна, юристка ГО «Ла Страда-Україна»

Рекомендовано до друку та використання Науково-методичною радою ГО «Ла Страда-Україна», протокол №16 від 26.01.2026

«(Не)Видимі: діти у фокусі правосуддя у справах про домашнє насильство». Аналітичний звіт щодо визначення рівня доступу дітей до правосуддя у справах про вчинення домашнього насильства / кол.авторів; – К. – 2025. – 137 с.

Усі права захищені. Зміст цієї публікації можна безкоштовно копіювати та використовувати за умови посилання на джерело інформації.

Публікація підготовлена громадською організацією «Ла Страда-Україна» у межах гранту, наданого Проєктом ЄС «Право-Justice». Її зміст є виключною відповідальністю авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

© ГО «Ла Страда-Україна», 2026

© Легенька М.М., Бороздіна К.А., Чорнобай Е.О. та ін., 2026

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЯ.....	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО ПРАВОСУДДЯ.....	11
2.1. МОНІТОРИНГ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	11
2.1.1. Судова практика щодо притягнення кривдників до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності	11
2.1.2. Судова практика щодо притягнення кривдників до кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності	63
2.2. МОНІТОРИНГИ ЧЕРЕЗ НАЦІОНАЛЬНІ ГАРЯЧІ ЛІНІЇ.....	82
2.2.1. Моніторинг через Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації та онлайн	83
2.2.2. Моніторинг через Національну гарячу лінію для дітей та молоді	92
2.3. ОПИТУВАННЯ КЛЮЧОВИХ СУБ'ЄКТІВ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	97
2.3.1. Результати опитування представників та представниць органів судової влади	98
2.3.2. Результати опитування представників та представниць органів Національної поліції України.....	103
2.3.3. Результати опитування представників та представниць органів прокуратури	110
2.3.4. Результати опитування представників та представниць органів системи безоплатної правничої допомоги	116
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ	122
Загальні рекомендації	122
Рекомендації органам судової влади	122
Національній поліції України	123
Офісу Генерального прокурора України.....	123
Системі безоплатної правничої допомоги (БПД)	124
Громадському сектору та широкій громадськості.....	124
Додаток 1. Регіональний аспект судової практики щодо притягнення кривдників до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності	125

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

ККУ – Кримінальний Кодекс України

КПКУ – Кримінальний процесуальний кодекс України

СКУ – Сімейний кодекс України

ЄДРСР – Єдиний державний реєстр судових рішень

Стамбульська конвенція – Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11 травня 2011 року, ратифікована Україною 20.06.2022.

Закон – Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року (зі змінами та доповненнями).

БПД – безоплатна правнича допомога

НПУ – Національна поліція України

ГЗН – гендерно зумовлене насильство

ДГЛ – Національна гаряча лінія для дітей та молоді

Дитина/діти – малолітня/неповнолітня особа

Постраждала дитина – дитина, яка безпосередньо постраждала внаслідок вчинення домашнього насильства та/або стала свідком вчинення домашнього насильства

ДН – домашнє насильство

Дорослі – батьки/особи, що їх замінюють, інші небайдужі повнолітні особи, які можуть бути або є близькими для дитини

НГЛ – Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації

ССД – служба у справах дітей

ВСТУП

Кожна дитина має право на зростання в середовищі, вільному від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, в якому відсутні образи чи зловживання, наявне піклування і відсутнє недбале та брутальне поводження чи експлуатація, включно з сексуальними зловживаннями, з боку батьків, законних опікунів чи будь-якої іншої особи, яка турбується про таку дитину. Це положення прямо впливає зі статті 19 Конвенції ООН про права дитини, ратифікованою Україною.

Забезпечення цього положення включає в себе, зокрема, надання необхідної підтримки дитині й особам, які турбуються про неї, здійснення інших форм запобігання, виявлення, повідомлення, передачі на розгляд, розслідування, лікування та інших заходів у зв'язку з випадками жорстокого поводження з дитиною, зазначеними вище, а також, за необхідності, для порушення початку судової процедури.

Діти є особливо вразливою категорією населення, необхідність захисту якої законодавством покладається на дорослих осіб. Втім, саме останні часто стають причиною перебування дітей у вразливому чи навіть небезпечному для них середовищі, порушуючи тим самим невід'ємне право дітей на зростання у середовищі, вільному від будь-яких форм та проявів насильства, зокрема і ДН.

Не зважаючи на зростання правової свідомості суспільства в останні роки, ДН досі залишається одним з явищ, яке нормалізується соціумом і про яке не прийнято говорити вголос. Постраждалі від ДН особи стикаються з віктимблеймінгом та виправдовуванням поведінки кривдника, а вчинення ДН щодо дитини сприймається як прийнятний спосіб виховання дитини, до якого вдаються дорослі, аби виховати «нормальну» дитину.

Прийнятий у 2017 році профільний Закон визначив основні засади запобігання та протидії домашньому насильству, передбачив основні способи надання допомоги та відновлення порушених прав постраждалих осіб, а також регламентував, що *дитина, яка постраждала від ДН* – це особа, що зазнала ДН у будь-якій формі або стала свідком такого насильства. Відповідно, така дитина користуватиметься тими самими правами щодо захисту своїх прав, що і доросла постраждала особа.

Не зважаючи на визначені законодавством положення, які мали б допомогти захистити порушені права дітей, в ситуаціях ДН, коли увага правоохоронних органів в першу чергу звертається до постраждалих *дорослих* осіб (наприклад, до матері дитини), діти часто «відходять на другий план» та залишаються поза увагою судових і правоохоронних органів, навіть у тих випадках, коли ДН вчиняється безпосередньо щодо дітей. Зазначене частково відображалось у відсутності даних про постраждалих дітей в протоколах про вчинення адміністративних правопорушень та/або у судових рішеннях щодо притягнення кривдників до адміністративної чи кримінальної відповідальності, де органи судової влади часто не враховували дитину як постраждалу від ДН особу.

Отже, хоча законодавство визнає той факт, що діти на рівні з дорослими можуть постраждати від ДН та мають такі самі права, що і дорослі постраждалі особи, на практиці це не завжди враховується, відповідно, можливості захисту прав постраждалих дітей в такій ситуації обмежені.

З метою вдосконалення законодавства України та приведення його у відповідність до вимог Стамбульської Конвенції, зокрема в частині належного захисту прав та інтересів постраждалих дітей, Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до

Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами». Закон набрав чинності 19 грудня 2024 року, посиливши тим самим статтю 173-2 КУпАП шляхом запровадження нової санкції за вчинення ДН щодо дитини, яке завдало шкоди (додано частину 2 до ст. 173-2), та додавши в ст. 269 згадку про те, що якщо ДН було вчинено у присутності малолітньої чи неповнолітньої особи, така особа також визнається потерпілою, незалежно від того, чи було їй заподіяно шкоду таким правопорушенням, і на неї поширюються права потерпілої особи. Такі зміни до законодавства додатково підсвітили дітей як окремих суб'єктів, що постраждали від ДН, тим самим розширивши можливості відновлення їх порушених прав.

Після прийняття зазначених змін постала необхідність дослідити, як саме оновлення законодавства вплинуло на ситуацію, адже ще до ухвалених в 2024 році змін ГО «Ла Страда-Україна» проводила вибіркового внутрішнього моніторингу судових рішень щодо притягнення кривдників до кримінальної відповідальності за вчинення ДН, який показав, що судова практика з виокремлення дітей як окремих осіб, постраждалих внаслідок вчинення ДН, не є уніфікованою і далеко не завжди враховує інтереси постраждалих дітей. В окремих випадках суд кваліфікував ДН, вчинене в присутності дітей, як обтяжуючу обставину (наприклад, справи № [549/341/22](#), № [348/481/20](#)). Водночас у деяких рішеннях не враховувалося, що діти стали свідками ДН (наприклад, справи № [945/1010/22](#), № [692/417/23](#), № [346/2413/21](#)), тож питання щодо визнання їх потерпілими внаслідок вчинення ДН в кримінальному провадженні не вирішувалось. В іншому ж вирокі взагалі не містили згадок про те, чи є у постраждалої особи дитина/діти, чи була/и вона/вони свідками ДН та чи вчинялося ДН безпосередньо щодо неї/них. Тому за результатами аналізу судових рішень вкрай важко було визначити реальну кількість постраждалих дітей та належним чином оцінити, наскільки ефективно держава може захистити їх права.

Втім, судові рішення не є єдиним аспектом, яким ми керувалися при прийнятті рішення про необхідність проведення дослідження. ГО «Ла Страда-Україна» забезпечує роботу Національної гарячої лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (0 800 500 335 та 116 123) та Національної гарячої лінії для дітей та молоді (0 800 500 225 та 116 111). За статистикою НГЛ, у 2024 кількість звернень від осіб, які повідомили, що вони та їх діти постраждали внаслідок вчинення ДН або діти яких стали його свідками, склала 344 звернення (загальна кількість звернень на НГЛ у 2024 році – 44 805 звернень). За 1-ше півріччя 2025 року кількість наданих консультацій з цього питання склала 125 консультацій.

Часто абоненти/ки повідомляють, що притягнути кривдників до відповідальності для них стало неможливою задачею, оскільки вони стикнулись з законодавчими, процедурними та організаційними перешкодами. Наприклад, правоохоронні органи могли не приймати заяви про вчинення ДН або судді не притягали кривдників до відповідальності, виходячи нібито з принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, аби зберегти контакт дитини з батьками (навіть якщо один з них або обидва є кривдниками). Це нібито робиться, щоб уникнути обмеження прав батьків на рівну участь у спілкуванні зі своїми дітьми. Або притягнення до відповідальності не відбулось через недоліки в наданих до суду документах, складених правоохоронними органами, через неможливість надати докази пережитого ДН тощо.

У свою чергу, на ДГЛ надходять звернення від дітей, які повідомляють про ДН, і які часто також не поінформовані про можливості захисту своїх прав в ситуаціях ДН. Або повідомляють

про те, що звертались по допомогу, однак їм не повірили чи не захотіли «розбиратись» з ситуацією ті суб'єкти, які зобов'язані реагувати на випадки ДН щодо дитини. Статистика ДГЛ за 2024 рік свідчить – з 167 867 звернень, які надійшли на ДГЛ, 14,3%, тобто трохи більше ніж 24 тисячі, стосувались пережитого дітьми насильства в тій чи іншій формі.

Щодо кількості постраждалих дітей, зафіксованих органами НПУ, остання, на запит ГО «Ла Страда-Україна» щодо отримання інформації про кількість малолітніх, неповнолітніх дітей, які визнані потерпілими внаслідок вчинення домашнього насильства за ст. 173-2 КУпАП у періоди з 01.01.2023 по 31.12.2023, з 01.01.2024 по 18.12.2024 та за період з 19.12.2024 по 01.09.2025 (після набрання внесеними змінами чинності) проінформувала про те, що збір та узагальнення інформації, зазначеної у запиті, а також формування на її підставі даних у запитуваному розрізі НПУ, не здійснюється, відтак надати такі дані неможливо.

Одним із способів реагування на повідомлення про вчинення ДН щодо дітей є підготовка ГО «Ла Страда-Україна» звернень до ССД з метою реагування ними на випадки ДН чи жорсткого поводження з дітьми. Втім, зафіксовано випадки, коли реагування не відбувалось належним чином: ССД не реагували на такі повідомлення, змушували дітей вибачатись за те, що вони звернулись на ДГЛ для повідомлення про пережите ДН, про що інформували нас у своїх відповідях чи говорили дітям мовчати про пережите, аби «не стало гірше» тощо.

Все вищенаведене стало підставою до проведення глибинного та комплексного дослідження, аби визначити, яким насправді є рівень доступу дітей до правосуддя у справах про вчинення ДН, для того, аби зрозуміти ступінь захищеності дітей, проаналізувати, чи знають діти та дорослі, як можна захистити права постраждалої дитини, як реагують правоохоронні органи на ситуації ДН, до яких дотичні діти, чи є ефективною система БПД, коли мова йде про захист прав постраждалої дитини, та наскільки судами забезпечується дотримання принципів найкращих інтересів дитини та дитиноцентризму в умовах, коли діти в ситуації ДН відходять на «другий» план.

Аналітичний звіт складається з 3 розділів. Перший розділ присвячений меті та методології дослідження. Другий розділ вміщує в себе аналіз 3-х компонентного дослідження, що містить результати моніторингу судових рішень в адміністративних та кримінальних справах, опитувань, проведених серед дітей та їх дорослих, а також суб'єктів реагування на випадки ДН (органи судової влади, правоохоронні органи та органи системи безоплатної правничої допомоги).

Звіт призначений для ознайомлення серед суб'єктів реагування на випадки ДН та жорсткого поводження з дітьми, серед партнерів, донорів, та організацій, які здійснюють свою діяльність у сфері запобігання, протидії та правосуддя у випадках ГЗН, зокрема ДН, та широкої громадськості. Він покликаний підвищити рівень обізнаності суспільства щодо способів захисту прав постраждалих дітей в судовому порядку, надати аналіз виявлених прогалин та практичні рекомендації органам державної влади з реагування на випадки ДН щодо дітей.

Висловлюємо подяку викладацькому та студентському колективу Одеського університету внутрішніх справ за допомогу з обробкою інформації з наборів відкритих даних ЄДРСР та з аналізом судових рішень.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЯ

Мета і завдання дослідження

Метою цього дослідження стала необхідність комплексної оцінки стану забезпечення судового захисту прав постраждалих дітей, визначення ключових проблем та перешкод в практичному застосуванні законодавства з вказаної тематики та розробки рекомендації ключовим суб'єктам реагування на випадки ДН з метою посилення гарантій дотримання найкращих інтересів дитини в ході захисту її прав.

Завдання дослідження:

1. дослідити судову практику у справах про вчинення ДН з метою визначення рівня доступу постраждалих дітей до правосуддя.
2. виявити проблеми у роботі правоохоронних та судових органів, пов'язані з належним забезпеченням прав постраждалих дітей.
3. оцінити рівень доступності та ефективності системи БПД для постраждалих дітей.
4. вивчити обізнаність дітей та дорослих щодо можливостей судового захисту прав дітей.
5. здійснити моніторинг звернень на Національні гарячі лінії щодо випадків ДН за участю дітей.
6. сформулювати рекомендації для вдосконалення законодавства, судової практики та діяльності інституцій, відповідальних за захист прав постраждалих дітей.

Методологія дослідження

Дослідження здійснювалося у форматі змішаного підходу, проводилось на всій території України (окрім тимчасово окупованих територій) та включало в себе декілька видів збору даних, що підлягали аналізу:

1. Моніторинг судових рішень у справах про вчинення адміністративних правопорушень за ст. 173-2 КУпАП, постановлених у період з 19.12.2024 до 19.05.2024 (5 місяців з моменту набрання чинності змін до КУпАП);
2. Моніторинг судових рішень у справах про притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 ККУ (за аналогічний період);
3. Опитування батьків/осіб, що їх замінюють, проведене через НГЛ, а також через соціальні мережі організації (сторінки ГО «Ла Страда-Україна» в соціальній мережі Facebook);
4. Опитування дітей, проведене через ДГЛ;
5. Опитування суб'єктів реагування на випадки ДН, проведене шляхом надсилання анонімних опитувальників таким суб'єктам (Державна судова адміністрація України, Національна поліція України, Офіс Генерального прокурора України, Координаційний центр з надання правничої допомоги).

Цільова аудиторія дослідження: 6292 респондентів/респонденток. З них: суддів судів різних інстанцій – 30, представників органів Національної поліції України – 5694, представників органів прокуратури – 120, юристів/адвокатів системи безоплатної правничої допомоги – 327, батьків/осіб, що їх замінюють – 80, дітей – 41.

Кількість проаналізованих судових рішень: 4888 рішень у справах про вчинення адміністративного правопорушення за ст.173-2 КУпАП і 695 вироків у кримінальних справах за ст. 126-1 ККУ.

Інструменти дослідження:

- Анкета-опитувальник з використанням закритих запитань та запитань з множинним варіантом вибору;
- Чек-лист аналізу судових рішень.

Анкети-опитувальники складались з різної кількості питань та розроблялись з урахуванням особливостей цільової аудиторії, на яку були розраховані. В середньому кожна анкета містила від 18 до 23 запитань та містила запитання щодо:

- даних опитуваної особи (наприклад вік, стать, регіон проживання/роботи, тип населеного пункту, досвід професійної роботи, тип установи, в якій працює опитувана особа);
- виду насильства, від якого постраждала дитина;
- спорідненості кривдника з дитиною;
- обставин вчинення ДН (в присутності/безпосередньо щодо дитини);
- обізнаності дітей та дорослих щодо можливостей захисту прав дитини в ситуації ДН;
- обізнаності щодо статусу дитини, яка стала свідком ДН;
- необхідності/доцільності залучення психолога для роботи з дитиною;
- оцінки перешкод у доступі дітей до правосуддя тощо.

Опитування тривали протягом червня-липня 2025 року.

Аналіз судових рішень, який здійснювався, охопив рішення, постановлені на всій підконтрольній території України та проводився за такими кількісними та якісними показниками:

Кількісні показники:

1. Загальна кількість судових рішень, постановлених за ст. 126-1 ККУ та 173-2 КУпАП, які стосуються вчинення домашнього насильства щодо дитини/дітей та/або в її/їх присутності (окремо кримінальні справи і окремо справи про адміністративні правопорушення; діяння відбулось до 19.12.2024).

2. Кількість справ у яких дитина визнана потерпілою/постраждалою

3. Кількість справ, у яких кривдника/цю було притягнуто до відповідальності.

4. Кількість справ, у яких кривдник/ця не визнав свою провину.

5. Кількість справ, розглянутих за участі законного представника дитини та/або адвоката.

6. Кількість накладених стягнень/покарань в залежності від їх виду (штраф, громадські роботи, адміністративний арешт, позбавлення волі тощо).

7. Кількість справ, у яких кривдника/цю не було притягнуто до відповідальності (1) закриті за відсутністю складу або події правопорушення (в тому числі у зв'язку з недоведеністю завдання шкоди), 2) закриті у зв'язку із закінченням строків за ст.38 КУпАП, 3) направлені на доопрацювання тощо).

8. Кількість справ за ст.173-2 КУпАП, в яких вчинення насильства в присутності дитини було кваліфіковано за ч.2 (кількість закритих з них судом з обґрунтуванням того, що дана частина охоплює лише випадки вчинення насильства “стосовно” дитини).

9. Кількість постанов суду за ст.173-2 КУпАП, в яких зазначено про доцільність/недоцільність направлення на програми для кривдників.

10. Кількість рішень суду щодо об'єднання справ за ст.173-2 в одне провадження (ст.36 КУпАП) із зазначенням кількості об'єднаних справ.

11. Кількість справ, у яких суд застосував інші заходи впливу, наприклад направлення на програму для кривдників, винесення обмежувальних заходів тощо.

12. Кількість кримінальних справ, в яких було укладено угоду про примирення (з зазначенням кількості рішень, в яких така угода укладена за ініціативою потерпілої особи).

13. Кількість справ, в яких вчинення кримінального правопорушення щодо малолітньої дитини або у присутності дитини визнано судом як обтяжуюча обставина.

14. Кількість справ в кримінальних провадженнях, в яких домашнє насильство вчинялося в присутності дитини, однак дитину не визнано потерпілою/постраждалою.

15. Кількість справ в кримінальних провадженнях, в яких заявлявся цивільний позов (відшкодування матеріальної та/або моральної шкоди) з розбивкою щодо рішення суду стосовно його задоволення/відмови у задоволенні/часткового задоволення.

Якісні показники:

1. Форма вчиненого насильства щодо дитини згідно з чинним законодавством та його взаємозв'язок з притягненням/непритягненням до відповідальності.

2. Аргументація суду щодо відмови в притягненні кривдника до відповідальності (чи враховано показання дитини, чи була дитина присутня в судовому процесі, психологічний вплив домашнього насильства на дитину тощо). Причини закриття справ за ст.173-2 КУпАП та повернення їх на доопрацювання.

3. Оцінка застосування принципу «найкращих інтересів дитини» у судовому рішенні:

- Чи загрожує конкретне рішення життю, здоров'ю або психічному стану дитини?
- Чи існує ризик повторного вчинення насильства?
- Чи сприятиме постановлене рішення гармонійному фізичному, моральному, духовному, соціальному розвитку дитини?

4. Наявність дискримінаційних або стереотипних висловлювань у текстах рішень (наприклад, перекладання відповідальності на матір або виправдання поведінки кривдника).

5. Оцінка залученості представників системи безоплатної правничої допомоги, які представляють інтереси дітей під час розгляду та постановлення судових рішень.

6. Посилання в тексті рішень на практику ВС, ЄСПЛ, міжнародні стандарти.

7. Аналіз доказової бази (окрема увага на докази систематичності за ст.126-1 ККУ).

Додатково аналізувались такі фактори: географічний розподіл рішень, тип суду (інстанція), соціально-демографічні характеристики кривдника (стать, вік, ступінь спорідненості з дитиною), повторюваність епізодів насильства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО ПРАВОСУДДЯ

2.1. МОНІТОРИНГ СУДОВИХ РІШЕНЬ

2.1.1. Судова практика щодо притягнення кривдників до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності

Проаналізовано рішення судів за ст.173-2 КУпАП 23 областей України та м. Києва. Внаслідок тимчасової окупації Луганської області та АР Крим в ЄДРСР відсутні рішення з цих регіонів.

Основна інформація

Всього рішень за ст.173-2 КУпАП в реєстрі за період з 19.12.2024 по 19.05.2025 – **45386**¹, з них за участю дітей – **4888 (10,8%)** (подія відбулась з 19.12.2024 – **4153**).²

№	Область	Рішення за участі дітей		
		всього	% від загальної кількості рішень за ст.173-2 КУпАП	подія з 19.12.2024
1.	Вінницька	279	12,3	259
2.	Волинська	233	15	192
3.	Дніпропетровська	526	8,8	434
4.	Донецька	15	10,7	15
5.	Житомирська	136	6,7	110
6.	Закарпатська	57	4,8	51
7.	Запорізька	140	13,7	121
8.	Івано-Франківська	98	11	86
9.	Київська	240	7,6	197
10.	Кіровоградська	149	12,6	126

¹ Станом на підготовку аналітичного звіту – 45459 рішень, тобто 73 рішення були додані після здійснення моніторингу реєстру та не проаналізовані.

² За ключовим словом «неповнолітн» було знайдено **5301** рішення, «малолітн» - додатково **1631** рішення, «дитин» - ще **1136** рішень, тобто в цілому було вивчено **8068** рішень, з яких **2917** постанов взагалі не стосувались дітей, або містили згадку про дітей по тексту, проте без надання їм жодного процесуального статусу в справі, або стосувались цитування ст.3 ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству», **98** постанов стосувались виключно об'єднання справ в одне провадження без їх розгляду по суті; **78** постанов стосувались справ, в яких дитина вчинила домашнє насильство; **21** постанова – повторне викладення; **10** рішень суду стосувались забезпечення приводу або явки особи; **7** постанов стосувались заміни громадських робіт на штраф; в **7** постановах була викладена виключно резолютивна частина; **5** рішень – ухвала або клопотання про проведення засідання в режимі відеоконференції; **4** рішення про відвід або самовідвід судді; **3** рішення про залучення в якості законного представника органу опіки і піклування або представника служби у справах дітей; **2** рішення – призупинення провадження у зв'язку із мобілізацією особи, яка притягається до відповідальності; **2** рішення – неможливість повідомлення особи, яка притягається до відповідальності, про дату та час судового засідання у справі; по **1** рішенню стосувались питань: подання щодо припинення виконання постанови про накладення стягнення у вигляді адміністративного арешту, задоволення клопотання про виклик в суд неповнолітнього в якості свідка, інформування органу опіки і піклування про вчинення насильства щодо дитини тощо.

11.	Львівська	255	12,8	212
12.	Миколаївська	114	5,6	95
13.	Одеська	407	13,5	327
14.	Полтавська	300	13,1	271
15.	Рівненська	162	10,6	134
16.	Сумська	215	17	199
17.	Тернопільська	197	13,9	180
18.	Харківська	260	10,7	220
19.	Херсонська	30	5,3	0
20.	Хмельницька	180	11,6	159
21.	Черкаська	140	8,3	113
22.	Чернівецька	98	12,5	90
23.	Чернігівська	369	13,7	312
24.	м. Київ	288	10,6	250
Всього		4888	10,8%	4153

Отже, в цілому відсоток рішень за участю дітей становить 10,8%. При цьому найбільший відсоток у Волинській області (15%), найменший – у Закарпатській (4,8%).

Інстанція:

перша – **4846** рішень

апеляційна – **42** (рішення: задовольнити – **12**, частково задовольнити – **6**, залишити без задоволення – **24**).

Отже, подання апеляції на рішення суду першої інстанції у справах за ст.173-2 КУпАП за участі дітей становить всього 0,9%, що свідчить про низький рівень використання цього інструменту для захисту прав та інтересів дітей.

Об'єднання справ в одне провадження, застосування ст.36 КУпАП – **1998** рішень:

2 справи – 1253 постанови

3 справи – 461 постанова

4 справи – 154 постанови

5 справ – 59 постанов

6 справ – 33 постанови

7 справ – 17 постанов

8 справ – 11 постанов

9 справ – 2 постанови

11 справ – 1 постанова (№ 558/722/24)

12 справ – 2 постанови (682/865/25, № 742/776/25)

13 справ – 3 постанови (№205/16980/24, № 455/183/25, № 559/461/25)

14 справ – 1 постанова (№ 291/311/25)

20 справ – 1 постанова (№ 591/2461/25)

Звертає увагу справа 205/16980/24, в якій об'єднані 13 справ, що відбувались в різні дати (події 17.11.24, 20.11.24, 21.11.24, 26.11.24, 02.12.24), при цьому питання систематичності не вивчалось, у вигляді стягнення призначено штраф у розмірі 340 грн. В справі № 395/516/25 об'єднані 5 справ за ч.3 ст.173-2 КУпАП, які складені щодо подій, також вчинених в різні дати (11.02.25, 19.02.25, 23.02.25, 27.02.25, 11.03.25), однак питання систематичності не було в фокусі уваги суду. Схожа ситуація також у справі № 404/1447/25.

Крім того, в окремих постановвах суди одночасно розглядали декілька протоколів без об'єднання їх в одне провадження. Переважно в цих випадках суди окремо розглядали кожен із протоколів, закривали провадження за одним або декількома протоколами, проте притягували до відповідальності за іншими. Наприклад, в справі № 161/6987/25 суд закрив провадження за трьома протоколами, в яких було зафіксовано присутність дітей під час вчинення ДН, проте за двома протоколами кривдника притягнув до відповідальності. В справі № 162/116/25 суд перекаваліфікував на ч.1 ст.173-2 КУпАП чотири протоколи за ч.2 та ч.3 ст.173-2 КУпАП.

Також звертає увагу, що непоодинокими є випадки зазначення в 1 протоколі декількох потерпілих дітей, переважно двоє³, троє⁴, проте зустрічаються протоколи, в яких зафіксовано 4 дітей (№ 579/785/25, № 708/167/25, № 725/11722/24), 5 дітей (№ 314/123/25, № 513/1619/24, № 527/1197/25), 6 дітей (№ 391/314/25).

Отже, спостерігається значна кількість об'єднання справ в одне провадження або використання ст.36 КУпАП з подальшим призначенням одного стягнення. Найчастіше суди об'єднували справи за ч.1 та ч.2 ст.173-2 КУпАП (62,7%). Найбільша кількість об'єднаних справ в 1 провадження – 20. Існують в рівній мірі два різні підходи щодо фіксації потерпілих дітей в протоколах: 1) окремий протокол на кожну дитину, 2) зазначення всіх потерпілих дітей в 1 протоколі.

Характер вчиненого домашнього насильства⁵:

№	Область	Щодо дитини	В присутності дитини	І щодо, і в присутності	Всього
1.	Вінницька	97	245	1	343
2.	Волинська	77	220	0	297
3.	Дніпропетровська	201	430	6	637
4.	Донецька	8	7	0	15
5.	Житомирська	65	87	1	153
6.	Закарпатська	47	15	0	62
7.	Запорізька	56	105	0	161
8.	Івано-Франківська	45	74	0	119
9.	Київська	130	140	0	270

³ № 175/5470/25, № 208/921/25, № 214/3261/25, № 206/1900/25, № 191/264/25, № 296/11268/24, № 344/1577/25, № 345/501/25, № 759/7625/25, № 357/741/25, № 357/2483/25, № 396/897/25, № 387/700/25, 389/773/25, № 485/184/25, № 518/828/25, № 506/238/25, № 523/904/25, № 544/621/25, № 545/923/25, № 607/908/25, № 626/587/25, № 626/95/25

⁴ № 191/401/25, № 276/2731/24, № 276/2731/24, № 294/1905/24, № 337/1315/25, № 332/2266/25, № 344/6522/25, № 344/4155/25, № 344/1162/25, № 357/3566/25, № 372/254/25, № 398/1441/25, № 396/155/25, 532/734/25, № 545/926/25, № 570/1191/25

⁵ Якщо постанова стосується декількох справ, в яких дитина або зазнала насильства, або стала його свідком (очевидцем), враховувалась кожна справа, проте якщо протокол стосується декількох дітей (100 справ в цілому, наприклад, у справі № 391/314/25 в 1 протоколі зазначено 6 дітей, які зазнали домашнього насильства, у справі № 191/401/25 – 3-є дітей-свідків), в даному розділі ці дані не враховувались. Якщо кількість дітей в протоколі вказана, вони обліковувались окремо у факти (форми насильства, стать постраждалої особи і кривдника, родинний зв'язок, врахування найкращих інтересів дитини, врахування думки дитини), якщо ні, то обліковувалась одна дитина.

10.	Кіровоградська	81	95	0	176
11.	Львівська	134	141	7	282
12.	Миколаївська	61	66	0	127
13.	Одеська	198	278	0	476
14.	Полтавська	114	241	0	355
15.	Рівненська	100	103	0	203
16.	Сумська	87	181	0	268
17.	Тернопільська	95	229	0	324
18.	Харківська	108	231	1	340
19.	Херсонська	20	12	0	32
20.	Хмельницька	66	196	3	265
21.	Черкаська	85	73	0	158
22.	Чернівецька	36	69	0	105
23.	Чернігівська	134	327	1	462
24.	м. Київ	135	186	4	325
Всього		2180	3751	24	5955

В 160 справах дитина згадується в постанові в контексті ситуації ДН, зокрема в поясненні однієї із сторін провадження, рапорті поліцейських тощо, проте жодного процесуального статусу в справі не надано, пояснення не відібрані, в протоколі не зазначена. Наприклад, у справі № 753/1470/25 вказано: «*Все це відбувалось на очах у її малолітнього сина, який і викликав поліцію. Після вказаного у дитини почалась істерика, вона ледь її заспокоїла*». В справі № 766/4376/25 дитина згадується в постанові в контексті ситуації ДН, зокрема в поясненні потерпілої: «*...копією письмових пояснень потерпілої, в яких вона зазначила, що мешкає зі співмешканцем та двома малолітніми дітьми...її співмешканець ОСОБА_1 сьогодні почав її ображати нецензурною лайкою та погрожував вбивством. А декілька днів тому він її бив по обличчю та також погрожував вбивством. Також висловлювався періодично нецензурною лайкою в сторону її доньки...*». В справі № 243/1743/25 в матеріалах справи фігурує серед доказів, які визнані судом неналежними, «малюнок дитини».

Отже, більше половини (63%) справ за ст.173-2 КУпАП стосуються випадків вчинення ДН в присутності дитини. Справи, в яких ДН було вчинено щодо дитини, становлять 36,6%. При цьому в Донецькій, Закарпатській, Херсонській, Черкаській областях, на відміну від усереднених показників, більше справ стосується саме випадків вчинення ДН щодо дітей, а не у їх присутності.

Частина ст.173-2 КУпАП⁶:

№	Область	ч.1 ст.173-2			ч.2 ст.173-2			ч.3 ст.173-2	Всього
		до 19.12	після 19.12	всього	до 19.12	після 19.12	всього	всього	
1.	Вінницька	18	6	24	6	296	302	16	342
2.	Волинська	38	24	62	14	169	183	52	297
3.	Дніпропетровська	94	26	120	19	432	451	66	637
4.	Донецька	2	0	2	0	9	9	4	15
5.	Житомирська	20	13	33	7	93	100	20	153

⁶ Якщо в постанові розглядається декілька справ за ст.173-2 КУпАП, враховується кожна з них.

6.	Закарпатська	6	9	15	0	39	39	8	62
7.	Запорізька	16	9	25	5	110	115	21	161
8.	Івано-Франківська	10	2	12	5	90	95	12	119
9.	Київська	30	23	53	11	175	186	31	270
10.	Кіровоградська	16	4	20	4	137	141	15	176
11.	Львівська	32	22	54	12	192	204	24	282
12.	Миколаївська	13	9	22	7	92	99	5	126
13.	Одеська	68	47	115	29	274	303	56	474
14.	Полтавська	18	15	33	9	260	269	53	355
15.	Рівненська	22	3	25	8	147	155	23	203
16.	Сумська	17	16	33	0	229	229	6	268
17.	Тернопільська	18	4	22	9	247	256	46	324
18.	Харківська	40	19	59	12	213	225	56	340
19.	Херсонська	7	6	13	4	13	17	27	32
20.	Хмельницька	19	39	58	11	161	172	35	265
21.	Черкаська	20	3	23	7	110	117	18	158
22.	Чернівецька	7	16	23	3	63	66	16	105
23.	Чернігівська	52	5	57	17	295	312	93	462
24.	м. Київ	31	22	53	10	223	233	39	325
Всього		614	342	956	209	4069	4278	717	5951

В 4 постановках не вказана частина ст.173-2 КУпАП (справи № 148/143/25, № 485/411/25, № 523/20238/24, № 522/18456/24).

Звертає увагу відсутність одноманітності підходів до кваліфікації повторності вчинення ДН. Так, непоодинокими є випадки, коли стосовно особи, яка протягом року була притягнена до адміністративної відповідальності за вчинення ДН, і знову вчинила ДН відносно повнолітньої особи у присутності дитини, складаються протоколи за ч.2 (у присутності дитини) та ч. 3 (стосовно повнолітньої особи). В контексті цього питання обґрунтування суду наявне лише у справі № 182/523/25: для кваліфікації дій ОСОБА_1 за ч.3 ст. 173-2 КУпАП, останнього мало бути притягнуто до відповідальності за ч.2 ст. 173-2 КУпАП за ДН відносно малолітньої чи неповнолітньої особи. Однак, з матеріалів справи вбачається, що ОСОБА_1 було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч.1 ст. 173-2 КУпАП відносно своєї співмешканки. Тобто, дії ОСОБА_1 не відповідають об'єктивній стороні адміністративного правопорушення, передбаченого ч.3 ст. 173-2 КУпАП.

Отже, в цілому більшість справ за ст. 173-2 були складені за ч.2 (71,9%). У справах, які стосуються подій після 19.12.24 спостерігається тенденція до випадків фіксації дітей-свідків у протоколах за ч.2, хоча зберігається і практика фіксації їх спільно з повнолітніми потерпілими у протоколах за ч.1 (6,7%).

Кількісні показники

Дитина визнана потерпілою/постраждалою:

Так – **3872**

Ні – **1644**

⁷ В 1 справі подія відбулась до 18.12.2024, проте протокол складений 30.12.2024 і поліцейський склав його за оновленим законодавством.

Невідомо – всі інші⁸.

Таким чином діти частіше визнаються потерпілими (70,2%), ніж не визнаються (29,8%). При цьому із змісту постанов не завжди зрозуміло, чи дитина визнана потерпілою особою, особливо у справах, в яких ДН вчинено в присутності дитини, об'єднаних в одне провадження зі справами про вчинення ДН стосовно повнолітніх осіб.

Кривдника притягнуто до відповідальності:

Так – **3172**

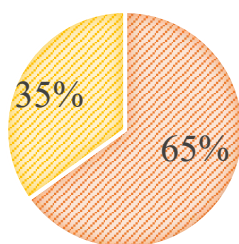
Ні – **1701**

№	Область	Так	Ні	Всього
1.	Вінницька	153	124	277
2.	Волинська	183	46	229
3.	Дніпропетровська	334	182	516
4.	Донецька	12	3	15
5.	Житомирська	84	52	136
6.	Закарпатська	38	19	57
7.	Запорізька	94	46	140
8.	Івано-Франківська	67	31	98
9.	Київська	144	94	238
10.	Кіровоградська	94	54	148
11.	Львівська	188	59	247
12.	Миколаївська	68	46	114
13.	Одеська	304	98	402
14.	Полтавська	158	141	299
15.	Рівненська	102	58	160
16.	Сумська	104	113	217
17.	Тернопільська	136	63	199
18.	Харківська	198	62	260
19.	Херсонська	20	10	30
20.	Хмельницька	115	63	178
21.	Черкаська	82	55	137
22.	Чернівецька	55	42	97
23.	Чернігівська	247	144	391
24.	м. Київ	192	96	288
Всього		3172	1701	4873

⁸ Справи направлено поліції на доопрацювання, або у зв'язку із ознаками кримінального правопорушення, або в присутності зазначено разом з повнолітньою в 1 протоколі, проте чи визнано потерпілою саме дитину невідомо.

ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

■ Так ■ Ні

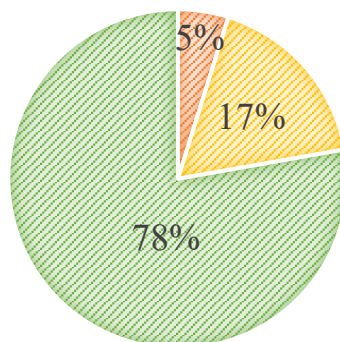
Отже, загальний відсоток притягнення кривдників до відповідальності становить 65%. Проте у Сумській області кількість рішень, якими кривдника притягнуто до відповідальності, є меншою, ніж не притягнуто.

Причина, чому не притягнуто:

№	Область	Звільнено за малозначністю		Направлено на доопрацювання	Закрито провадження
		до 18.12	після 19.12		
1.	Вінницька	1	3	13	107
2.	Волинська	2	1	2	41
3.	Дніпропетровська	2	5	22	153
4.	Донецька	0	1	0	2
5.	Житомирська	1	3	10	38
6.	Закарпатська	1	2	7	9
7.	Запорізька	0	3	6	37
8.	Івано-Франківська	0	1	1	29
9.	Київська	0	2	7	85
10.	Кіровоградська	0	2	5	47
11.	Львівська	3	5	15	36
12.	Миколаївська	0	0	6	40
13.	Одеська	8	6	12	72
14.	Полтавська	0	5	36	100
15.	Рівненська	1	1	5	51
16.	Сумська	0	1	6	106
17.	Тернопільська	1	3	9	50
18.	Харківська	0	1	23	38
19.	Херсонська	0	1	0	9
20.	Хмельницька	0	1	7	55
21.	Черкаська	1	3	6	45
22.	Чернівецька	1	2	9	30
23.	Чернігівська	0	2	82	60
24.	м. Київ	0	6	7	83
Всього		22	60	296	1323
		82			

ПРИЧИНИ НЕПРИТЯГНЕННЯ

■ Звільнено за малозначністю ■ Направлено на доопрацювання ■ Закрито провадження

Звільнено за малозначністю – 82 рішення, з яких 60 стосуються справ про вчинення правопорушень після 19.12.2024, коли набули чинності зміни до ч.2 ст.22 КУпАП, які унеможливають звільнення від відповідальності у зв'язку із малозначністю діяння за ст.173-2 КУпАП.

Направлено на доопрацювання – 296 постанов:

• **незабезпечення явки особи, яка притягається до відповідальності** – 8 рішень (наприклад, № 135/204/25, № 306/2524/24, 336/918/25, 336/12625/24, № 752/1250/25, № 636/499/25)

№ 135/204/25: Відповідно до змісту ч.2 ст.268 КУпАП, при розгляді справи про адміністративне правопорушення, передбачене ст.173-2 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. Відповідно до ст. 277 КУпАП, справи про адміністративні правопорушення, передбачені, зокрема, ст.173-2 КУпАП розглядаються протягом доби з моменту отримання справи судом. Разом з тим, працівниками ВП№3 Гайсинського РУП ГУНП у Вінницькій області не забезпечено явку ОСОБА_1 у судові засідання на 15 год. 30 хв. 19.02.2025, а також не виконано постанову Ладизинського міського суду Вінницької області від 18.02.2025 про привід».⁹

336/12625/24: ОСОБА_1 , та ОСОБА_5 в судові засідання не з'явились, при цьому, письмові пояснення потерпілої та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, не узгоджуються зі складом адміністративного правопорушення, викладеним у протоколі, тому встановити всі обставини справи шляхом допиту осіб, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення через їх неявку в судові засідання неможливо.

№ 752/1250/25: Враховуючи обмежені законом строки розгляду справ про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, у суду відсутні можливості здійснити виклик ОСОБА_5 у зв'язку з тим, що в матеріалах справи відсутній актуальний номер телефону останнього.

№ 636/499/25: Органами поліції не забезпечена присутність ОСОБА_1 під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, не надано доказів належного сповіщення особи

⁹ З серпня 2021 року внесені зміни в ч.2 ст.268 КУпАП, а саме вилучено ст.173-2 КУпАП із переліку статей, при розгляді справ за якими обов'язковою є присутність в суді особи, яка притягається до відповідальності.

про час та місце розгляду матеріалу, в матеріалах справи відсутній контактний телефон, що не дає суду можливості забезпечити дотримання прав особи, передбачених законом.

В окремих випадках (наприклад, справа № 766/12482/24) суди, не зважаючи на необов'язковість явки кривдника до суду, перед тим як розглянути справу за його відсутності, практикують кількаразове перенесення дати судових засідань.

- недоліки оформлення матеріалів справи – 288 рішень.

До поширених недоліків відносяться такі:

- не долучено доказів родинних відносин¹⁰
- в протоколі про адміністративне правопорушення не розкрито об'єктивну сторону, зокрема не вказано наслідки вчинених діянь, тобто чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілої особи¹¹
- в протоколі про адміністративне правопорушення у графі «свідки» відсутня інформація щодо наявності або відсутності свідків¹²
- інкримінується вчинення правопорушення за ч. 2 ст. 173-2 КУпАП (стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи), а згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ДН вчинено стосовно повнолітньої потерпілої¹³
- в протоколі про адміністративне правопорушення не зазначено дату народження потерпілої особи, не можна зрозуміти, чи є вона малолітньою чи неповнолітньою особою¹⁴ до протоколу про адміністративне правопорушення не додано копії свідоцтва про народження або паспорту дитини¹⁵ не зазначено анкетні дані та дату народження дитини¹⁶
- в протоколі словосполучення «могло бути завдано шкоду» замість «була завдана»¹⁷
- фабула протоколу містить інформацію про вчинення ДН в присутності дитини, а не стосовно неї¹⁸
- є незрозумілим що саме було вчинено, не зазначено, у чому саме полягає ДН щодо малолітньої чи неповнолітньої особи та у яких діях винної особи ДН проявилось (не зазначена суть правопорушення)¹⁹
- у справі відсутні будь-які докази, в тому числі пояснення сторін²⁰
- відсутні будь-які відомості про те, що ОСОБА_1 взагалі обізнаний про наявність протоколу про притягнення його до адміністративної відповідальності, відсутній підпис особи і дані про його відмову²¹

¹⁰ № 131/616/25, № 131/155/25, № 131/154/25, № 389/4551/24, №451/50/25, №451/52/25, № 475/311/25, №597/145/25, №597/145/25, №641/358/25, № 695/1155/25

¹¹ № 147/625/25, № 131/188/25, № 131/187/25, № 131/155/25, № 131/154/25, № 131/100/25, № 932/3126/25, № 183/2952/25, № 183/2952/25, № 204/403/25 № 204/404/25, № 213/256/25, № 299/2320/25, № 492/563/25, № 492/452/25, № 492/151/25, № 643/5985/25

¹² № 147/625/25, № 128/82/25

¹³ № 132/605/25, № 213/1243/25, № 213/1244/25, № 296/1212/25, № 598/472/25, № 598/473/25

¹⁴ № 135/204/25, № 346/1373/25, № 708/202/25, № 745/20/25, № 745/21/25, № 745/22/25

¹⁵ № 288/352/25, №: 307/1159/25, № 372/313/25, № 473/687/25, №750/5975/25, №750/2449/25

¹⁶ № 215/1748/25, № 457/2223/24, № 473/687/25, № 553/461/25

¹⁷ № 296/2379/25, № 296/2375/25, № 391/104/25, № 572/1053/25, № 604/62/25, № 610/349/25, № 686/3460/25 № 686/3457/25 № 686/3459/25 № 686/5651/25, № 675/57/25, № 670/29/25, №750/5919/25 №750/2045/25 №750/2045/25 № 750/18435/24

¹⁸ № 165/624/25, № 185/2299/25, № 189/167/25, № 199/10922/24, № 199/10971/24, № 213/1689/25, № 288/352/25, №: 398/2853/25, № 944/1585/25, №: 465/188/25, № 545/1981/25, № 629/821/25, № 626/488/25, № 710/42/25, № 750/3565/25

¹⁹ № 755/22089/24, № 391/314/25, № 391/314/25, № 532/790/25

²⁰ № 203/2263/25, № 206/6218/24, № 755/1424/25, № 755/2035/25

²¹ № 203/2263/25, № 363/527/25

- в протоколі про адміністративне правопорушення не зазначено місце вчинення адміністративного правопорушення, що позбавляє суд можливості визначити підсудність справи²²

- в матеріалах справи відсутні докази повторності вчинення ДН²³, не зазначено кваліфікуючу ознаку повторності в протоколі²⁴

- неправильна кваліфікація діяння²⁵

- в матеріалах справи відсутні відомості про законного представника дитини²⁶

- до протоколу про адміністративне правопорушення додано нечитабельну копію термінового заборонного припису стосовно кривдника²⁷

- до матеріалів справи не долучено доказів шкоди²⁸

- копії документів не завірені належним чином²⁹

- протокол містить виправлення³⁰

- в протоколі зазначено, що завдано шкоду «психологічному», а не «психічному» здоров'ю³¹

При цьому однією із причин повернутих на доопрацювання справ судді зазначали відсутність у матеріалах справи, складеної за ч.2 ст.173-2 КУпАП копії постанови про попереднє притягнення особи до адміністративної відповідальності, оскільки «відповідно до ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, адміністративна відповідальність передбачена за дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті», хоча події, зазначені в протоколі, відбулись після внесення змін до ст.173-2 КУпАП, тобто судді застосовували *застаріле законодавство*. Події відбулись після 19.12.2024, поліцейські склали протоколи з врахуванням оновленого законодавства, суд розглядає ч.2 ст.173-2 КУпАП за старим законодавством, як повторне вчинення домашнього насильства.³²

Також наявні випадки повернення матеріалів справ, кваліфікованих за ч.1 або ч.2 ст.173-2 КУпАП, події відбулись до 19.12.24, проте розглядались судом після цієї дати за оновленим законодавством, що суперечить правилам дії законодавства у часі.³³

Закрито провадження – 1323 постанови суду.

До поширених причин закриття проваджень відносяться такі:

- закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП (п.7 ч.1 ст.247 КУпАП) – **75** рішень. При цьому в деяких справах

²² № 185/3851/25, № 336/789/25, № 336/790/25, № 493/395/25

²³ № 276/2731/24, № 301/1044/25, № 364/382/25, № 567/160/25, № 636/1128/25

²⁴ № 646/2416/25

²⁵ № 308/2056/25, № 309/127/25, № 448/23/25, № 485/411/25, № 511/757/25, № 567/626/25, № 567/627/25, № 148/143/25

²⁶ № 299/2320/25, № 379/238/25, № 541/1803/25, № 537/1659/25, № 537/888/25 № 537/892/25 № 537/891/25 № 537/909/25 № 537/906/25, № 643/3445/25, №750/6183/25, №750/2956/25, №750/5975/25, №750/2045/25

²⁷ № 299/2320/25, № 631/2/25, № 631/3/25, №750/2449/25, №728/3222/24

²⁸ № 442/2895/25, № 641/943/25

²⁹ № 499/425/25, № 631/406/25

³⁰ № 492/151/25, № 592/4047/25, № 621/623/25, № 750/2451/25

³¹ № 621/623/25, № 750/2049/25 № 750/2042/25 № 750/2045/25

³² № 175/5031/25, № 175/4578/25, № 204/4137/25, № 367/197/25, № 466/1866/25, № 466/1866/25, №505/437/25, №597/60/25, № 646/2412/25, № 635/1813/25, № 638/7122/25, № 724/667/25, № 713/621/25, № 732/64/25, № 128/82/25, № 127/1671/25

³³ № 501/5046/24, № 947/775/25, № 950/3783/24, № 950/3711/24, № 950/3712/24, № 725/11722/24

суд не врахував змін до ст.38 КУпАП, а саме збільшення строків накладення стягнення з 3 до 6 місяців³⁴

- передача матеріалів прокурору або органу досудового розслідування у зв'язку із наявними ознаками кримінального правопорушення (ст.253 КУпАП) – **23** рішень³⁵

- наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення (п.8 ч. 1 ст.247 КУпАП) – **25** рішень³⁶

- наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, некасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення (п.8 ч. 1 ст.247 КУпАП) – **3** рішення³⁷

- смерть особи, яка притягається до відповідальності – **10** рішень³⁸

- у зв'язку з скасуванням акта, який встановлює адміністративну відповідальність – **3** рішення³⁹ (п. 6 ч.1 ст. 247 КУпАП)

№ 503/2746/24, № 503/2747/24: *Оскільки Законом України "Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами" від 22 травня 2024 року №3733-IX скасовано відповідальність за вчинення домашнього насильства, внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого та встановлена відповідальність лише за вчинення домашнього насильства, внаслідок чого була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а також змінено підстави для притягнення особи до адміністративної відповідальності за ознакою повторності, суддя дійшов висновку, що підстави для притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 відсутні так як станом на момент розгляду даної справи скасовано акт, який встановлює адміністративну відповідальність.*

- штучне збільшення показників роботи поліцейськими – **1** рішення

№730/1660/24: *суд констатує, що в даній ситуації обставини події не вимагали складання поліцейськими стосовно кривдника шістьох протоколів про адміністративне правопорушення, а такі дії працівників поліції суд розцінює як штучне збільшення показників своєї роботи.*

- у зв'язку із відсутністю події і складу адміністративного правопорушення (п.1 ч.1 ст.247 КУпАП) – **1183** рішень.

В більшості із закритих за цією підставою проваджень суд зазначає про те, що якщо дитина лише була присутня при вчиненні ДН, це не становить окремий склад ч.2 ст.173-2 КУпАП.

³⁴ № 214/1754/25, № 932/2245/25, № 336/789/25, № 336/790/25, № 344/597/25, №754/4586/25, № 372/313/25, № 944/838/25, №521/318/25, № 528/1541/24, № 537/909/25, №607/1722/25, № 638/2001/25, № 635/154/25, № 740/7140/24, № 739/10/25

³⁵ № 131/1781/24, № 182/2123/25, № 199/5102/25, № 279/955/25, № 299/5694/24, № 322/276/25, № 761/14110/25, 371/1879/24, №: 388/367/25, № 467/229/25, № 509/6709/24, № 508/80/25, № 509/121/25, № 524/185/25, № 524/14482/24, № 559/1566/25, № 581/310/25, № 585/342/25, № 588/577/25, № 610/357/25, № 674/678/25, №730/468/25

³⁶ Переважно стосуються справ, кваліфікованих за ч.2 ст.173-2 КУпАП, в яких дитина була присутня при вчиненні домашнього насильства стосовно матері, за що також було складено протокол за ч.1 ст.173-2 КУпАП, який на момент розгляду справи за ч.2 ст.173-2 КУпАП вже розглянутий, прийняте рішення про накладене стягнення.

№ 148/134/25, № 127/3236/25, №: 148/214/25, № 127/575/25, № 127/568/25, № 127/10819/25, № 127/10816/25, № 127/10820/25, № 205/1445/25, № 199/10716/24, № 199/10978/24, № 442/789/25, № 523/20264/24, №521/35/25, № 522/4137/25, № 523/921/25, №552/8927/24, № 537/906/25, № 524/14179/24, № 537/908/25, № 626/567/25, № 674/1736/24, № 746/80/25, № 746/78/25, № 746/79/25

³⁷ № 127/7038/25, № 127/7045/25, № 188/1620/25

³⁸ №359/12849/24, № 514/264/25 № 514/266/25 № 514/262/25 № 514/260/25 № 514/267/25 № 514/263/25, № 559/4544/24, № 559/4883/24, № 583/1574/25

³⁹ № 503/2666/24, № 503/2746/24, № 503/2747/24

Зокрема поширеними у різних регіонах є такі сталі формулювання:

Якщо правопорушення вчинено не безпосередньо щодо дитини, а тільки у її присутності, то вказана дитина визнається потерпілою і у працівників поліції не має необхідності складати окремий протокол, так як жодних дій по відношенню до дитини вчинено не було. Отже, вчинення психологічного ДН в присутності малолітньої дитини ОСОБА_2, не може свідчити про наявність у діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП.

Вчинення психологічного ДН в присутності неповнолітньої дитини не може свідчити про наявність складу ще одного адміністративного правопорушення. В Україні діє принцип «non bis in idem», який закріплено в ч. 1 ст. 61 Конституції України: «Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення».

Протокол про адміністративне правопорушення не містить в описі суті вчиненого адміністративного правопорушення дій саме стосовно малолітньої дитини, як це передбачено диспозицією ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, тобто які дії стосовно дитини були ним вчинені, внаслідок чого була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю цієї дитини.

Зустрічаються і нетипові обґрунтування суддів:

180/718/25: ... інкримінується психологічне насильство не відносно безпосередньо малолітнього, а відносно його матері в його присутності, проте відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» вчинення певних діянь в присутності дитини визнаються домашнім насильством лише, якщо такі діяння були вчинені у формі сексуального насильства в присутності дитини

№ 456/1367/25: Суд вважає, що поняття «в присутності малолітніх дітей» і «відносно малолітніх дітей» не можна ототожнювати.

В цьому контексті різке відрізняється думка судів у справах:

№ 161/5949/25, № 161/5886/25: бабусю та батька малолітньої дитини було притягнуто до відповідальності, оскільки «малолітній зазнав домашнього насильства у формі психологічного насильства, так як був присутній при сварці своєї бабусі та батька, що завдало останньому травм психологічного характеру». При цьому провадження за діяння, вчинені батьком дитини стосовно його теці і бабусею дитини стосовно її зятя були закриті у зв'язку із відсутністю доказів шкоди.

№ 294/1905/24: Також судом враховується, що правопорушення мало місце у присутності неповнолітніх дітей, що, поза розумним сумнівом, могло спричинити шкоду їх психологічному здоров'ю.

Якщо одночасно розглядалися ч.1 та ч.2 ст. 173-2 КУпАП або за ч.3 та ч.3 цієї статті, де одна частина стосувалась вчинення ДН відносно повнолітньої особи, а інша – вчинення ДН в присутності дитини, судді переважно закривали провадження щодо дитини та притягували до відповідальності за іншою частиною (наприклад, № 149/124/25, № 161/3349/25, №161/2687/25). В справі № 161/23937/24 кривдника притягнули до відповідальності за ч.1 ст.173-2 КУпАП (подія відбулась 22.12.2024), проте провадження за трьома протоколами за ч.2 ст.173-2 КУпАП (діти присутні під час вчинення ДН) були закриті, так як «в фабулі не вказано про повторність», отже суд не врахував змін до законодавства.

В окремих справах⁴⁰, які стосувались події, вчиненої після 19.12.2024, провадження за протоколами за ч.2 ст.173-2 КУпАП були закриті, так як «в фабулі не вказано про повторність», тобто суд не врахував змін до законодавства на момент вчинення діяння.

⁴⁰ № 161/23937/24, № 243/1109/25

В тому числі до закриття проваджень у зв'язку із відсутністю складу правопорушення призводить те, що поліцейські при викладенні в протоколі фабули правопорушення або не зазначають про наслідки діянь (шкоду)⁴¹, або продовжують використовувати конструкцію «могла бути завдана шкода» замість «була завдана шкода»⁴². При цьому судді далеко не завжди звертають на це увагу⁴³.

Типовими формулюваннями судів є такі:

*Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч.2 [ст. 173-2 КУпАП](#), є наслідки у вигляді реального заподіяння шкоди фізичному або психічному здоров'ю малолітньої чи неповнолітньої особи.*⁴⁴

*Обсяг діянь, який охоплюється диспозицією ч.1 [ст.173-2 КУпАП](#), звужено, а відтак [Закон №3733-IX](#) скасував адміністративну відповідальність за діяння, які тільки можуть завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, залишивши і посиливши відповідальність тільки за ті діяння, які завдають шкоди фізичному або психічному здоров'ю потерпілого.*⁴⁵

Непоодинокими є випадки закриття проваджень у зв'язку з відсутністю доказів вини⁴⁶ або шкоди⁴⁷. При цьому зазвичай відсутня інформація про відібрання пояснень або заслуховування у суді постраждалих дітей.

Типовим формулюванням судів є наступне:

*До протоколу не долучено жодних належних і допустимих доказів, які б поза розумним сумнівом довели наявність в діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, при цьому лише протокол про адміністративне правопорушення, не може вважатися достатнім для встановлення всіх елементів складу адміністративного правопорушення та висновку про винуватість особи, що притягається до адміністративної відповідальності, оскільки за своєю правовою природою він не є самостійним беззаперечним доказом, а обставини викладені в ньому повинні бути перевірені за допомогою інших доказів, які б підтверджували вину особи, яка притягується до адміністративної відповідальності і не викликали в суду сумніви.*⁴⁸

*Матеріали справи не містять належних та допустимих доказів того, що внаслідок дій ОСОБА_1 була завдана шкода психічному здоров'ю потерпілого.*⁴⁹

При цьому в контексті доказів звертають увагу наступні справи:

№ 206/1696/25: На виклик суду для дачі пояснень за складеними протоколами про адміністративні правопорушення, інспектори поліції не з'явилися, причини неявки суду невідомі. Також на запит суду до Департаменту патрульної поліції про надання копії аудіо-, відеозапису з нагрудної камери поліцейського під час складання протоколів про адміністративне правопорушення жодної відповіді не надходило.

⁴¹ № 199/10921/24, № 206/1113/25, № 285/1852/25, № 279/1556/25, № 308/2388/25, № 348/706/25, №754/1737/25

⁴² № 158/669/25, № 159/1282/25, № 161/4299/25, № 213/2337/25, №295/1905/25 № 287/297/25, 332/1778/25, № 752/3752/25

⁴³ № 243/1799/25, № 933/2/25, № 203/370/25, № 932/195/25, № 191/401/25, № 278/685/25 № 281/19/25, № 281/13/25 №295/5550/25, № 307/763/25, № 335/491/25, № 344/2017/25, № 756/4271/25, № 755/1677/25

⁴⁴ № 214/1751/25, 193/446/25, №295/2282/25, № 606/36/25

⁴⁵ № 686/5651/25, № 538/862/25

⁴⁶ № 161/3504/25, № 466/4391/25, № 466/4391/25, № 537/1308/25, № 676/2763/25, №751/2155/25, № 724/667/25, № 607/2753/25

⁴⁷ № 199/2047/25, № 466/4391/25, № 503/79/25, №552/2328/25, № 677/865/25, № 713/1085/25, № 607/2753/25, № 493/698/25

⁴⁸ № 203/1193/25, №751/3046/25, № 569/23481/24

⁴⁹ № 677/867/25, № 503/9/25, № 503/2570/24

№ 203/2234/25: Відповідно до рапорту фіксація подій після приїзду поліцейських на місце виклику відбувалась на нагрудну бодікамеру, однак вказаний запис в матеріалах справи відсутній.

№ 686/856/25: Будь-яких доказів заподіяння психічної шкоди чи фізичної шкоди здоров'ю дитини суду не надано. Дитина не опитана та не оглянута, ОСОБА_3 будь-яких доказів наявності тілесних ушкоджень чи звернення в медичні заклади також не надала.

Непоодинокими причинами, що призводять до закриття проваджень, є також помилки у кваліфікації, зокрема: протокол складено за ч.2 ст.173-2 КУпАП, проте вчинено щодо повнолітньої особи.⁵⁰

Також поширеними причинами закриття проваджень у зв'язку із відсутністю складу правопорушення є недоліки оформлення справ поліцейськими. Переважно це ті самі недоліки, які були розглянуті як причина повернення справ на доопрацювання.

Як в практиці поліцейських під час складення протоколів, так і суддів зустрічаються непоодинокі термінологічні помилки, які практично не впливають на судову практику, зокрема:

- замість терміну «домашнє насильство» вживаються поняття: «насильство в сім'ї»⁵¹, «сварка»⁵², «конфлікт»⁵³;
- замість «шкода психічному здоров'ю» вживається «шкода психологічному здоров'ю»⁵⁴
- замість програма для кривдників вживається «корекційна програма»⁵⁵.

Отже, найбільш поширеною причиною того, що особу не було притягнуто до відповідальності, є закриття провадження через відсутність події або складу правопорушення (69,5%). Серед поширених причин таких рішень судів переважають позиція щодо неохоплення диспозицією ч.2 ст.173-2 КУпАП випадків ДН у присутності дитини, а також допущені поліцейськими недоліки при оформленні справ за ст.173-2 КУпАП. Другою за поширеністю причиною є направлення справи на доопрацювання через недоліки оформлення справ (16,9%). Всупереч положенням законодавства наявні випадки звільнення кривдників від відповідальності у зв'язку із малозначністю діяння (60 рішень було прийнято після набуття чинності доповнень до ст.22 КУпАП).

Визнання провини кривдником⁵⁶:

так – **1310**, частково – **60**, ні – **689**. В інших справах – невідомо (до суду не з'явився/не з'явилась, в матеріалах справи, зокрема в поясненні, інформація відсутня).

Отже, не зважаючи на те, що в постановах не завжди відображається інформація щодо визнання або невизнання вини особою, яка притягається до відповідальності, спостерігається тенденція того, що кривдники майже вдвічі частіше визнають вину, ніж не визнають.

Представництво інтересів дитини в судовому засіданні:

Законний представник – 333

Більшість справ були розглянуті суддями без участі сторін у с/з.

Якщо батьки (законні представники) дитини і були присутні в с/з, то переважно як потерпілі у справі або як особа, яка притягається до відповідальності, як законні представники

⁵⁰ № 289/699/25, №293/261/25, № 750/4553/25, № 742/860/25, №735/21/25, № 595/9/25 №597/304/25 № 598/410/25, № 504/1205/25, № 522/1269/25, № 445/561/25

⁵¹ № 159/2510/25, № 169/229/25, 154/23/25, № 766/22384/24, № 279/1798/25, 317/372/25

⁵² № 766/1500/25, № 650/2176/25, № 285/1855/25, № 188/1620/25

⁵³ № 713/693/25, № 724/783/25, № 344/3064/25

⁵⁴ № 162/263/25, № 159/824/25, № 933/171/25, 308/5299/25

⁵⁵ № 159/2711/25

⁵⁶ Не всі постанови суду містять інформацію про визнання чи невизнання вини кривдником.

дитини при цьому не завжди виступали (наприклад, справи № 161/7646/25, № 162/358/25, № 161/5886/25, №165/948/25, № 162/187/25, № 161/353/25, № 161/5527/25).

Іноді законні представники дитини фактично не виконували своїх обов'язків щодо захисту прав та інтересів дитини. Так, в справі № 766/19184/24 суд вивчав письмові пояснення матері потерпілої дитини *«яка пояснила що 07.11.2024 року разом з чоловіком вживали спиртні напої, після чого чоловік вдарив неповнолітню доньку, донька медичної допомоги не потребує, від написання заяви категорично відмовилася»*. Важливо, що поліцейські не дивлячись на відсутність заяви, склали протокол. Так само в справі № 243/349/25 в рапорті поліцейського зазначається: *«Заявник ОСОБА_3 відмовилась від написання заяви, беручи до уваги стан квартири, а саме пошкодженні меблів, побутова техніка та збуджений емоційний стан, прийнято рішення про складання наступних адмін. матеріалів за ч.1 ст. 173-2, ч. 2 ст. 173-2 КУпАП»*. В справі № 243/356/25 зазначається: *«Оскільки ОСОБА_2 перебувала з ознаками алкогольного сп'яніння, вела себе неадекватно та відмовилася писати заяву та письмові пояснення, було прийняте рішення про складання протоколу на гр. ОСОБА_1 за ч.3 ст. 173-2 КУпАП»*. Слід зазначити, що в цих справах до матеріалів додавались в тому числі відеозаписи з нагрудних відео реєстраторів поліцейських.

В окремих справах матері дітей як також потерпілі заявляли про те, що *«відбувся звичайний побутовий конфлікт, а не насильство»* (наприклад, справа № 162/233/25), просили не притягувати їх чоловіків/співмешканців до відповідальності (наприклад, справи №295/791/25, № 755/8067/25, № 404/1886/25, №461/1623/25), зазначали про примирення, відсутність претензій тощо (наприклад, справи № 302/73/25, № 753/6914/25, №359/3418/25, № 605/74/25, № 695/1413/25). При цьому думка дітей, які були присутні під час події, часто не була заслухана, найкращі інтереси дітей не враховані ні батьками, ні судом. Так, в справі № 186/412/25 законний представник у судовому засіданні повідомила, що вона є матір'ю неповнолітнього потерпілого та дійсно в її співмешканця виник конфлікт з сином на побутовому рівні та він ображав дитину нецензурною лайкою, у зв'язку з чим вона викликала поліцію. На даєни час вони примирилися та просить справу закрити. В справі № 367/583/25 потерпіла в судове засідання не з'явилася, про дату, час та місце розгляду справи повідомлялась належним чином, через канцелярію суду подала заяву, в якій повідомила, що між нею, чоловіком ті їх сином виникла побутова сварка, яка не призвела та не могла призвести до фізичних та психічних наслідків їй та дитині. Зазначила, що чоловік визнав свою провину та вибачився. Нараз вони помирилися. Потерпілі дружина та син претензій до ОСОБА_1 не мають. В справі № 947/430/25 допитана в судовому засіданні ОСОБА_2 пояснила, що не має до чоловіка ніяких претензій, в них виникла сварка, ніякого насилля психологічного характеру від чоловіка до неї не було, тим паче в присутності дитини, поліцію викликали помилково. Просила суд закрити провадження відносно сина. В таких справах суди часто закривали справи за відсутністю доказів, при цьому пояснення дітей переважно були відсутні.

Найчастіше в якості законного представника виступала *матір постраждалих дітей* (наприклад, справи № 206/1633/25, № 191/1071/25, № 332/875/25, № 753/985/25), хоча були і батько (наприклад, справи № 216/5237/24, № 334/10455/24, №754/3742/25, № 456/1305/25, № 486/490/25, № 554/14182/24, № 643/5163/25, № 708/269/25, №751/3122/25), і бабуса (наприклад, справи № 205/2555/25, № 336/1294/25, № 682/2945/24). З позитивної сторони звертає увагу, що у справах № 307/5566/24, № 745/422/25 суд залучив в якості її законного представника – представника органу опіки і піклування за місцем проживання дитини.

Адвокат, в тому числі системи БПД – 12 (наприклад, справи № 216/5237/24, № 308/19988/24, № 755/16129/24, № 369/2801/25, № 703/1347/25).

При цьому в окремих справах (№ 161/6666/25, № 461/1302/25) адвокати приймали участь у провадженні, проте представляли інтереси повнолітніх потерпілих, щодо яких було вчинено

насильство в присутності дітей. Про їх участь у захисті інтересів дітей в цих справах не зазначено.

В окремих справах адвокати, які як зазначено, діяли в інтересах потерпілих дітей, просили закрити справу. Так, наприклад, в справі № 369/2527/25 у судовому засіданні адвокат, яка діє в інтересах ОСОБА_3 (дитина), просила закрити справу про адміністративне правопорушення, у зв'язку з відсутністю складу адміністративного правопорушення.

З позитивної сторони слід відмітити справу № 156/140/25, в якій саме адвокат особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, долучив до матеріалів справи копії письмових пояснень потерпілої дитини, поліцейськими пояснення не було відібрано. Це підтверджує важливість залучення адвокатів до справ за участю дітей.

Інший представник – 11:

11 – орган опіки і піклування / ССД (наприклад, справи № 130/646/25, № 141/211/25, № 152/128/25, № 182/3/25, № 307/5566/24, №464/785/25, № 508/80/25, № 592/1186/25, № 592/4047/25).

В окремих справах представник залучені у якості законного представника представники органів опіки і піклування та служби у справах дітей не з'являлись у судові засідання. Так, у справі № 643/10841/24 представник Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради, як законний представник неповнолітньої потерпілої, у судові засідання не з'явилася, про дату, час та місце розгляду справи була повідомлена належним чином, надала до суду заяву про розгляд справи за її відсутності, просила прийняти рішення на розсуд суду.

Отже представництво інтересів потерпілих дітей у судовому засіданні практично не здійснюється. Переважна більшість справ розглядається без участі сторін у ньому. Серед осіб, які представляють інтереси у судах – переважно також потерпілі законні представники, найчастіше матері. Адвокати БВПД до представництва інтересів дітей в суді практично не залучаються, як і інші представники, зокрема органів опіки та піклування і служби у справах дітей. При цьому наявні судові рішення про залучення в якості законного представника органів опіки і піклування.

Залучення психолога до опитування дитини – 10.

В 10 справах (№ 141/211/25, № 149/374/25, № 125/2199/24, № 174/588/25, № 174/589/25, № 182/6922/24, № 308/19988/24, № 643/2039/25, № 615/2120/24, № 615/2119/24) зазначається про залучення психолога до опитування дитини, переважно до судового засідання.

При цьому суд не завжди приймав документ, виданий психологом за результатами бесіди з дитиною, як доказ, з різних причин. Так, звертає увагу справа № 125/2199/24, в якій суд зазначив: «*Протокол індивідуального діагностичного обстеження психолога відображає факт проведення бесіди психолога з неповнолітнім ОСОБА_2 22.10.2024 року, а тому не може бути доказом факту вчинення ОСОБА_1 домашнього насильства 18.10.2024 року*»

В окремих справах для опитування постраждалих дітей залучався педагог. Наприклад, у справі № 339/34/25 307 в судовому засіданні потерпілі неповнолітній син та малолітня дочка, надаючи пояснення в присутності педагога, підтвердили про те, що були присутні під час того, як їх батько безпідставно вчиняв сварку з матір'ю, висловлюючи їй погрози, нецензурну лайку внаслідок чого вони пережили страх та побоювання з приводу його поведінки, тому дочка зателефонувала в поліцію, оскільки такі дії батько вчиняє часто. Також було залучено соціального педагога у справі № 748/486/25.

Залучення психолога до опитування дитини здійснюється вкрай рідко, переважно до судового засідання. Поодинокими є випадки залучення педагога і соціального педагога для опитування дітей в залі судового засідання.

Вид стягнення:

№	Область	Штраф	Громадські роботи	Адміністративний арешт	Інше
1.	Вінницька	144	8	1	0
2.	Волинська	173	9	0	1 (попередження, н/л)
3.	Дніпропетровська	315	11	8	0
4.	Донецька	9	3	0	0
5.	Житомирська	79	3	2	0
6.	Закарпатська	38	0	0	0
7.	Запорізька	90	2	2	0
8.	Івано-Франківська	64	2	1	0
9.	Київська	140	4	0	0
10.	Кіровоградська	93	1	0	0
11.	Львівська	178	7	2	1 (попередження)
12.	Миколаївська	66	2	0	0
13.	Одеська	290	11	1	2 (сувора догана, вибачення, н/л)
14.	Полтавська	155	3	0	0
15.	Рівненська	93	6	3	0
16.	Сумська	94	8	2	0
17.	Тернопільська	128	6	2	0
18.	Харківська	187	8	2	1 (попередження, н/л)
19.	Херсонська	19	1	0	0
20.	Хмельницька	109	5	1	0
21.	Черкаська	78	3	1	0
22.	Чернівецька	53	2	0	0
23.	Чернігівська	235	8	4	0
24.	м. Київ	171	15	6	0
Всього		3001	128	38	5

• штраф – 3001

10 нмдг – 193 (173 – подія до 18.12.2024, 20 – подія після 19.12.2024)

12 нмдг – 4 (подія до 18.12.2024)

15 нмдг – 5 (подія до 18.12.2024)

20 нмдг – 381 рішень, з яких у 53⁵⁷ наявна ч.2 або ч.3 ст.173-2 КУпАП при події після 19.12.25, що є менше передбаченого в санкції мінімуму

⁵⁷ № 127/13919/25, № 141/133/25, № 127/1671/25, № 180/557/25 № 229/9196/24 № 210/827/25 № 173/636/25, № 308/5299/25, № 309/576/25, № 317/530/25, № 317/1343/25, № 335/14/25, № 339/107/25, № 345/267/25, № 760/363/25, № 755/2973/25, № 760/2686/25, № 357/4741/25, № 357/4724/25, № 389/873/25, № 402/52/25, № 395/322/25, № 941/115/25, №461/1302/25, № 438/522/25, № 444/198/25, № 444/205/25, № 444/230/25, № 444/1493/25, № 444/490/25, № 442/13/25, №522/8928/25, № 947/1863/25, № 947/3434/25, №521/2708/25, № 496/1153/25, № 523/2104/25, № 523/1803/25, № 947/1860/25, № 523/1284/25, № 523/1286/25, № 523/242/25, № 569/6190/25, № 569/371/25, № 950/133/25, № 595/197/25, №601/143/25, №601/110/25, № 626/1299/25, № 645/306/25, № 645/1805/25, № 645/599/25, № 645/1804/25

22 нмдг – 1 (подія до 18.12.2024)
25 нмдг – 4 (подія до 18.12.2024)
30 нмдг – 1426
31 нмдг – 1 (№ 593/612/25)
33 нмдг – 1 (№ 692/403/25)
35 нмдг – 11
40 нмдг – 193 (№345/538/25 – неповнолітній кривдник, на загальних засадах)
45 нмдг – 5
50 нмдг – 105
60 нмдг – 549
61 нмдг – 1 (№ 596/385/25)
62 нмдг – 1 (№601/1350/25)
65 нмдг – 2
70 нмдг – 26
80 нмдг – 72
100 нмдг – 14 (об'єднано ст.173-2 зі ст.184)
200 нмдг – 1 (об'єднано ст.173-2 зі ст.184)
17 000 грн. – 1 (об'єднано з ч.3 ст.172-20)
Не є кратним одиниці н.м.д.г. (17 грн.):
1200 грн. – 1 (№ 510/236/25)
1090 грн. – 1 (№ 163/864/25)
540 грн. – 2 (№ 214/2635/25 № 214/1756/25)

• громадські роботи – 128

30 год. – 7
35 год. – 2
40 год. – 79
45 год. – 2
50 год. – 22
60 год. – 16

• адміністративний арешт – 38

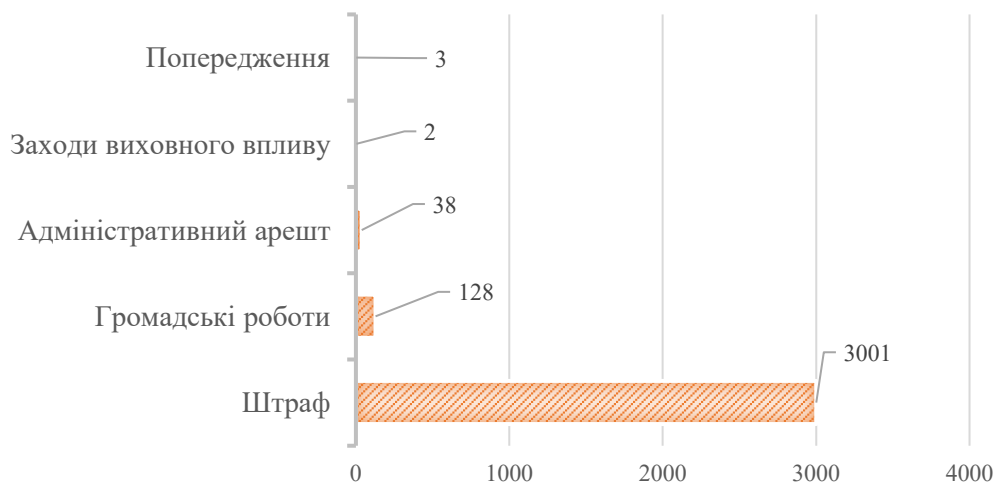
2 доби – 5
3 доби – 4
5 діб – 10
7 діб – 5
10 діб – 10
15 діб – 4

• попередження – 3 (№ 169/98/25, № 643/951/25 – н/л кривдник, № 466/11499/24 - подія до 19.12, проте санкція не передбачала такий вид стягнення, в апеляційній інстанції залишилось без уваги)

• сувора догана – 1 (№ 494/351/25 – н/л кривдник)

• вибачення у потерпілої – 1 (№ 514/491/25 – н/л кривдник)

ВИД СТЯГНЕННЯ

Звертає увагу переважна більшість (95%) призначених стягнень у вигляді штрафу, що не відповідає найкращим інтересам постраждалих дітей, якщо кривдниками є особи, які забезпечують їх утримання. Лише в невеликій кількості справ суди звертають увагу на неефективність накладення штрафу, враховуючи зокрема те, що особа не працює. В деяких справах рішення про накладення стягнення у вигляді штрафу явно суперечить найкращим інтересам дитини:

№ 932/3393/2: мати, непрацююча, вчинила ДН в присутності 2-х доньок, окремі провадження щодо кожної, накладено два штрафи по 1020 грн.

№ 742/359/25: 5 протоколів за ч.3, непрацюючий, 4 дітей, штраф 60 нмдг.

Схожі приклади є непоодинокими.

Особливо звертають увагу справи, в яких щодо дітей вчинено економічне ДН:

№ 643/370/25: не працює, вчинила економічне насильство відносно свого неповнолітнього сина, а саме умисно та свідомо самоусунулась від забезпечення дитини одягом, їжею, будь-яким іншим майном, погрожує висилити з квартири, позбавити спадку, позбавити грошових коштів, чим залишила дитину фактично без догляду та піклування (штраф 510 грн)

№ 610/349/25: не працює, економічне насильство щодо сина: залишив без їжі (510 грн штраф)

№ 610/4768/24: не працює, економічне насильство щодо 4 дітей + ч.2 ст.184 (штраф 1700 грн)

№ 598/184/25: непрацююча, 3-є дітей, економічне насильство, а саме: отримавши державні соціальні виплати на утримання дітей, не забезпечила продуктами харчування, засобами гігієни, одягом, ліками (штраф 1700 грн.)

389/356/25: непрацююча, забрала у дитини 300 грн (штраф 30 н.м.д.г)

№ 388/25/25 непрацююча, забрала у дитини 400 грн, які він наколядував (штраф 30 нмдг)

В окремих рішеннях спостерігається *гендерний дисбаланс під час визначення розміру стягнення*. Так, у справі №733/759/25 накладені стягнення і на дружину, і на чоловіка, за вчинення ДН один відносно одного у присутності двох дітей. При цьому щодо матері застосовано штраф у розмірі 30 нмдг, щодо батька – 60 нмдг. Схожа ситуація і справі № 734/178/25.

Також спостерігається тенденція, що *при об'єднанні багатьох справ в одне провадження судді призначають мінімальний розмір штрафу*. В цьому контексті звертає увагу справа № 375/389/25, в якій одночасно були розглянуті 8 протоколів за ч. 2 ст. 173-2, ч. 1 ст. 173-2, ч. 1 ст. 173-2, ч. 2 ст. 173-8, ч. 2 ст. 173-8, ч. 2 ст. 173-8, ст. 185, ст. 173 КУпАП, події відбувались після набуття чинності змін до законодавства, однак суд призначив штраф 10 нмдг.

В окремих справах суди звільняють кривдників з числа військовослужбовців від сплати судового збору:

№ 161/6666/25: *положення п. 13 ч.1 ст.53 Закону України «Про судовий збір» визначають, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються: учасники бойових дій, постраждалі учасники Революції Гідності, Герої України – у справах, пов'язаних з порушенням їхніх прав. Як вбачається із матеріалів даної справи, ОСОБА_1, є учасником бойових дій, що підтверджується посвідченням серії НОМЕР_1, а тому він підлягає звільненню від судового збору.*

Отже, найчастіше суди накладали такий вид стягнення, як штраф у розмірі 30 нмдг (45%). Громадські роботи найчастіше призначались в якості стягнення в м.Київ, а адміністративний арешт – в Дніпропетровській області. В Закарпатській області взагалі не призначались ні громадські роботи, ні адміністративний арешт. Наявні поодинокі помилки під час накладення стягнень, зокрема при визначенні розміру штрафу, накладенні попередження, звільнення військовослужбовців з числа кривдників від сплати судового збору тощо. Призначення стягнення у вигляді штрафу часто суперечить принципу забезпечення найкращих інтересів дітей.

Направлення на проходження програми для кривдників:

№	Область	Так							Ні	% від кількості справ, в яких накладено стягнення
		2 міс	3 міс	4 міс	5 міс	6 міс	12 міс	Не зазначено строк		
1.	Вінницька	0	7	0	0	0	0	0	10	11,1
2.	Волинська	0	6	0	0	3	0	2	23	18,6
3.	Дніпропетровська	0	4	0	0	0	0	1	14	4,2
4.	Донецька	0	0	0	0	0	0	0	1	8,3
5.	Житомирська	0	3	0	0	0	0	0	14	20,2
6.	Закарпатська	0	1	0	0	0	0	0	3	10,5
7.	Запорізька	0	11	0	0	1	0	6	18	38,3
8.	Івано-Франківська	0	0	0	0	0	0	0	17	25,4
9.	Київська	0	5	0	0	0	0	0	25	20,8
10.	Кіровоградська	0	3	0	0	0	0	0	15	19,2
11.	Львівська	1	11	0	0	0	0	1	13	13,8
12.	Миколаївська	0	5	0	0	1	0	0	9	22,1
13.	Одеська	1	12	0	0	0	0	0	35	15,8
14.	Полтавська	0	4	0	0	1	0	0	20	15,8
15.	Рівненська	0	8	0	0	0	0	1	11	19,6
16.	Сумська	0	2	0	0	1	0	0	30	31,7
17.	Тернопільська	0	21	0	0	0	0	0	51	52,9
18.	Харківська	0	3	0	0	0	0	1	12	8,1
19.	Херсонська	0	2	0	0	3	0	2	4	55

20.	Хмельницька	0	4	0	0	0	0	3	11	15,7
21.	Черкаська	0	6	1	0	0	0	0	21	34,1
22.	Чернівецька	0	1	0	0	0	0	0	12	23,6
23.	Чернігівська	0	16	0	1	1	2	1	32	21,5
24.	м. Київ	0	26	1	0	3	8	3	30	37
Всього		2	161	2	1	14	10	21	431	642 / 20,2
		211								

Усі інші постанови судів **не містять** обґрунтування необхідності або відсутності необхідності направлення порушника на проходження програми для особи, яка вчинила ДН, відповідно до статті 39-1 КУпАП, не зважаючи на положення ст.283 КУпАП. В цілому лише **20,2%** постанов судів про накладення стягнень за ст.173-2 КУпАП містить обґрунтування доцільності або недоцільності направлення на проходження програми для осіб, які вчинили домашнє насильство.

В **4** постановвах суду (справи №130/1094/25, 130/1198/25, 130/1205/25, 130/197/25) в результативній частині правопорушника попереджено про відповідальність за непроходження програми для кривдників, проте постанови не містять рішення про направлення кривдника на програму для кривдників.

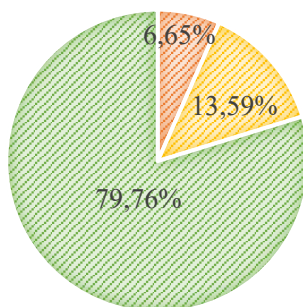
В **15** постановвах⁵⁸ суд не зазначив ані строк, на який призначено програму для кривдників, ані установу, до якої має звернутись кривдник для її проходження. В справах № 766/22454/24, № 766/21981/24 суд також не попередив про відповідальність за її непроходження. В **27**⁵⁹ постановвах не зазначено установу, до якої має звернутись особа для проходження програми для кривдників. В справах № 753/5604/25, № 753/24319/24, № 621/623/25 вказано установу, до якої слід звернутись, проте не зазначено строк проходження програми. В справі № 504/1129/25 суд зазначив в основній частині рішення: «Враховуючи викладене, копію постанови після набрання нею законної сили у триденний строк слід скерувати до органу місцевого самоврядування за місцем реєстрації ОСОБА_4 для проходження останнім програми для кривдників на строк до трьох місяців», однак не зазначив про направлення в резолютивній частині. В деяких справах (наприклад, № 766/1498/25) суд не вивчав доцільність направлення, а просто навів норму законодавства: «Відповідно до частини першої ст. 39-1 КУпАП, у разі вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі суд під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про направлення особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, на проходження програми для таких осіб, передбаченої законом».

⁵⁸ № 162/360/25, № 162/233/25, № 766/22454/24, № 766/21981/24, № 214/528/25, № 331/6803/24, № 314/125/25, № 333/1642/25, № 333/10231/24, № 333/10233/24, № 559/1671/25, 682/865/25, 682/68/25, 682/501/25, № 740/625/25

⁵⁹ № 335/468/25, № 314/123/25, № 332/533/25, № 334/2785/25, №754/1668/25, № 357/4135/25, № 361/2807/25, № 361/1921/25, № 401/361/25, № 401/360/25, №464/313/25, № 483/107/25, № 522/9381/25, № 946/3446/25, №552/1438/25, №559/568/25, №559/1495/25, №559/944/25, №559/500/25, №559/84/25, №567/98/25, №588/310/25, №589/717/25, №607/6862/25 №607/4412/25, № 681/92/25, № 708/167/25

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРОГРАМИ ДЛЯ КРИВДНИКІВ

■ Направлено ■ Не направлено ■ Не досліджено доцільність

Найчастіше суди обґрунтовували прийняття рішення щодо доцільності направлення на програми для кривдників такими обставинами:

- раніше застосовані стягнення за аналогічне правопорушення належного виховного впливу не справили, належних висновків для себе не зробив та продовжив вчиняти правопорушення (наприклад, № 149/671/25, №: 700/288/25, № 748/1248/25)
- повторність вчинення ДН (наприклад, № 127/1671/25, № 766/22387/24, № 199/787/25, №295/5550/25, №337/776/25, № 314/123/25, № 759/8520/25, № 357/4135/25, № 462/747/25, № 483/107/25, №519/304/25, № 522/9381/25, №607/4314/25, № 643/4895/25, № 712/137/25, № 728/205/25)
- високий або середній рівень ризику повторного вчинення ДН, з посиланням на форму оцінки ризиків (наприклад, № 159/8409/24, № 205/1209/25, № 334/1915/25, № 333/1642/25, № 332/533/25, № 335/1306/25, № 314/123/25, № 753/5604/25, № 401/361/25, № 478/83/25, №519/304/25, № 589/717/25, № 682/501/25, № 732/353/25)
- вчинення ДН щодо дитини або в присутності дитини (наприклад, № 766/12482/24, № 334/1915/25, № 333/1642/25, № 314/125/25, № 361/2807/25, № 401/361/25, № 462/2141/25, № 478/83/25, №: 486/109/25, № 568/243/25, № 643/4895/25, № 682/68/25)
- згода на проходження відповідної програми (наприклад, № 205/1212/25)
- відсутність даних про критичне сприйняття правопорушником своєї поведінки (наприклад, № 337/776/25, № 314/123/25, № 401/361/25, № 589/717/25, № 740/832/25)
- відсутність каяття (наприклад, № 947/9679/25, № 947/8590/25, № 559/1495/25)
- з метою реалізації комплексного підходу до вирішення проблеми ДН (наприклад, № 755/5272/25, № 759/1904/25, № 464/2876/25, № 730/514/25)

Поширеним формулюванням обґрунтування рішення про направлення на програму для кривдників є:

«...з метою припинення вчинення домашнього насильства в подальшому, зміни його насильницької поведінки, формування нової не агресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках зі своїми рідними та близькими, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків...» (наприклад, №148/944/25, № 130/182/25, № 159/1509/25, № 214/528/25, № 334/2785/25, № 314/976/25, № 332/52/25, № 335/14/25, №760/2300/25, № 761/11716/25, № 944/6688/24, №464/313/25, № 523/5194/25 № 506/298/25, № 581/309/25, №

588/310/25, № 603/19/25, № 609/198/25, №607/3892/25, № 610/601/25, 722/615/25, № 750/1941/25)

З позитивного боку слід відмітити врахування особливостей ДН судом у справах № 766/22387/24, № 766/22454/24, № 766/21981/24: «...домашнє насильство завжди відбувається протягом тривалого проміжку часу і має тенденцію до зростання. Якщо особу не навчити іншому ефективному способу спілкування з близькими людьми, він буде продовжувати чинити над ними насильство, що у свою чергу створює беззаперечні передумови для необхідності проходження програми для осіб, які допускають відповідне насильство»

Окремі постанови не містять детального обґрунтування, а лише узагальнене посилання на матеріали справи, обставини справи (наприклад, № 314/875/25, № 758/5577/25, № 357/1399/25, № 459/1552/25, № 944/842/25), характер та обставини вчинення правопорушення (№ 331/6803/24, № 754/4911/25, № 751/3038/25), особу правопорушника (№ 755/5100/25, № 754/2392/25). В деяких справах суди не обґрунтовували доцільність направлення, а зазначали, що «суд дійшов висновку про необхідність направлення...» або «вважаю за доцільне направити...» (наприклад, справи № 161/4484/25, № 754/1668/25, № 466/12717/24).

Найчастіше суди обґрунтовували прийняття рішення щодо недоцільності направлення на програми для кривдників такими обставинами, як:

- враховуючи характер скоєного правопорушення, особу правопорушника, виходячи з принципів законності, справедливості, обґрунтованості та індивідуалізації (наприклад, № 947/15001/25, № 591/4991/25, № 591/2529/25)
- визнання вини, щире каяття (наприклад, № 946/2238/25, № 514/484/25, № 506/145/25, № 522/884/25, 722/572/25, № 708/421/25, №686/5822/25, №607/4705/25, № 605/74/25, № 559/41/25, 378/366/25, № 759/5811/25, № 931/39/25)
- відсутність притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення ДН, поодинокий характер (наприклад, № 946/2238/25, № 514/200/25, № 514/490/25, № 740/776/25, № 724/1569/25, 722/904/25, № 711/2397/25, № 670/174/25, № 591/4355/25, №552/17/25)
- вчинення правопорушення вперше (наприклад, № 522/2252/25, № 748/1122/25, № 712/2273/25, 599/523/25, № 557/595/25, № 459/1427/25, № 462/1966/25, № 378/366/25, № 752/1250/25, № 287/524/25)
- для виховання, а також для припинення вчинення нових правопорушень, цілі адміністративного стягнення будуть досягнуті при накладенні адміністративного стягнення у виді штрафу, без направлення в порядку ст.39-1 КУпАП на проходження програми для кривдників (наприклад, № 496/1252/25, №519/516/25, №751/2869/25, № 524/714/25, № 394/175/25, № 375/771/25, № 940/386/25)
- мобілізований до лав ЗСУ, що унеможливує проходження програми для кривдників за місцем проживання в органах місцевого самоврядування, так як він є військовослужбовцем, й може постійно змінювати місце свого перебування (наприклад, № 504/190/25, №730/326/25, № 610/1138/25, № 638/3641/25, № 490/10810/24, № 444/538/25 № 444/356/25, №754/2032/25, № 332/1588/25, № 159/319/25)
- конфлікт між учасниками вичерпано, що мінімізує можливість повторного вчинення останнім правопорушення, примирення (наприклад, № 947/2874/25, № 375/527/25, № 761/7893/25 № 755/2567/25, №754/2028/25)
- оцінка ризиків за рівнем небезпеки є середньою (наприклад, № 748/1122/25, № 727/3276/25, № 711/2750/25, № 682/3321/24, № 539/1408/25, № 553/665/25), низькою (наприклад, № 722/235/25, № 726/132/25, № 711/3328/25, № 638/1816/25, № 607/895/25, № 559/461/25, № 459/1427/25, № 446/670/25, № 378/366/25, № 337/1398/25, № 134/433/25)

- відсутність в матеріалах справи форми оцінки ризиків (наприклад, № 730/326/25, № 711/2397/25, № 710/519/25, № 711/3812/25, № 710/456/25, № 607/908/25), відсутність відомостей про застосування органом Національної поліції термінового заборонного припису (наприклад, № 728/720/25, № 638/1816/25, № 295/3824/25)
- вже проходить програму для кривдників, вже направлено (наприклад, № 708/414/25, № 607/5028/25, № 754/7080/25)
- характер дій, які не потягнули за собою тяжких наслідків, не носили грубого характеру (наприклад, № 607/8679/25, № 596/211/25, № 161/5949/25)
- наявність дитини на утриманні (наприклад, № 598/598/25, № 598/547/25, № 141/302/25)
- неявка в судове засідання сторін (наприклад, № 159/2510/25, № 488/180/25)
- відсутність добровільної згоди на проходження програм для кривдників (наприклад, № 404/4005/25, № 404/3796/25, № 404/2917/25, № 404/2948/25, № 404/3275/25, № 404/3777/25, № 404/3271/25, № 404/1666/25, № 404/2598/25, № 404/2595/25, № 147/625/25: *«Направлення кривдника на проходження програми для кривдників є правом суду, а не його обов'язком. При цьому, необхідно враховувати волевиявлення самого кривдника, який повинен мати можливість відвідувати програму для кривдників за власною ініціативою на добровільній основі. Беручи до уваги наведене, враховуючи відсутність добровільної згоди з боку ОСОБА_1, суддя не вбачає підстав для направлення його на проходження програми в порядку ст.39-1 КУпАП»*). В даному випадку спостерігається викривлене розуміння положень законодавства щодо направлення на програми для кривдників. Законодавство наразі передбачає 2 окремі, не взаємопов'язані, шляхи проходження програми для кривдників – обов'язковий, за рішенням суду, або добровільний, за власною ініціативою особи. Нормативної вимоги щодо з'ясування добровільної згоди особи під час вирішення судом питання щодо доцільності направлення на програми для кривдників, не передбачено.

Поодинокі зустрічалась така аргументація судів: можливим є виправлення та корекція поведінки і без проходження відповідної програми для кривдників (№ 496/2339/25); відсутність фізичних дій (№ 499/308/25); не застосування неправомірної поведінки стосовно дитини (№ 499/308/25); попередній факт ДН мав місце давно та щодо іншої особи, а докази існування небезпеки вчинення ним домашнього насильства повторно не долучені (№ 726/168/25); територіальна віддаленість місця проживання від місця проходження програми (№ 603/75/25); ціннісні орієнтири та моральні устої в сім'ї, рівень самооцінки та інтелектуальні здібності (№ 193/143/25).

Окремі постанови судів містять лише посилання на те, що направлення на програми є *правом суду*, без обґрунтування рішення про відсутність необхідності такого направлення (наприклад, № 518/836/25, № 495/1475/25, № 682/154/25, № 599/744/25, № 951/177/25) або формулювання *«суд не вбачає підстав для направлення...»* без обґрунтування такого рішення (наприклад, № 518/596/25, № 638/6075/25, № 332/1273/25) або посилання на узагальнені терміни *«обставини справи»*, *«характер вчиненого правопорушення»*, *«особа правопорушника»* без їх деталізації (наприклад, № 726/474/25, № 632/53/25, № 579/779/25, № 557/120/25, № 205/17271/24).

Звертають увагу рішення судів у справах № 607/4042/25, № 607/2765/25, № 607/1808/25, № 607/1927/25, № 607/28108/24, № 607/1674/25, в яких суддя зазначає: *«...враховую лист виконавчого комітету Тернопільської міської ради №33614-Ю/2024 від 31.12.2024 та повідомлення психолога програми для кривдників ОСОБА_10 від 31.12.2024, відповідно до яких «Програма для кривдників, яка реалізується в Тернопільській міській територіальній громаді» з 01.01.2025 не проводиться, у зв'язку з чим не вбачаю за необхідне направляти її на проходження відповідної програми»*. В цьому ж контексті звертають увагу справи № 469/234/25,

№ 469/212/25, № 469/82/25: *«Органами місцевого самоврядування, що створені та діють на території колишнього Березанського району Миколаївської області, на даний час не забезпечено реалізації програм для осіб, які вчинили домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, а тому застосування до порушника положень ч.1 ст.39-1 КУпАП є неможливим».*

З позитивної сторони слід відмітити постанову у справі № 355/2498/24, в якій зазначено: *«судом роз'яснено правопорушнику, що якщо він не стане на шлях виправлення, а також у випадку подальших конфліктів із потерпілою доцільність його направлення на проходження означеної програми буде значно обґрунтованішою і буде із великою часткою ймовірності застосована судом».*

Отже, в переважній більшості справ (майже 80%) постанови суддів не містили обґрунтування необхідності або відсутності необхідності направлення порушника на проходження програми для особи, яка вчинила ДН чи насильство за ознакою статі, відповідно до статті 39-1 КУпАП. Найбільший відсоток постанов, які містили таке обґрунтування, має Тернопільська область, найменший – Дніпропетровська. Серед тих постанов, які містили відповідне обґрунтування, в 32,9% було прийнято рішення про необхідність направлення кривдника на програми. В Івано-Франківській та Донецькій області суди жодного разу не направили кривдника на програму для осіб, які вчинили ДН. Тільки в м. Києві кількість рішень про необхідність направлення на програму переважає над кількістю рішень про відсутність такої необхідності (57,7% та 42,3% відповідно). В 76,3% рішень про необхідність направлення на програму було визначено 3 міс. строк їх проходження. Обставини, які враховують суди для обґрунтування свого рішення є різними, а деякі з них пов'язані з помилковим тлумаченням норм законодавства. При цьому частина постанов судів містить лише рішення щодо направлення або не направлення, без відповідного обґрунтування. Не завжди при прийнятті рішення про направлення на програму судді зазначають строк її проходження, а також установу або організацію, до якої слід звернутись.

Цивільний позов в жодній справі не було подано.

Отже, під час розгляду справ за ст.173-2 КУпАП, одночасне питання про відшкодування моральної або майнової шкоди не розглядалось.

Якісні показники

Вид вчиненого насильства⁶⁰:

- психологічне – **6044** (2457 – зазначено безпосередньо в протоколі, 3587 – не зазначено, проте витікає із аналізу його змісту, викладеного в постанові);
- фізичне – **739** (630 – зазначено безпосередньо в протоколі, 109 – не зазначено, проте витікає із аналізу його змісту, викладеного в постанові);
- економічне – **137** (111 – зазначено безпосередньо в протоколі, 26 – не зазначено, проте витікає із аналізу його змісту, викладеного в постанові);
- сексуальне – **2**.

№ 458/364/25: 02.01.2025 в період часу з 01 по 03 год. ОСОБА_2 в житловому будинку за місцем реєстрації АДРЕСА_1, вчинив домашнє насильство *сексуального характеру* щодо своєї дружини ОСОБА_3, під час якого, в присутності малолітніх дітей, *вимагав в потерпілої статевих зносин та намагався зняти з неї одяг без її згоди та в оголеному вигляді розгулював*

⁶⁰ В деяких справах щодо однієї дитини вчинено декілька форм насильства. Крім того, якщо в одній постанові декілька постраждалих дітей, форми насильства враховуються щодо кожної з них.

по кімнаті, чим своїми діями порушив п. 15 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ч.1 ст. 173-2 КУпАП. При цьому суд звернув увагу, що в поясненнях потерпіла зазначила, що в ході вказаного насильства тілесних ушкоджень не отримала, *факту проникнення сторонніми предметами чи статевим органом не було, тому притягнув до відповідальності за вчинення дій саме психологічного й фізичного характеру (погрози, образи, шарпання за одяг, знімання одягу).*

№ 645/7030/24: В судовому засіданні встановлено, що ОСОБА_1 25.10.2024 року о 13 год. 00 хв. знаходився за адресою: АДРЕСА_1, оголяв статеві органи, а саме ходив по квартирі оголеним в присутності своєї малолітньої доньки ОСОБА_2, 2018 року народження, чим вчинив домашнє насильство, що могло завдати шкоду сексуально та психологічного характеру малолітній ОСОБА_2, 2018 року народження. Суд притягнув до адміністративної відповідальності.

Зі змісту 25 постанов неможливо визначити форму насильства.

ФОРМА НАСИЛЬСТВА

Непоодинокими є випадки неправильного визначення форми (характеру) ДН, що переважно не впливало на прийняття судом рішення⁶¹:

№ 930/3120/24: 02.12.2024 року за адресою АДРЕСА_1, гр. ОСОБА_1, образливо штовхала та кричала на свого малолітнього сина ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_2, чим вчинила домашнє насильство психологічного характеру

205/4891/25: вчинила факт домашнього насильства психологічного характеру стосовно своєї дитини, а саме: розбила телефон дитини

№ 199/4848/25 вчинив дії психологічного характеру, а саме виражався нецензурною лайкою, штовхав

№ 161/2102/25: вчинила домашнє насильство психологічного та фізичного характеру стосовно своєї малолітньої доньки ОСОБА_3, а саме висловлювала у її сторону словесні

⁶¹ № 202/3713/25, № 201/4220/25, № 199/1199/25, № 279/1092/25, № 758/5577/25, №754/1668/25, № 363/899/25, № 373/913/25, №705/842/25, № 709/2182/24, № 675/321/25, № 643/5035/25, № 643/2039/25, № 557/354/25, № 557/167/25, № 559/60/25, № 554/779/25, № 522/6412/25, № 947/9369/25, № 496/797/25, № 510/236/25, № 523/2531/25, № 523/286/25, № 501/5057/24, № 469/222/25, № 490/876/25, №943/745/25, № 466/1557/25, № 448/23/25, № 450/301/25, №449/1885/24, №: 452/384/25, № 446/2869/24, № 405/49/25

образи, нецензурно лаялась, словесно погрожувала, внаслідок чого могла завдати шкоди її психічному здоров'ю

№ 292/169/25: вчинив домашнє насильство психологічного характеру, а саме: шарпав за одяг, провокував бійку

№ 281/19/25: вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї неповнолітньої доньки ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння умисне ображення словами нецензурної лайки, після чого вигнав з будинку на вулицю за місцем свого проживання

№ 760/8197/25: вчинила домашнє насильство в сім'ї психологічного характеру відносно малолітніх онуків ОСОБА_2 та ОСОБА_3, а саме словесно принижувала, завдала удару по голові та тілу, тягнула за волосся

№ 375/527/25: 10.02.2025 ОСОБА_1 о 09.00 год, перебуваючи за адресою: АДРЕСА_1, у стані алкогольного сп'яніння вчинив домашнє насильство психологічного та економічного характеру відносно свого неповнолітнього сина ОСОБА_3, що виражалось у виражанні нецензурною лайкою у бік потерпілого та погрозах вигнати із будинку

№ 531/605/25: вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно свого пасинка ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме ображав його образливими висловлюваннями та вигнав з будинку

Отже, діти в переважній більшості зазнавали та ставали свідками (очевидцями) діянь психологічного характеру. Не завжди в постановках відображено інформацію про характер діянь, вчинених щодо або в присутності дітей. Непоодинокими є помилки при визначенні характеру діянь поліцейськими в протоколах, однак суди переважно не звертають на це увагу при прийнятті рішення у справі. У Львівській та Харківській областях виявлено факти складення протоколів за ст.173-2 за вчинення ДН сексуального характеру в присутності та стосовно дітей.

Аргументація суду при постановленні рішення:

- Враховано показання дитини⁶²

Так – 1045

Ні – 1983

Невідомо – всі інші справи

Звертають на себе увагу справи:

№ 127/10777/25: «Суд не приймає до уваги опитування дитини адже вважає, що дитина у віці повних чотирьох років в силу свого віку не може висловити свою думку та сформулювати певні погляди. Крім того, з матеріалів справи не вбачається, що дане опитування проводилось у присутності законного представника малолітньої особи»

№766/20337/24: «...протокол про адміністративне правопорушення та долучені до нього матеріали ... свідчать про те, що факт домашнього насильства жодними належними та допустимими доказами встановлено було, про що свідчить в першу чергу та обставина що неповнолітня ОСОБА_2 на стадії складання протоколу не опитувалась і свою позицію як потерпілої особи не висловила. У свою чергу ОСОБА_2 до суду не з'явилась, заяв та клопотань

⁶² Враховувалась наявність/відсутність пояснень дитини в матеріалах справ, про які зазначено судом в постанові, а також пояснення дитини під час судового засідання. У всіх інших справах суд в постанові або взагалі не зазначає матеріали справи, на підставі вивчення яких приймає рішення, або не деталізує від кого із учасників провадження наявні пояснення у справі, що позбавляє можливості з'ясувати, чи враховано показання дитини.

не подавала, а тому суд позбавлений можливості перевірити її позицію і під час судового розгляду

- Дитина присутня в с/з

Так – 120⁶³ (справи)

Ні – **всі інші** справи

Звертають на себе увагу справи, які свідчать в тому числі про важливість участі потерпілих дітей та їх законних представників у судовому засіданні:

№153/459/25: пояснення дитини в суді суперечать її письмовим поясненням

№ 206/1897/25 По даній категорії справ крім іншого, **доказуванню підлягає реальність сприйняття відповідних дій кривдника постраждалою особою як таких, що посягають на їх безпеку чи безпеку третіх осіб, створюють емоційну невпевненість, нездатність захистити себе. Ці дані можливо встановити і на підставі пояснень постраждалої особи та поведінки кривдника.**

Отже, лише в 14,7% справ в постановках суду є інформація про наявність пояснень дитини, суди в судовому засіданні вкрай рідко досліджують думку дитини. Це в тому числі впливає на наявність доказової бази у справах.

Найкращі інтереси дитини враховано:

Так – 435⁶⁴

Частково – 3992

Ні – **всі інші** справи

Звертає на себе увагу справа № 127/10777/25, в якій суд безпосередньо згадує про найкращі інтереси дитини: *«Постраждала дитина має всі права постраждалої особи, реалізація яких забезпечується з урахуванням найкращих інтересів дитини».*

Показовою в контексті забезпечення найкращих інтересів дитини є справа №730/514/25 (суддя Ріхтер В.В.): убачається, що **потерпілій необхідний захист від агресивних дій останнього, а тому вважаю за необхідне про вказане повідомити ВП № 3 (м. Борзна) Ніжинського РУП ГУНП в Чернігівській області** - для відома та вжиття заходів у

⁶³ № 153/649/25, № 127/13912/25, № 147/625/25, №153/459/25, № 127/1155/25, № 149/374/25, № 162/358/25, № 166/323/25, № 206/1633/25, № 205/2555/25, № 199/10931/24, № 199/10971/24, № 214/9424/24, № 182/3/25, № 177/3036/24, № 279/1092/25, № 284/78/25, № 308/19988/24, 337/646/25, 336/3746/25, 336/1294/25, № 335/1057/25, № 337/778/25, № 322/43/25, № 334/10455/24, № 339/34/25 307, № 755/3285/25, № 753/5604/25, № 364/286/25, № 369/2527/25, № 358/417/25, № 364/200/25, № 375/59/25, № 364/178/25, № 356/153/25, № 359/13143/24, № 367/13161/24, № 404/1447/25 № 387/199/25 № 395/2276/24, № 456/1305/25, № 466/3241/25, №464/2058/25, № 442/254/25, №443/311/25, № 446/37/25, № 456/287/25, №464/305/25, № 459/3268/24, № 466/3244/25, № 488/1383/25, № 475/311/25, № 489/7687/24, №947/13494/25, № 507/890/25, №947/3430/25, №:511/1148/25, №:511/1147/25, № 514/491/25, № 506/298/25, № 517/213/25, № 501/5054/24, № 496/470/25, № 537/1241/25, № 554/4232/25, № 537/76/25, № 524/213/25, № 567/87/25, № 559/1849/25, № 559/1665/25, № 559/1015/25, № 559/1759/25, № 583/1830/25, № 581/309/25, № 581/310/25, № 593/612/25, № 596/515/25, №607/1247/25, №607/4042/25, №607/2678/25, №607/2039/25, №607/930/25, №: 630/204/25, № 644/2970/25, № 643/5163/25, № 642/1610/25, № 644/1288/25, № 643/2039/25, № 643/370/25, № 615/2120/24, № 615/2119/24, № 643/10308/24, № 676/2763/25, № 670/250/25, № 689/256/25, № 670/135/25, № 670/174/25, № 670/105/25, № 675/321/25, № 670/33/25, № 711/3400/25, № 690/244/25, № 712/2939/25, № 711/770/25, № 691/256/25, № 712/141/25, № 712/11051/24, №705/6234/24, № 710/48/25, №705/40/25, № 708/269/25, № 3/714/285/25, № 726/610/25, №730/514/25, № 734/1347/25, № 748/486/25, № 740/204/25, № 750/15802/24, № 750/460/25, №751/2155/25

⁶⁴ Увійшли ті рішення, де у разі «спільного бюджету» не було накладено штраф, а також в яких крім накладення стягнення, кривдника було направлено на програми для осіб, які вчинили домашнє насильство, а також справи, де дитину було заслухано в суді і враховано її пояснення або справа була передана прокурору у зв'язку із виявленими ознаками кримінального правопорушення тощо. Якщо декілька дітей в одній постанові – враховано щодо кожної.

відповідності до чинного законодавства. Також, судом враховується, що свідками насильства можуть бути інші діти ОСОБА_1, а тому їм також потрібна допомога, враховуючи те, що потерпіла пояснила, що ОСОБА_1 застосовує насильство щодо усіх дітей. А тому, вважаю за необхідне копію даної постанови направити до Служби у справах дітей Комарівської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області для врахування викладеного у мотивувальній частині цієї постанови та вжиття заходів щодо додаткової перевірки умов проживання дітей ОСОБА_1, та, за необхідності, вжиття заходів щодо їх безпеки. Одночасно суд роз'яснює потерпілій, що у відповідності до законодавства України, люди, що постраждали від домашнього насильства, мають право на безоплатну медичну, юридичну та психологічну допомогу. Таким чином, потерпіла має отримати безоплатно послуги юриста чи адвоката. Для цього варто звернутися до системи безоплатної правничої допомоги (БПД). Потерпіла також має право звернутися до суду із заявою про видачу судом обмежувального припису. Також, потерпіла звернулася до суду з заявою про надання їй допомоги та надала свою згоду на проходження відповідної програми для потерпілої від насильства. Як пояснила потерпіла, вона не знає, як себе поводити та куди звертатися у випадках вчинення щодо неї домашнього насильства, вона боїться кривдника, насильство щодо неї продовжується, юридичних алгоритмів захисту від насильства вона не знає. У такому випадку, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» передбачає програму для постраждалої особи Судом роз'яснено потерпілій її право на проходження Типової програми для постраждалих осіб. Враховуючи надання згоди на проходження потерпілою вказаної програми, копію даної постанови необхідно направити до Комарівської сільської ради для відому та виконання в цій частині.

Поліцейські не завжди при складенні протоколу правильно кваліфікують діяння, викладені в заяві. Так, в справі № 766/449/25 зазначається: «ОСОБА_1 04.01.2025 року близько 20 год. 18 хв. за адресою: АДРЕСА_1, вчинив домашнє насильство психологічного та фізичного характеру відносно співмешканки ОСОБА_2, а саме ображав нецензурною лайкою, погрожував фізичною розпорою в присутності спільної дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ 2, чим міг завдати шкоду психологічному здоров'ю потерпілої». При цьому в постанові наявна інформація, що в заяві потерпіла «просила поліцію прийняти міри до її співмешканця ОСОБА_1, котрий 04.01.2025 року приблизно о 20 год. 00 хв. вчинив відносно неї та її сина домашнє насильство психологічного та фізичного характеру», а в поясненні вона зазначала: «04.01.2025 року о 20 год. 00 хв., її співмешканець ОСОБА_1, в стані сильного алкогольного сп'яніння, ображає, погрожував скинути з другого поверху балкону, постійно виганяє з дитиною з квартири, кожного дня вживає алкогольні напої, вивернув з шафи всі речі, кидається, погрожує дитині». В даному випадку дитина не є просто свідком (очевидцем) домашнього насильства, а також зазнає його від співмешканця своєї матері.

Отже, найкращі інтереси дитини переважно враховуються частково. При цьому наявні рішення, які є показовими в контексті врахування найкращих інтересів дитини (Чернігівська область).

Врахування судом ризику повторного вчинення ДН:

Так – 701

Ні – у всіх інших справах

У більшості зазначених справ судами враховувалась оцінка ризиків, проведена поліцейськими щодо дитини. При цьому окремі справи містять форму оцінку ризиків лише щодо дорослої потерпілої, щодо дітей форми оцінки ризиків в матеріалах справи відсутні (наприклад, справи № 148/233/25, № 127/2659/25, № 138/7/25, № 135/396/25, № 161/7646/25, № 161/3349/25). Також більша частина справ стосуються повнолітньої та неповнолітніх

потерпілих, проте в постанові зазначається про форму оцінки ризиків в однині (близько 410 справ), що може свідчити про складання форми оцінки ризиків лише щодо повнолітньої особи⁶⁵.

При цьому деякі судді висловлюють критичне ставлення до форми оцінки ризиків:

№ 405/947/25, № 405/949/25, № 405/8155/24: суд критично ставиться до форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства кривдником ОСОБА_1 відносно постраждалої особи ОСОБА_3 від 18.02.2025 року, оскільки дана форма (анкета) складається поліцейськими виключно зі слів самої постраждалої особи, інших достовірних доказів протиправної поведінки ОСОБА_1 матеріали справи не містять.

№ 405/948/25 суд критично ставиться до форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства кривдником ОСОБА_1 відносно постраждалої особи ОСОБА_3 від 18.02.2025 року, оскільки ОСОБА_3 не досягла того віку, щоб взагалі давати відповіді на питання та заповнювати будь-які форми або анкети. Однак, слід зазначити, що наказ Мінсоцполітики та МВС України від 19.03.2019 № 369/180 передбачає можливість заповнення форми оцінки ризиків зі слів законного представника.

Звертають на себе увагу справи, в яких суд **приділив окрему увагу ризикам повторного вчинення ДН:**

№ 766/22387/24: Судом досліджено оцінку ризиків вчинення домашнього насильства стосовно ОСОБА_1, з якої вбачається, що рівень небезпеки є високим, що дає суду підстави вважати, про вірогідність продовження чи повторного вчинення домашнього насильства.

№ 766/22454/24: ...суд зауважує, що домашнє насильство завжди відбувається протягом тривалого проміжку часу і має тенденцію до зростання. Якщо насильника не навчити іншому ефективному способу спілкування з близькими людьми, він буде продовжувати чинити над ними насильство, що у свою чергу створює беззаперечні передумови для необхідності проходження програми для осіб, які допускають відповідне насильство.

№766/21981/24: ...слід врахувати, що ОСОБА_1 повторно притягується до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП, проте належних висновків не зробив і продовжив вчинення протиправних дій, що свідчить про неодноразовість відповідних дій. Наведене у свою чергу може призвести до того, що насильство обов'язково повториться, тим більше домашнє насильство завжди відбувається протягом тривалого проміжку часу і має тенденцію до зростання.

№ 127/13206/25: ...діти за результатами опитування не повідомили будь-яких негативних дій в поведінці ОСОБА_1, які можуть викликати ризик домашнього насильства.

333/10234/24: Ризик вчинення ОСОБА_1 домашнього насильства взагалі не оцінений уповноваженими працівниками поліції, а на думку суду при встановлених у судовому засіданні обставинах він є досить низьким.

№ 554/12108/24, № 688/446/25: У аб'юзивних стосунках часто спостерігається цикл насильства, протягом якого чергуються зростання напруги, вчинення насильства та період примирення і спокою. Потерпілі можуть бути втягнуті в пастку цього циклу ізоляцією для сприяння насильству, насильницькою владою та контролем, травматичною прив'язаністю до кривдників, суспільним схваленням насильства, нестачею фінансових ресурсів, страхом

⁶⁵ № 161/7640/25, № 333/1950/25, № 336/11907/24, № 331/6803/24, № 344/5585/25, № 753/3852/25, № 756/174/25, № 758/434/25, № 375/796/25, № 369/4523/25, № 382/181/25, № 379/177/25, 379/180/25, № 357/1399/25, № 357/462/25, № 357/4741/25, № 357/4724/25, № 359/2205/25, № 357/2483/25, № 364/36/25, № 404/4005/25, № 404/3796/25, № 387/700/25, № 404/2917/25, № 521/1199/25, № 607/28108/24, № 643/2134/25, № 682/932/25, № 748/683/25, № 737/3111/25, № 751/3038/25, № 733/370/25, № 734/253/25, № 734/176/25, № 734/178/25, № 750/17570/24, № 751/11191/24, № 748/4840/24, № 751/10112/24, № 751/10592/24, № 748/4694/24 тощо

(залякуванням), соромом (звинуваченням жертви) та прагненням захистити дітей. Кривдники чинять домашнє насильство, коли вірять, що насильство є дозволеним, прийнятним, узаконеним чи про нього не буде повідомлено. Такі уявлення спричиняють між поколіннями цикли насильства серед дітей чи інших людей, котрі відчують, що таке насильство є прийнятним, виправданим і на нього дивляться крізь пальці. Багато людей не усвідомлюють себе як кривдників чи жертв, розглядаючи свої досвіди насильства як «сімейні конфлікти, що вийшли з-під контролю». Наслідки домашнього насильства для потерпілих варіюються від фізичної інвалідизації, хронічних проблем зі здоров'ям, важких психічних порушень до фінансової скрути та нездатності будувати здорові стосунки. Діти, що живуть у домівках з насильством, з раннього віку виявляють психологічні проблеми, такі як ухильність надчутливість до загроз, неконтрольована агресія, що призводять до вторинної травматизації.

Серед документів, що можуть містити інформацію про наявні ризики повторного вчинення ДН, які вивчались судами, можна виокремити:

- форма оцінки ризиків вчинення ДН

№ 334/1915/25: ... з форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства вбачається, що ОСОБА_1 має фінансові проблеми, алкогольну залежність/зловживає алкогольними напоями, погрожував вбити постраждалу особу, контролює більшу частину повсякденного життя потерпілого, постраждала особа допускає, що кривдник може спробувати вбити його, а також сильна агресія кривдника змушує постраждалу особу турбуватися про безпеку. Встановлений середній рівень оцінки ризиків свідчать про ймовірність повторної агресивної поведінки ОСОБА_1 стосовно неповнолітнього сина співмешканки

№ 726/168/25: згідно із даними форми оцінки ризиків домашнього насильства визначено високий рівень небезпеки та вказано, що постраждалу особу хвилює її безпека та життя і здоров'я. з матеріалів справи встановлено, що подія відбувалася за спільним місцем проживання між ОСОБА_1, фізично здоровою особою чоловічої статі та його падчеркою, фізично слабшою особою жіночої статі, залежною від нього, а тому постраждала особа могла почувати емоційну невпевненість, нездатність захистити себе

• акт обстеження умов проживання сім'ї, висновок оцінки потреб сім'ї (наприклад, № 759/27228/24, № 755/20386/24, №:511/1148/25 №:511/1147/25, № 724/706/25)

№ 933/171/25: в матеріалах справи наявний акт обстеження умов проживання сім'ї, вказано на алкогольну залежність матері дитини

- пояснення

№ 243/349/25: в поясненнях дитини зазначено, що в її присутності «...вони часто сваряться, матір часто плаче та їй тяжко це переносити. Дані дії містять систематичний характер»

№ 308/19988/24: на уточнюючі запитання зазначила, що тато часто буває в нетверезому стані, тоді він кричить, хапає за руки, після чого іноді бувають навіть синяки, а коли прокидається нічого не пам'ятає. Випадки, коли тато кричав, хватав за руки та штовхав, відбувались не вперше.

• характеристика (наприклад, № 759/27228/24, № 514/490/25 № 514/491/25, № 517/213/25, 604/62/25 №-613/829/25, № 748/1002/25)

№ 296/11268/24: Конфліктна ситуація на даний час вичерпана. Згідно дослідженої судом характеристики Голови правління ОСББ «Шевченкове» від 24.12.2024 року, гр. ОСОБА_1 характеризується позитивно, скарг від сусідів не надходило, на утриманні має двоє дітей

№ 305/49/25: Відповідно до характеристики, виданої старостою села, характеризується на даний момент у селі як емоційно невірноважений по причині вживання

алкогольних напоїв, хоча раніше характеризувався позитивно, був товариським, ввічливим та працьовитим

№ 363/527/25: Згідно довідки-характеристики ОСОБА_1 за місцем проживання зарекомендував себе з позитивної сторони, посеред сусідів та мешканців м. Вишгород користується повагою та авторитетом, громадський спокій та порядок не порушує. Спиртними напоями не зловживає та не підтримує зв'язків з особами, які ведуть сумнівний спосіб життя, протягом року до адміністративної чи кримінальної відповідальності не притягувався. Сім'я на обліку, як така, що опинилась в складних життєвих обставинах не перебуває. Відповідно до психолого-педагогічної характеристики дитини ... відвідує дошкільний навчальний заклад ... Дитина адекватна, спокійна, привітна, психічно здорова. Взаємовідносини в сім'ї позитивні, матеріально-економічне становище задовільне.

- акт проведення оцінки рівня безпеки дитини (наприклад, №: 272/121/25, №754/5653/25, № 382/840/25, №: 388/357/25, № 523/5194/25, № 505/437/25, № 496/1155/25, № 511/1148/25, № 712/11051/24)

№ 182/6922/24: ...акт проведення оцінки рівня безпеки дитини (а.с.29-30), з якого вбачається, що мати дитину не б'є, дитина не налякана, не боїться ні матері, ні батька. Ніяких фізичних та поведінкових ознак, що можуть свідчити про жорстоке поводження дитиною немає. Наявні в матеріалах справи характеристики з місця проживання та місця роботи (а.с.82,90), характеризують ОСОБА_1, як люблячою матір'ю, у сім'ї панує атмосфера взаєморозуміння, відповідальна, добропорядна, вміло орієнтується в стресових ситуаціях. Характеристика з навчального закладу на ОСОБА_3, з якої вбачається, що хлопчик отримує багато любові та уваги, турбується про всебічний розвиток дитини, подорожують разом, підтримує спортивні здібності дитини. № 185/13893/24: копія акту проведення оцінки рівня безпеки дитини, складений стосовно дитини ОСОБА_2, висновок щодо рівня безпеки дитина становить: «небезпечно»

- документи закладу освіти

№ 515/276/25, № 515/277/25: клопотанням Нерушайського ліцею Татарбунарської міської ради від 17.02.2025 року, з якого слідує, що малолітній ОСОБА_3 часто приходиться до школи брудним, голодним, зі слів хлопчика його вдома ображають, б'ють, в школи приходять з тілесними ушкодженням, адміністрація навчального закладу просить притягнути до відповідальності осіб які до цього причетні

- медична документація

№ 589/4804/24: З долучених до протоколу документів вбачається, що ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, обстежувалась лікарем-психотерапевтом, у висновку зазначено: "Ознаки розладу адаптації, пов'язаного із конфронтацією в стосунках з батьком". Дитині рекомендовано, зокрема, робота з психотерапевтом та захисний режим емоційних навантажень.

№ 643/2039/25: Директор КЗСЗД «ЦСПСРД» м. Харкова ОСОБА_6 у судовому засіданні повідомила, що з їх слів, діти постійно потерпають від фізичного та психологічного насильства. З їх слів, вітчим примушує їх працювати, а саме мити автівки, та гроші які вони заробляли, ОСОБА_1 забирав. Пояснила, що діти люблять свою маму, але повідомили про те, що не повернуться додому, поки там знаходиться вітчим. Все, що було сказано дітьми в центрі, а також у судовому засіданні це правда, бо вона як фахівець має достатні навички та знання відрізнити правду від брехні.

№ 522/21750/24: з урахуванням обставин, викладених у протоколах про адміністративне правопорушення, зокрема того, що дії психологічного насильства в сім'ї з певною систематичністю відбуваються в присутності малолітньої дитини, суд вважає за необхідне

довести зазначене до відома Службу о справах дітей Одеської міської ради та надати пропозицію щодо вжиття заходів, зокрема проведення перевірки умов проживання малолітньої дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, який проживає за адресою: АДРЕСА_1 та перевірку стану виконання матір'ю дитини своїх батьківських обов'язків, передбачених ст. 150 СК України. Про вжиті заходи та проведену перевірку умов життя неповнолітньої дитини повідомити суд протягом одного місяця з дня отримання копії постанови.

Отже, в постановках суду не завжди оцінюються ризики повторного вчинення ДН. В переважній більшості справ є згадка про запобігання подальшому вчиненню ДН як мети накладеного стягнення. Також суди зазвичай посилаються на форму оцінку ризиків, якщо вона долучена до матеріалів справи поліцейськими. Проте оцінка ризиків не завжди проводиться поліцейськими щодо всіх учасників ситуації ДН. Крім того, в ряді справ суди зазначають про наявні або відсутні ризики повторного вчинення ДН при вивченні інших документів, зокрема пояснень сторін, характеристик, актів оцінки ризиків безпеки дитини, медичної документації тощо.

Звертають на себе увагу також справи, в яких судді наголошують на важливості запобігання повторних випадків ДН:

№ 127/10777/25: «Вчинення у майбутньому аналогічних правопорушень може зашкодити інтересам, правам, життю та здоров'ю малолітньої дитини».

№ 285/2219/25, № 285/346/25: Постраждала особа має право, в тому числі, на дієвий, ефективний та невідкладний захист в усіх випадках домашнього насильства, недопущення повторних випадків домашнього насильства.

Багато судових рішень в частині обґрунтування вибору стягнення містять фразу «з метою попередження вчинення аналогічних правопорушень у майбутньому» з посиланням на ст.23 КУпАП (наприклад, справи № 141/252/25, № 135/455/25, № 947/4991/25 № 517/213/25 № 517/213/25 № 523/2531/25 № 517/194/25 № 523/1552/25 №504/427/25 № 947/2873/25 № 947/533/25 № 947/1868/25 № 947/3434/25 № 699/294/25 № 703/1449/25 № 718/293/25, № 726/474/25 №751/3122/25 № 749/387/25 №730/456/25 № 742/7225/24).

Також судді оцінювали ризик повторного вчинення ДН під час накладення стягнення:

№ 199/1070/25: При призначенні саме даного виду стягнення, суддею враховано, характер вчиненого правопорушення, дані про особу ОСОБА_1, зухвалу поведінку останнього до та після вчинення правопорушення відносно своєї дружини, що визначає відсутність у нього моральних цінностей, що становлять систему загальних правил поведінки людини (соціальних норм), заснованих на співвідношенні критеріїв добра і зла, порядності й непорядності, людяності та жорстокості.

№730/514/25: суд бере до уваги, що, адміністративне правопорушення ОСОБА_1 вчинив щодо дитини, дівчинки, яка, за своєї статурою та розвитком є набагато слабшою за нього та яка, фактично, є беззахисною від дій останнього. ОСОБА_1 у судові засідання не з'явився, не розкався, свою поведінку не засудив. Як убачається з рапорту та пояснень ОСОБА_10, через те, що батько розбив телефон, дитина хотіла покінчити життя самогубством. ОСОБА_10 зазначила, що вважає за необхідне застосувати стягнення у виді штрафу, оскільки більш суворе стягнення викличе лише зворотну реакцію та агресія щодо дітей буде ще більша. Натомість, потерпіла ОСОБА_9 зазначила, що за вказані дії батько заслуговує арешту. Вона його боїться тепер. Не знає, як повернутися додому до своїх братів та сестер. Батько має переосмислити своє відношення до дітей. На думку суду, з урахуванням обставин справи, застосування до ОСОБА_1 адміністративного стягнення у виді арешту є найбільш доречним та спричиняє негативні наслідки особистого характеру саме для правопорушника, не обтяжує сімейний бюджет.

№730/281/25: Визначаючи вид стягнення, суд також бере до уваги, що, адміністративне правопорушення ОСОБА_1 вчинив, в тому числі, щодо малолітньої дитини, яка, фактично, є беззахисною від дії останнього. На думку суду у ОСОБА_1 відсутнє критичне осмислення вчинених діянь, адже останній не розуміє, що вчинення домашнього насильства на очах дітей вже є травмуючою дією для останніх та їм наноситься психічна шкода. У таких ситуаціях діти є безпорадними та самостійно захистити себе не можуть. Таким чином, з метою захисту якнайкращих інтересів дітей, які є безпорадними у такій ситуації та, безумовно, вразливими, суд, вважає відреагувати, у спосіб, що передбачає чинне законодавство. ... На думку суду, застосування до ОСОБА_1 адміністративного стягнення у виді арешту є найбільш доречним та спричиняє негативні наслідки особистого характеру саме для правопорушника, не обтяжує сімейний бюджет. ... адміністративна відповідальність має подвійну мету - захист правопорядку і виховання громадян у дусі поваги до закону та правил співжиття. Зазначену мету можна конкретизувати через дві основні функції адміністративної відповідальності. Перша - репресивно-каральна («штрафна») - полягає в тому, що адміністративна відповідальність є, по-перше, актом відплати держави правопорушнику, а по-друге, - засобом, який попереджає нові правопорушення. Друга функція - запобіжно-виховна - тісно пов'язана з попередньою. Вона покликана забезпечити формування в адресатів адміністративно-правових норм мотивів, які б спонукали їх дотримуватись вимог законів, поважати права і законні інтереси інших осіб. Тобто, адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі дотримання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами...

З позитивного боку слід відмітити вжиття суддями додаткових заходів, спрямованих на недопущення повторного вчинення ДН:

№ 147/625/25: «...на виконання вимог п. 15 Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження затвердженого Постановою КМУ №585 від 01.06.2020, суд вважає за необхідне направити копію постанови до Служби у справах дітей ... для вирішення питання про взяття ОСОБА_2 на облік, як дитини яка перебуває у складних життєвих обставинах».

№ 307/5566/24: За результатами судового розгляду встановлено обставини, на які слід звернути увагу органу опіки та піклування та РВП ГУНП в Закарпатській області для вжиття відповідних заходів з метою недопущення в подальшому вчинення домашнього насильства у сім'ї відносно малолітньої. Атмосфера нетерпимості, яка склалася в цій сім'ї, значною мірою стосується не тільки поведінки матері, відносно якої складено протокол про адміністративне правопорушення, а й батька дитини, з боку якого на думку суду має місце певна бездіяльність, оскільки відносини між батьками, не повинні негативно впливати на розвиток дитини, психічний стан якої у такому малому віці є значно вразливим. Дану постанову надіслати виконавчому комітету Тересвянської селищної ради Тячівського району Закарпатської області, як органу опіки та піклування та Тячівського РВП ГУНП в Закарпатській області для відповідного реагування та вжиття превентивних заходів з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства у сім'ї ОСОБА_1 про що у місячний термін повідомити Тячівський районний суд Закарпатської області.

№607/6495/25, № 607/28014/24: Відповідно до ст. 282 КУпАП орган (посадова особа), який розглядає справу, встановивши причини та умови, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, вносить у відповідний державний орган чи орган місцевого самоврядування, громадську організацію або посадовій особі пропозиції про вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов. Про вжиті заходи протягом місяця з дня надходження пропозиції повинно бути повідомлено орган (посадову особу), який вніс пропозицію. З метою забезпечення

необхідних умов життя, навчання та виховання малолітньої дитини, суд вважає за необхідне повідомити про факт домашнього насильства щодо малолітньої Управління сім'ї, молодіжної політики та захисту дітей. Управлінню сім'ї, молодіжної політики та захисту дітей взяти заходів, спрямованих на встановлення умов проживання та виховання малолітньої дитини. Про прийняті заходи Управлінню сім'ї, молодіжної політики та захисту дітей Тернопільської міської ради повідомити суд протягом одного місяця з дня отримання даної постанови.

Наявність дискримінаційних або стереотипних висловлювань у текстах рішень:

Наявні дискримінаційні або стереотипні висловлювання у текстах рішень можна умовно поділити на такі, які лунають: 1) зі сторони учасників провадження, та 2) зі сторони суддів.

Зі сторони учасників провадження

• пов'язані із виправданням ДН «виховним процесом», применшення насильницьких дій

№ 141/141/25: ... Вона дійсно його трохи насварила, бо він, перебуваючи в неї, погано поведився і не слухав її, але жодного насильства, ні психологічного, ні будь-якого іншого, не застосовувала.

№ 131/1781/24: В судовому засіданні ОСОБА_1 свою вину у вчинення вказаного адміністративного правопорушення не визнала. Вказала, що тілесних ушкоджень своїй дитині не заподіює, а тільки «трусить» її.

№ 243/2918/25: Потерпіла в судовому засіданні підтвердила що між нею та її матір'ю стався конфлікт, в результаті якого, мати дала їй ляпасу, який носив більш жартівний характер, а ніж реальний. Поліцію вона викликала, перебуваючи на емоціях, будь-яких претензій до своєї матері не мала та не має. Суд звільнив матір дитини від відповідальності за малозначністю.

205/5672/25: У судовому засіданні ОСОБА_1 пояснив, що дитину не бив, а сварив нецензурною лайкою за погану поведінку.

№ 308/2388/25: зазначила, що домашнього насильства не вчиняла, дитина не хотіла вдягатись в такий одяг, щоб можна було вийти на вулицю та на знак протесту викликала поліцію.

№ 334/10455/24: ... З метою виховання сина вона може лише покричати на нього.

№ 344/5002/25: вчинила домашнє насильство відносно свого малолітнього сина, а саме: будила його зранку та заставляла йти у недільну школу, кричала. В обґрунтування своїх заперечень вказала, що обставини які викладені у протоколі про адміністративне правопорушення є не обґрунтовані та такі що не відповідають дійсності, оскільки жодних протиправних дій щодо свого сина та чоловіка вона не вчиняла, а події, що викладені у протоколі про адміністративне порушення були виховним процесом.

№ 348/640/25: Зазначив, що між його дітьми виникла суперечка, під час якої син почав бити старшу доньку, а саме вдарив її кулаком по спині, внаслідок чого він не витримав та наніс рукою своєму сину три удари по тілу, а саме: один по нозі вище коліна, та два в область тулуба, пояснивши що це було зроблено з метою виховного процесу.

№ 759/3465/25: ... фактично свою винуватість не визнала, навпаки виправдовувала свої дії, посилаючись на те, що у такий спосіб вона вимушена виховувати синів, які її посади обманювати та крадуть речі з дому.

№ 367/13161/24: ... під час тривалої гри дітей з ним, настав момент коли він просив дітей трохи заспокоїтись, проте не був почутий. Після неодноразових зауважень в бік дітей,

в якийсь момент, долонею вдарив сина по сідницях. Вважає, що подія, яка сталася не може вважатися домашнім насиллям, а свої дії вважає профілактичним вихованням

№ 387/530/25: ... вину визнав повністю та пояснив, що вчинив домашнє насильство щодо своєї неповнолітньої доньки, що полягало у проведенні виховного процесу. Проявивши емоції та необережність, кинув пloyкою в бік доньки, унаслідок чого в неї з'явилася невелика рана.

№ 462/1785/25: Щодо дітей зазначала, що вона їх не рухала, а старший просто дала запотиличник.

№ 454/733/25: ... в письмових поясненнях зазначила, що покарала неповнолітнього сина, змусивши стояти на гречці. Він сильно кричав і вона зафіксувала це на відео. В поясненнях, наданих на час складання протоколу про адміністративне правопорушення, остання зазначила, що надала сину вказівку читати, на що останній відмовився та вимагав у неї планишет, плакав та кричав. Вона не заспокоїла дитину, а у відповідь кричала до нього та обзивала його, висловила нецензурно.

№ 469/222/25: Представник потерпілого Таран А.А. надала пояснення суду, що 18 лютого 2025 року її чоловік ОСОБА_1, який є військовослужбовцем ЗСУ, вжив трохи алкоголю, після чого у нього почала проявлятися агресивна поведінка по відношенню до сина з приводу незадовільної поведінки останнього. В ході сварки її чоловік випадково дав сину ляпаса, про що потім шкодував

№ 541/338/25: ... пояснила, що інформація, яка міститься у протоколі та інших матеріалах справи ґрунтується на неправдивих свідченнях її сина, які він повідомив класному керівникові. Її син має складний скандальний характер, схильний до вчинення крадіжок, бродяжництва, а тому з метою уникнення покарання за свої дії може зводити наклеп на неї щодо його побиття

№ 581/310/25: Внаслідок побутового конфлікту, який виник у нього з сином, оскільки останній без дозволу батьків витрачав грошові кошти, він декілька разів вдарив ОСОБА_2 дубцем.

№ 643/2039/25: вказав, що жодного фізичного насильства до дітей не застосовував, психологічний тиск був, але все це робилося з метою виховання дітей.

№ 643/10308/24: У судовому засіданні ОСОБА_1 зазначив, що вину у скоєному правопорушенні не визнає. Зазначив, що підвищив голос на сина, проте не вважає це насильством.

№ 680/202/25: пояснила, що під час конфлікту із сином останній виражався нецензурною лайкою і вона з метою виховання дала йому ляпас по обличчю

№ 705/2118/25: пояснила, що у неї з донькою виникла розмова, під час якої наказала останній вчити уроки. 08.04.2025 року між ОСОБА_1 та її донькою була розмова з приводу успішності в школі, під час якої ОСОБА_1 схопила ОСОБА_2 за руку та, з метою виховання, пригрозила фізичною розправою. Вказує, що донька поводить себе «погано», огризається, сперечається та не слухає матір.

№ 709/256/25: У судовому засіданні ОСОБА_1 суду пояснив, що 28 січня 2025 року мав виховну бесіду зі своїм сином ОСОБА_2 через незадовільну поведінку останнього у школі. В ході розмови він мав намір вдарити сина ремнем, проте син прикрився рукою, і такий удар прийшовся по руці. При цьому такий удар був не сильний та не завдав жодних фізичних травм.

№ 750/17567/24: У судовому засіданні ОСОБА_1 свою вину в учиненні правопорушення не визнала та пояснила, що вона не била свого сина, а виховує його так, як виховували її: коли він її не слухає чи робить щось по-своєму, то вона може вдарити його по сідницях, кричить на

нього. Суд зазначив: ... визнала факти домашнього насильства, неправильно розуміючи їх як належне виховання.

• пов'язані із виправданням насильницьких дій «провокацією», посиленням на побутову сварку, конфлікт

№ 161/5949/25: Вказував, що із ОСОБА_2 виникають словесні конфлікти постійно, адже остання їх провокує.

№ 169/98/25: «Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду адміністративного матеріалу провину свою визнав повністю, ствердив факти, наведені в протоколі, пояснив, що сестра спровокувала його на такі дії, просив суворо не карати».

№ 199/9959/24: ... колишня дружина його роздратовала, оскільки дивно поводитися, скористалася неприємними парфумами.

№ 195/150/25: пояснив що його спровокувала сама жінка, яка сама почала сварку та одразу викликала поліцію (суд закрив за відсутністю складу).

№ 332/2036/25: В судовому засіданні не заперечував факт вчинення ним психологічного насильства відносно своєї падчерки, при цьому зазначив, що вона його спровокувала.

№ 761/7893/25: У судовому засіданні ОСОБА_1 підтвердив те, що дійсно відбувся конфлікт із дружиною, однак на його думку він не вчиняв домашнього насильства оскільки була побутова сварка. Щодо удару головою по обличчю зазначив, що він був «легеньким» та не спричинив будь-яких тілесних ушкоджень.

№ 442/13/25: Вказав, що ініціатором конфліктів виступає його дружина, яка провокує його на сварки, що в подальшому переростає в словесні конфлікти

№ 446/2890/24: Вважає, що ОСОБА_2 спеціально створює приводи для конфліктів між ними, провокує його і записує це все на аудіо чи відео, щоб в подальшому розлучити його з сином

№947/13494/25: ... вважає, що між ним та його дівчиною стався конфлікт, у ході якого він утримував її за шию, щоб вона заспокоїлась.

№ 554/4938/25: ... повідомила, що діти своєю поведінкою виводять її з себе, вона по іншому не може вплинути на них (питання програм для кривдників при цьому не вивчалось)

• пов'язані із виправданням насильницьких дій участю у бойових діях, службою у ЗСУ

№ 199/10931/24: В першому судовому засіданні ОСОБА_1 суду повідомила, що вона є звільненою з ЗСУ, і служба відобразилася на її психологічному стані. Вона самостійно викликала на себе поліцію, так як про це попросила її донька ОСОБА_4, вона проходить психологічну терапію.

№ 199/427/25, № 199/426/25, № 199/428/25: В судовому засіданні ОСОБА_1 підтвердив обставини, викладені в протоколі про адміністративне правопорушення та зазначив, що ... вказані дії відносно своєї дружини, в присутності малолітньої доньки, він вчинив, оскільки в той день у нього відбувся гострий приступ посттравматичного синдрому. Він проходив військову службу в Збройних Силах України з 06.03.2024 по 01.11.2024. На даний момент він знятий з військового обліку за станом здоров'я. На теперішній час вони з дружиною та малолітньою донькою примирилися.

№ 554/1870/25: зазначила, що так як її чоловік є військовослужбовцем, перебував довгий час на службі та має контузії, тому він має певні проблеми із емоційним станом. На даний час конфлікт вичерпано, він шкодує про свій вчинок, просить не притягувати чоловіка до адміністративної відповідальності.

• пов'язані із переконанням, що якщо дитина знаходилась в іншій кімнаті, вона не є постраждалою від ДН (при цьому матеріали справ зазвичай не містять пояснень самих дітей щодо цього)

№ 279/763/25: ... вказав, що конфлікт з дружиною виник на ґрунті побутових проблем, однак при цьому дитина була в іншій кімнаті.

№ 127/7057/25: Свідок ОСОБА_2, яка є дружиною ОСОБА_1, суду пояснила, що конфлікт з чоловіком вона спровокувала сама, під час їх конфлікту, доньки ОСОБА_3 поряд не було, вона знаходилась в іншій частині будинку та не чула що відбувалось між батьками.

№754/2365/25 №754/2035/25: під час сварки малолітній син спав та не чув їх нього конфлікту.

№ 755/1208/25: уточнив, що діти їхнього конфлікту не чули, оскільки на той момент вже спали.

№ 355/870/25: ... психологічної шкоди здоров'ю її дитині вона не завдавала. Дитина перебувала в іншій кімнаті.

№: 486/230/25: ... вони голосно не кричали, а дитина в цей час була в іншій кімнаті з сестрою, тому не могла чути сварку.

№552/2328/25 №552/2327/25: неповнолітній син знаходився в своїй кімнаті, в конфлікті не брав участі, ніяких дій відносно онука вона не вчиняла, під час конфлікту останній присутній не був (дитина не опитана)

№ 605/75/25: ... під час сварки, хоч вся родина і перебувала у будинку, однак діти знаходились в кімнаті, грались і дивились мультики по телевізору, а вони з дружиною вечеряли на кухні, тому вони, скоріш за все, діти і не чули, що батьки сварилися (діти не опитані)

• пов'язані із переконанням, що примирення є підставою для припинення провадження у справі ДН

№ 295/18821/24: потерпіла спростувала твердження, викладені в протоколі, пояснила, що між нею та чоловіком відбувся побутовий конфлікт ... уночі примирились, тому зранку зателефонувала до поліції, щоб її звернення не розглядали. Чому справу направили в суд, їй не відомо.

№ 456/1367/25 ... зазначила, що насильства не було, вона дійсно того дня дізналась про подружню зраду зі сторони свого чоловіка і на емоціях пішла до соціальних служб, де вони все неправильно зрозуміли і викликали поліцію щодо факту домашнього насильства. Додатково пояснила, що всі заяви і пояснення писала під диктовку працівників поліції, які, коли приїхали, сказали, що відмовлятися від написання заяви вже не можна, бо вони вже приїхали за зверненням працівників соцслужб по факту вчинення домашнього насильства. На наступний день вона ходила в поліцію з метою забрати заяву, але вже не можна було. З чоловіком вони помирились та проходять курс у сімейного психолога. Наголосила на тому, що жодного насильства відносно їхніх дітей зі сторони ОСОБА_1 не було (діти не опитані).

№: 486/486/25: Потерпіла та законний представник малолітньої потерпілої в судовому засіданні пояснила, що дійсно було вчинене домашнє насильство відносно неї та двох доньок внаслідок вживання чоловіком алкоголю, це сталося перший раз, поліцію викликала донька, оскільки почула, як чоловік відчиняв сейф, в якому зберігається мисливська рушниця, тому злякалася. Також пояснила, що на даний час чоловік вибачився, придбав їй новий телефон та вони примирились.

№ 711/9795/24: Від матері малолітнього надійшла заява про примирення із ОСОБА_1 та відсутність претензій до нього (вчинено щодо дитини, дитину ніхто не опитував)

№ 751/11318/24: просить закрити справи про адміністративне правопорушення щодо її чоловіка, зазначає, що у неї з чоловіком виникла сварка на побутовому рівні, тому викликала поліцію, по приїзду якої вони вже з чоловіком примирилися, однак поліцейськими були складені протоколи, не зважаючи на її прохання не складати протоколи (суд притягнув до відповідальності)

Зі сторони суду

• пов'язані із виправданням ДН «виховним процесом»

№ 127/10627/25, № 127/10625/25: В судовому засіданні ОСОБА_1 свою вину не визнала, суду повідомила, що того вечора її діти її не слухалися, вона їх виховувала, в цей час її чоловік почав захищати дітей, тому вона сварилася до чоловіка та штовхнула його. Дослідивши докази, наявні у справі, заслухавши особу, щодо якої складено протокол, суд вважає, що в діях ОСОБА_1 відсутній склад адміністративного правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, оскільки в судовому засіданні встановлено, що того вечора ОСОБА_1 насильства відносно свого сина не застосовувала, а здійснювала виховні заходи

№ 676/2763/25: протоколом ... інкримінується вчинення домашнього насильства відносно неповнолітньої доньки, зокрема те, що останній кричав на неї, висловлювався нецензурними словами, чинив на неї психологічний тиск та виганяв з квартири, чим вчинив відносно останньої домашнє насильство психологічного та фізичного характеру, внаслідок чого була завдана шкода психічному здоров'ю потерпілої. Водночас, вбачається, що конфлікт між ним та донькою відбувся у зв'язку з її навчанням та повсякденним способом ведення життя. Пояснення неповнолітньої не містять відомостей, з яких би вбачалось, що ОСОБА_2 вчинив до неї будь-які дії, які виходили б за межі сімейного виховання, та які можна було б трактувати як вчинення психологічного та фізичного насильства. При цьому, відповідно до вказаних вище норм законодавства, на батьків покладено як право, так і обов'язок виховувати дитину, готувати її до самостійного життя та праці, а діти в свою чергу зобов'язані піклуватись про батьків та допомагати їм.

• пов'язані із применшення насильницьких дій, посиленням на конфлікт

№ 161/2191/25: «...вчинив домашнє насильство психологічного та фізичного характеру відносно дружини, а саме: виражався нецензурними словами, ображав, душив за шию та шарпав... На переконання суду, події, які мали місце ... були звичайним побутовим конфліктом».

№ 158/669/25: як вбачається із письмових пояснень свідка ... ОСОБА_1 неумисно завдав тілесних ушкоджень дитині. На переконання суду, подія, яка мала місце між ОСОБА_1 та його дитиною, була звичайним побутовим конфліктом, який не відноситься до домашнього насильства». При цьому постанова суду не містить інформації про опитування дитини.

№ 766/849/25: Враховуючи викладені факти, зокрема, примирення сторін, суд приходить до висновку, що адміністративне правопорушення, яке мало місце 12.01.2025 року не мало невідворотних наслідків, будь-які відомості про спричинення шкоди відсутні. Враховуючи викладене вище, особу правопорушника, характер вчиненого правопорушення, а також те, що наслідки адміністративного правопорушення усунуто, сторони порозумілися та не мають один до одного претензій, суд з огляду на позицію потерпілої ОСОБА_2, вважає можливим звільнити ОСОБА_1, від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням». При цьому слід врахувати, що домашнє насильство, вчинене в присутності дитини, проявлялось в наступному: «штурляв її, виражався нецензурною лайкою, дав ляпас по обличчю та наніс удав в область обличчя виражався на її адресу грубою нецензурною лайкою, погрожував фізичною розправою». Думка дитини судом не вивчалась.

• пов'язані із виправданням насильницьких дій «провокацією», посиленням на побутову сварку

№754/3336/25: З долученого до протоколу рапорту інспектора поліції ... було встановлено, що провокатором сімейного конфлікту була ОСОБА_2 на фоні вживання нею алкоголю, яка принижувала чоловіка некоректними висловлюваннями в його сторону та навмисно розпалювала в сім'ї ворожнечу.

№ 208/10615/24: суд приходить до висновку, що саме дії ОСОБА_2 спровокували конфліктну ситуацію. Окрім цього, як ОСОБА_2 так і ОСОБА_1 не змогли чітко відповісти чи виходив під час конфлікту із своєї кімнати їх син, та чи була йому завдана якась психологічна шкода.

490/2032/25: відповідно до матеріалів справи, між потерпілою ОСОБА_2 та ОСОБА_1 виникла сварка, однак не можливо встановити чи були спроби уникнути сварку, чи навпаки потерпіла ОСОБА_2 своїми діями провокувала та продовжила сварку.

№ 607/930/25: суд звертає увагу на пояснення матері та батька, зі слів яких вбачається, що малолітня має незадовільну поведінку, через що батьки намагаються перевиховувати останню, однак та не сприймає їх критику та провокує конфліктні ситуації вдома.

№ 750/4511/25: Наявні в матеріалах справи електронний рапорт, відеозапис також вказують на те, що конфлікт був спровокований ОСОБА_3.

• **пов'язані із упередженням та дискримінаційним ставленням до дитини, зокрема за ознакою віку**

№ 127/10777/25: дитина у віці повних чотирьох років в силу свого віку не може висловити свою думку та сформулювати певні погляди

№ 141/209/25: характеристика з ліцею, в якій зазначено, що ... дівчинка може обманути

№ 755/1424/25: Оцінка ризиків не складалась, оскільки дитина ще не розмовляє.

№ 759/6164/25: Зі змісту письмової заяви ОСОБА_3 не вбачається складу адміністративного правопорушення щодо малолітнього сина, оскільки дитина безпосередньо не була присутня під час сварки, а також через малолітній вік не могла усвідомлювати значення подій, що мали місце.

№ 554/50/25: З урахуванням наведеного вище суддя дійшла висновку, що заявлене адвокатом клопотання про виклик свідків не підлягає задоволенню ... зазначені у клопотанні особи ОСОБА_3, ОСОБА_4 та ОСОБА_5 є неповнолітніми/малолітніми та у зв'язку із їх віком і особливостями розвитку (психологічного, морально-етичного, фізіологічного) не здатні у повній мірі відобразити реальну картину подій, бути безсторонніми та об'єктивними у сприйнятті дійсних обставин справи. Також на їх покази може впливати особисте ставлення (як позитивне, так і негативне) до особи, яка притягається до адміністративної відповідальності та потерпілої, оскільки вони є їх батьками. Крім того, допити вказаних осіб у якості свідків у вказаній справі можуть нанести їм психологічну травму з огляду на їх вік та життєвий досвід.

№: 669/27/25 №: 669/26/25 №: 669/25/25: малолітні такого віку, що їм не може бути заподіяна шкода психічному здоров'ю нецензурною лайкою, адже їм на момент події було лише два повних роки та десять повних місяців відповідно

• **пов'язані із переконанням, що якщо дитина знаходилась в іншій кімнаті, вона не є постраждалою від ДН (при цьому без заслуховування з цього приводу дитини)**

№ 149/124/25: ... діти перебували в іншій кімнаті та не були очевидцями вказаної події, що виключає завдання шкоди їх психологічному здоров'ю як очевидцям події сімейного насильства

№ 296/126/25: У судовому засіданні ... зазначили, що під час вказаних у протоколі подій син присутнім не був та знаходився в іншій кімнаті. На підставі викладеного, суд доходить висновку про недоведеність в діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП (пояснень дитини немає)

№ 405/1701/25: ... при сварці діти були вдома, але не чули її, оскільки спали. Вказані обставини виключають в діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення (діти не опитані).

№ 506/145/25: Як встановлено у судовому засіданні, ОСОБА_1 вчиняв домашнє насильство безпосередньою щодо своєї дружини, при цьому, як повідомили останні, діти перебували в іншій кімнаті. Тому зазначення в протоколі як потерпілих неповнолітніх дітей є безпідставним.

№ 728/254/25: Неповнолітня дитина 2010 року народження під час сварки не була присутньою, оскільки знаходилася в іншій кімнаті.

• пов'язані із участю у бойових діях особи, яка притягається до відповідальності

№ 161/6666/25: ...положення п. 13 ч.1 ст.5 Закону України «Про судовий збір» визначають, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються: учасники бойових дій, постраждалі учасники Революції Гідності, Герої України – у справах, пов'язаних з порушенням їхніх прав. Як вбачається із матеріалів даної справи, ОСОБА_1 , є учасником бойових дій, що підтверджується посвідченням серії НОМЕР_1 , а тому він підлягає звільненню від судового збору

№751/2855/25: ... суд враховує, що ОСОБА_1 є військовослужбовцем, на військовій службі в Збройних силах України перебуває з 2004 року. Перебував у запасі. З початку повномасштабного вторгнення став до лав Збройних сил України. Приймав активну участь в бойових діях, має подяки, грамоти та бойові нагороди, що підтверджується копіями відповідних документів, досліджених у судовому засіданні. Таким чином, при прийнятті рішення в даній справі, судом враховуються загально відомі обставини, що у сім'ях, в яких одна із сторін є військовослужбовцем, останнім часом поширені конфліктні в сім'ї на побутовому рівні, у зв'язку із психоемоційним станом людини, яка безпосередньо причетна до захисту країни і має певні психологічні травми з цього приводу, але ж доведеність вини за ч.1,2 ст.173-2 КУпАП має ґрунтуватись на наявності всіх ознак об'єктивної сторони та суб'єктивної сторони правопорушення, що в даному випадку не доведено належними доказами.

• пов'язані із примиренням повнолітніх учасників справи, без врахування думки постраждалої дитини

№ 489/1544/25: провів бесіду з сином. Наразі конфлікт вирішено. Потерпіла в судові засідання не з'явилась до канцелярії суду надала заяву, відповідно до якої вчинення ОСОБА_1 домашнього насилля не підтверджує та не визнаю. Всі питання між ними вирішено. Проте у справі наявна також ч.2 ст.173-2 КУпАП (щодо дитини), пояснень дитини про примирення не було, думка не з'ясована.

№ 524/268/25: Потерпіла в судові засідання не з'явилась, подала через канцелярію суду клопотання в якому зазначила, що з потерпілим примірились та просила суворо не карати, обмежитись усним зауваженням (суд звільнив за малозначністю, проте думку дитини, яка зазнала, не дослідив)

• пов'язані із врахуванням знаходження на утриманні дитини під час накладення стягнення, при цьому насильство було вчинено саме стосовно цієї дитини

№597/526/25: Накладаючи адміністративне стягнення, враховую характер вчиненого правопорушення, особу, яка притягається до адміністративної відповідальності, а саме: те,

що вона вперше притягується до адміністративної відповідальності, має на утриманні неповнолітню дочку (щодо дочки як раз і вчинила).

Отже, аналіз змісту постанов суду демонструє наявність дискримінаційних або стереотипних висловлювань у текстах рішень, як зі сторони учасників провадження, так і зі сторони суду. Більшість таких висловлювань пов'язані із виправданням домашнього насильства «виховним процесом», однак також зустрічаються і такі, що пов'язані з: виправданням домашнього насильства «провокаційною» поведінкою потерпілої сторони; участю у бойових діях, службою у ЗСУ; переконанням, що примирення є підставою для припинення провадження у справі домашнього насильства; переконанням, що якщо дитина знаходилась в іншій кімнаті, вона не є постраждалою від домашнього насильства; упередженням та дискримінаційним ставленням до дитини, зокрема за ознакою віку.

Посилання в тексті рішень на практику⁶⁶:

Практика Верховного Суду – 15 рішень

125/2199/24: Верховний Суд у справі № 557/356/23 провадження № 51-1794 км 24 зазначив, що відповідно до усталеної практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, відображеної, зокрема, у постановах від 28 лютого 2023 року (справа № 725/4683/20, провадження № 51-6067 км 21), від 28 травня 2024 року (справа № 522/2378/22, провадження № 51-7447 км 23), домашнє насильство майже ніколи не становить собою окремих епізодів, а зазвичай охоплює кумулятивне та взаємопов'язане фізичне, психологічне, сексуальне, емоційне, вербальне та фінансове насильство щодо близького члена сім'ї чи партнера, наслідки якого виходять за межі обставин окремого епізоду. Воно становить собою тривале правопорушення, що характеризується продовжуванним зразком поведінки, в якому кожен окремих інцидент є цеглиною більш загального зразку поведінки.

№ 591/1210/25, № 591/1125/25, № 591/494/25, № 591/13342/24, № 577/2196/25: Згідно правової позиції Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду (справа № 545/744/19), факт сварок і непорозумінь на побутовому ґрунті, свідчить про наявність конфлікту та не підтверджує факт вчинення особою саме домашнього насильства, що є необхідною умовою застосування судом до відповідної особи спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, які визначені Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

№ 156/140/25, № 464/2058/25: Сам факт звернення заявника до органів поліції свідчить про наявність конфлікту між близькими особами та не підтверджує факту вчинення особою домашнього насильства (Постанова Верховного Суду від 10.02.2021 у справі № 761/49109/19 (провадження № 61-9144св20)). Згідно з позицією, викладеною у постанові Верховного Суду від 30.01.2020 у справі № 545/744/19 (провадження № 61-13514св19) встановлений факт сварок і непорозумінь між близькими особами на побутовому ґрунті свідчить про наявність конфлікту між ними та не підтверджує факту вчинення особою домашнього насильства.

№ 577/1595/25, № 577/648/25, № 577/477/25, № 577/2641/25, № 577/1249/25: Саме по собі звернення до правоохоронних органів не підтверджує факту вчинення домашнього насильства, натомість може свідчити про наявність конфлікту між сторонами, про що вказано у висновку Верховного Суду викладеному в постанові № 761/27704/20 від 03 серпня 2021 року.

№ 322/276/25: Суддя враховує висновок Верховного Суду, викладений у постанові від 25.02.2021 по справі № 583/3295/19 (реєстраційний номер у ЄДРСР 95213443), та зазначає таке. Шкода фізичному або психологічному здоров'ю потерпілої особи, передбачена ст.173-2 КУпАП, саме з метою відмежування від шкоди, визначеної ст.126-1 КК України, не охоплюється поняттям «фізичні або психологічні страждання, втрата працездатності,

⁶⁶ Вивчалися посилання на практику саме в контексті домашнього насильства або забезпечення прав дітей.

емоційна залежність, погіршення якості життя потерпілої особи». У доданих до протоколу про адміністративне правопорушення матеріалах наявні письмові пояснення потерпілої, зі змісту яких випливає, що від дій ОСОБА_1 у потерпілої виникла емоційна невпевненість, побоювання за своє і життя дитини. Отже, у разі вчинення особою систематичного характеру домашнього насильства, підлягають з'ясуванню усі обставини правопорушення, зокрема і встановлення наявності або відсутності наслідків протиправних дій саме в ході досудового розслідування, після чого, в залежності від з'ясованого і встановленого, особа або має притягатися до кримінальної відповідальності (при настанні хоча б одного із вказаних у ст.126-1 КК України наслідків), або (у разі відсутності наслідків передбачених ст.126-1), після прийняття відповідного процесуального рішення (закриття кримінального провадження) - до адміністративної відповідальності (складання протоколів у справі про адміністративне правопорушення).

№ 569/7817/25: У постанові ККС ВС від 25 лютого 2021 року у справі № 583/3295/19 (провадження № 516189км20) міститься висновок про те, що закінченим домашнє насильство вважається з моменту вчинення хоча б однієї із трьох форм насильства (фізичного, психологічного чи економічного) втретє, у результаті чого настав хоча б один із вказаних в законі наслідків.

Практика ЄСПЛ – 21 рішення

№ 199/10922/24, №760/3359/25, № 285/2219/25, № 285/346/25, № 742/1394/25: ЄСПЛ у своїх рішеннях у справах Володіна проти рф, Левчук проти України зазначив, що домашнє насильство є порушенням ст.ст.3, 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У рішенні ЄСПЛ від 03 вересня 2020 року у справі «Левчук проти України» («Levchuk v. Ukraine», заява № 17496/19) зазначено, що: «там, де особа достовірно стверджує про те, що вона зазнавала неодноразових актів домашнього насильства, якими б незначними поодинокі випадки не були, національні органи влади повинні оцінити ситуацію у всіх аспектах, включно з ризиком повторення подібних інцидентів. Ця оцінка повинна належним чином брати до уваги особливу вразливість жертв, які часто емоційно, фінансово чи іншим чином залежать від своїх кривдників, а також психологічний вплив можливого повторного знущання, залякування та насильства на їхнє повсякденне життя.

№ 688/446/25: У рішенні ЄСПЛ в справі «Левчук проти України» вказано, що якщо особа висуває небезпідставну скаргу щодо повторюваних актів домашнього насильства над нею чи інших видів знущання, якими б незначними не були окремі епізоди, національні органи влади зобов'язані оцінити ситуацію загалом, у тому числі й загрозу продовження аналогічних подій. У справах про домашнє насильство права нападників не можуть переважити права потерпілих, зокрема на фізичну та психічну недоторканість. Національні органи влади вживають всіх необхідних заходів для захисту постраждалих від домашнього насильства. Такі заходи спрямовані передусім до небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

№ 335/2338/25, № 335/2340/25, № 335/4630/25: Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Єремія проти Республіки Молдова» констатує, що в разі, якщо дитина спостерігає систематичне насильство по відношенню до одного зі своїх батьків з боку другого, вона сама є жертвою насильства і має право на захист з боку держави.

№ 331/462/25, № 331/6803/24, № 331/7536/24: Вирішуючи питання про накладення адміністративного стягнення на правопорушника, суд керується серед іншого і висновками Європейського суду з прав людини, висловленими щодо особливого характеру заходів, які повинні вживатися для боротьби із домашнім насильством та захисту жертв такого насильства, що висловлені у рішеннях «Володіна проти Росії», «Левчук проти України» та «Бутуруга проти Румунії».

№ 755/2550/25, № 755/3078/25: У рішенні по справі «Опуз проти Туреччини» (Ориз v. Turkey) по. 33401/02 від 09 вересня 2009 року Європейський суд з прав людини прийшов до висновку, що наси́льство в сім'ї не є приватною чи сімейною справою, але є проблемою, яка зачіпає суспільні інтереси, що в свою чергу вимагає ефективних дій з боку держави. Суд також зазначив, що недостатньо мати закони щодо протидії домашньому насильству, більш важливішим є наявність ефективних механізмів їхньої реалізації.

№ 389/1664/25, № 389/356/25, № 389/346/25, № 389/4551/24, № 389/4548/24: При прийнятті рішення суд враховує рішення Європейського суду з прав людини по справі «Опуз проти Туреччини» (Ориз v. Turkey 33401/02, 09 червня 2009 року), в якому суд дав характеристику зобов'язань держави у зв'язку з насильством в сім'ї, визнавши серйозність домашнього насильства в Європі, та підкресливши серйозність, з якою держави повинні вживати відповідних заходів з метою протидії цьому порушенню прав людини.

№ 730/514/25, № 730/281/25: як зазначено у правовій позиції ЄСПЛ у справі «ТКHELIDZE проти Грузії», заява № 33056/17, відсутність негайного реагування органів влади при виникненні підозр щодо домашнього насильства порушує конвенцію. ЄСПЛ наголосив, що за відповідних обставин влада зобов'язана вживати превентивних оперативних заходів для захисту особи, життю якої загрожує злочинні дії іншої особи. Жертви домашнього насильства, які потрапляють до категорії вразливих осіб, мають право на державний захист. Коли виникають будь-які підозри щодо домашнього насильства чи насильства щодо жінок, від органів влади вимагається негайне реагування та подальша особлива ретельність для вирішення конкретного характеру насильства в ході провадження.

Міжнародні стандарти – 45 рішень

№ 127/13206/25, № 135/178/25, № 161/2574/25, № 206/1113/25, № 308/2388/25, № 344/3064/25, № 753/3125/25, № 377/381/25, № 524/833/25, № 577/2393/25, № 577/2576/25, № 577/1490/25, № 577/331/25: Системний аналіз існуючого національного та міжнародного законодавства свідчить про те, що домашнє насильство істотно відрізняється від звичайних конфліктних відносин, оскільки має певні ознаки та характеризується тим, що особа яка застосовує домашнє насильство, маючи значну перевагу в своїх можливостях, діє умисно з наміром досягти бажаного результату, який полягає у заподіянні шкоди потерпілому шляхом порушення його прав і свобод. У той час, як під конфліктом/сваркою необхідно розуміти такий стан взаємовідносин, який характеризується наявністю зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що може призвести до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони. Виникнення конфлікту/сварки залежить не лише від об'єктивних причин, але й від суб'єктивних факторів, до яких необхідно віднести власні уявлення учасників конфлікту про себе, свої потреби, мотиви, життєві цінності та ставлення до іншої сторони конфлікту. Тобто, факт вчинення конфлікту/сварки, навіть між особами, визначеними Законом, сам по собі не може свідчити про факт скоєння насильства.

№ 947/16552/25, № 947/533/25, № 947/1863/25, № 947/1868/25, № 947/3293/25, № 947/3434/25, № 947/17126/25, № 947/468/25, № 947/1193/25, № 947/1860/25, № 947/2276/25, № 947/3362/25, № 947/3377/25, № 165/948/25, № 499/1431/24, № 538/915/25, № 553/1009/25, № 631/335/24, № 730/514/25, № 730/281/25, № 730/167/25: Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (CETS №210) Стамбул, 11 травня 2011 рік (далі Стамбульська конвенція), п. b ст. 3 встановлює, що «домашнє насильство» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав

правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні; також, згідно ст. 35 Стамбульської конвенції, Україна як держава учасник, вжила необхідних законодавчих заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка полягає у вчиненні актів фізичного насильства проти іншої особи, було криміналізовано, а саме здійснено криміналізацію систематичного домашнього насильства.

№ 127/10777/25: Відповідно до Декларації прав дитини, прийнятій Генеральною Асамблеєю 20 листопада 1959 року, яка знайшла своє відображення і в Конвенції ООН про права дітей від 20 листопада 1989 року дитина, внаслідок її фізичної і розумової незрілості, потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження. Дитина для повного і гармонійного розвитку її особистості потребує любові і розуміння. Вона повинна, коли це можливо, зростати під піклуванням і відповідальністю своїх батьків і у всякому випадку в атмосфері любові і морального та матеріального забезпечення. Конвенцією про права дитини передбачено що держави учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітніх заходів з метою захисту дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, відсутності піклування чи недбалого і брутального поводження та експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, з боку батьків, законних опікунів чи будь-якої іншої особи. Отже, в цивілізованому світі інтереси дитини у всіх видах діяльності ставляться вище інтересів дорослих та держави.

№ 553/1009/25: Сам по собі сімейний конфлікт не свідчить про те, що насильство було зумовлено певним дискримінаційним ставленням до потерпілого. Посилання лише на те, що потерпілим від злочину є член сім'ї обвинуваченого, недостатньо для того, аби стверджувати про існування ситуації домашнього насильства у значенні, яке надається цьому терміну Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) та законом, що ухвалено з метою її імплементації.

№ 592/3390/25: Стамбульською Конвенцією домашнє насильство розуміється як певний спосіб поведінки, якою одна особа намагається утвердити або підтримати контроль над іншою особою, що відноситься до певної вразливої групи і знаходиться у вразливій ситуації.

№ 285/2219/25, № 285/346/25: За приписами ... Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) домашнім насильством є умисне діяння (дії або бездіяльність), всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного характеру, які відбуваються в сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого.

№ 209/2405/25: Відповідно до п. 1, 2 ст. 3 Конвенції про права дитини ООН від 20.11.1989р. (далі Конвенція), яку було ратифіковано Постановою Верховної Ради України №789-XII від 27.02.1991р. та яка набула чинності для України 27.09.1991р., в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється як найкращому забезпеченню інтересів дитини. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів. Згідно зі ст. 18 Конвенції держави-учасниці докладають всіх можливих зусиль до того, щоб забезпечити визнання принципу загальної та однакової відповідальності обох батьків за виховання і розвиток дитини. Батьки

або у відповідних випадках законні опікуни несуть основну відповідальність за виховання і розвиток дитини. Найкращі інтереси дитини є предметом їх основного піклування.

№ 631/33/25, № 631/5/25: згідно з положеннями статей 2 та 3 Конвенції ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року, яка ратифікована постановою Верховної Ради України № 789-ХІІ від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року, держави-учасниці поважають і забезпечують всі права, передбачені цією Конвенцією, за кожною дитиною, яка перебуває в межах їх юрисдикції, без будь-якої дискримінації незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я і народження дитини, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення захисту дитини від усіх форм дискримінації або покарання на підставі статусу, діяльності, висловлюваних поглядів чи переконань дитини, батьків дитини, законних опікунів чи інших членів сім'ї. В усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів.

№ 643/10308/24: У разі якщо постраждалою особою є дитина, будь-які дії, що вчиняються щодо неї, базуються на принципах, визначених Конвенцією ООН про права дитини, Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Європейською конвенцією про здійснення прав дітей та законодавчими актами України у сфері захисту прав дитини (ч. 2 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»). Зокрема, згідно ст. 12 Конвенції ООН про права дитини держави-учасниці забезпечують дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого судового чи адміністративного розгляду, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган у порядку, передбаченому процесуальними нормами національного законодавства.

№ 670/135/25: За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), психічне здоров'я – це стан благополуччя, при якому кожна людина може реалізувати свій власний потенціал, впоратися із життєвими стресами, продуктивно та плідно працювати, а також робити внесок у життя своєї спільноти. Шкода психічному здоров'ю може проявлятися у почутті сорому і провини, втраті пам'яті або сюрреальному відчутті дійсності, емоційній нестабільності та перепадах настрою, почутті безвихідності, страху, думках про самогубство тощо.

№756/2594/25: При визначенні виду адміністративного стягнення суддя враховує права потерпілої, гарантовані Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок та домашньому насильству й боротьбу з цими явищами, яка ратифікована Україною 20 червня 2022 року (Стамбульська Конвенція).

Відсутні – всі інші.

Отже, спостерігається низький рівень використання в судовій практиці рішень ВС, ЄСПЛ, міжнародних стандартів, присвячених питанням забезпечення прав дітей і захисту їх від домашнього насильства. При цьому судді доволі часто використовують практику ЄСПЛ стосовно загальних питань провадження. Найбільше суди використовували міжнародні стандарти, переважно посилення на положення Конвенції ООН про права дитини та

Стамбульської конвенції. Серед тематичних рішень ЄСПЛ суди посилались на справи «Левчук проти України», «Єремія проти Республіки Молдова», «Володіна проти росії», «Бутуруга проти Румунії», «Опуз проти Туреччини», «TKHELIDZE проти Грузії». Стосовно практики ВС, судді в більшості згадували правову позицію Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду (справа №545/744/19) та висновок Верховного Суду, викладений в постанові №761/27704/20.

Додаткові зміни

Географія дослідження:

Вінницька область, Волинська область, Дніпропетровська область, Донецька область, Житомирська область, Закарпатська область, Запорізька область, Івано-Франківська область, Київська область, Кіровоградська область, Львівська область, Миколаївська область, Одеська область, Полтавська область, Рівненська область, Сумська область, Тернопільська область, Харківська область, Херсонська область, Хмельницька область, Черкаська область, Чернівецька область, Чернігівська область, м. Київ.

Отже, моніторингом було охоплено м. Київ та всі регіони України, крім тимчасово окупованих Луганської області та АР Крим.

Стать особи, яка притягається до відповідальності, і дитини⁶⁷:

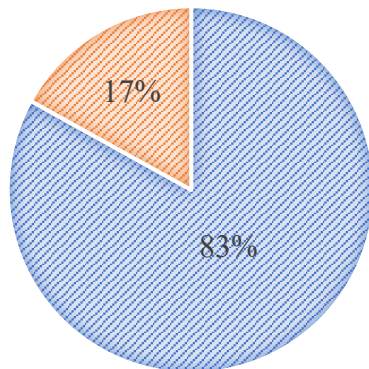
№	Область	Стать особи, яка притягається		Стать дитини	
		чоловік	жінка	чоловік	жінка
1.	Вінницька	283	60	121	99
2.	Волинська	269	40	68	72
3.	Дніпропетровська	566	109	191	169
4.	Донецька	12	4	4	5
5.	Житомирська	138	30	49	51
6.	Закарпатська	45	23	22	27
7.	Запорізька	142	31	40	46
8.	Івано-Франківська	112	28	42	37
9.	Київська	212	72	98	93
10.	Кіровоградська	152	43	55	63
11.	Львівська	270	63	93	124
12.	Миколаївська	111	23	56	39
13.	Одеська	428	91	201	180
14.	Полтавська	328	64	110	111
15.	Рівненська	204	36	87	48
16.	Сумська	257	34	57	81
17.	Тернопільська	289	44	121	103
18.	Харківська	294	61	105	81
19.	Херсонська	31	3	12	14

⁶⁷ Якщо до суду надійшло декілька протоколів за різними частинами ст.173-2 КУпАП, тобто в постанові наявна інформація, що один і той самий кривдник вчинив насильство щодо декількох осіб, кривдник враховується щодо кожної із цих частин. Із змісту окремих рішень неможливо встановити стать учасників, переважно постраждалих дітей, наприклад у разі формулювання фабули «у присутності дитини».

20.	Хмельницька	262	40	102	112
21.	Черкаська	129	47	64	78
22.	Чернівецька	105	10	35	34
23.	Чернігівська	412	50	182	152
24.	м. Київ	262	78	113	93
Всього		5313	1084	2028	1912

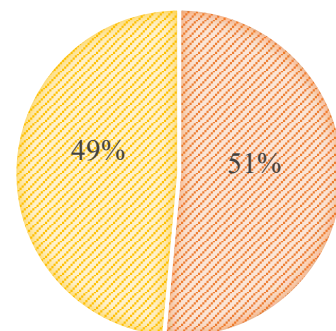
СТАТЬ КРИВДНИКА/ЦІ

■ Чоловік ■ Жінка

СТАТЬ ПОСТРАЖДАЛОЇ ДИТИНИ

■ Чоловік ■ Жінка

Отже, в переважній більшості (83%) особи саме чоловічої статі притягались до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо або в присутності дитини. При цьому потерпілими особами є діти як чоловічої, так і жіночої статі в рівній мірі.

Спорідненість з дитиною:

Батько – дитина (стать не вказана) – 1724

Батько – син – 1104

Батько – донька – 1049

Мати – донька – 344

Мати – син – 338

Співмешканець матері – дитина (стать не вказана) – 233

Матір – дитина (стать не вказана) – 216

Вітчим – пасинок – 189

Вітчим – падчерка – 153

Співмешканець матері – син співмешканки – 112

Співмешканець матері – донька співмешканки – 78

Дід – онук – 64

Дядько – племінник – 59

Дід – онука – 53

Брат – сестра – 49

Брат – брат – 44

Бабуся – онук – 35

Дядько – племінниця – 33

Бабуся – онука – 31

Дядько – дитина (стать не вказана) – 17

Бабуся – дитина (стать не вказана) – 15

Дід – дитина (стать не вказана) – 12

Сестра – сестра – 12
 Співмешканець – співмешканка – 10
 Вітчим – дитина - 7
 Співмешканець – онук співмешканки – 5
 Колишній співмешканець – син колишньої співмешканки – 4
 Опікун – підопічна – 4
 Батько-вихователь – син-вихованець – 3
 Дядя матері – дитина (стать не вказана) – 3
 Сестра – брат – 3
 Тітка – племінниця – 3
 Тітка – дитина (стать не вказана) – 2
 Тітка – племінник – 3
 Жінка, до якої тимчасово влаштовані – дівчата, тимчасово влаштовані – 2
 Колишній чоловік – діти колишньої дружини - 2
 Мачуха – пасинок – 2
 Мачуха – падчерка – 2
 Прадід – правнук – 2
 Прийомний батько – прийомна донька - 2
 Співмешканець – онука співмешканки – 2
 Чоловік – дружина – 2
 Батько-вихователь – донька-вихованка – 1
 Дружина – підопічний син чоловіка – 1
 Дядько – син племінниці – 1
 Колишній вітчим – колишня падчерка – 1
 Колишній дівчини – донька дівчини – 1
 Колишній співмешканець – донька колишньої співмешканки – 1
 Колишній співмешканець бабусі – онук співмешканки – 1
 Матір-вихователька – син вихованець – 1
 Мачуха – донька падчерки – 1
 Опікун – підопічний – 1
 Опікун – дитина під опікою – 1
 Опікунка – підопічний – 1
 Опікунка – дитина – 1
 Племінник – тітка – 1
 Прабабуся – правнучка -1
 Прийомний батько – прийомний син – 1
 Співмешканка – донька співмешканця – 1
 Сестра брата – дитина (стать не вказана) – 1
 Син рідного брата співмешканця – співмешканка – 1
 Чоловік – неповнолітній брат дружини – 1
 Чоловік – син дружини під опікою – 1
 Невідомо – всі інші

Отже, переважно діти зазнавали ДН з боку батька. При цьому практично в рівній мірі, як хлопці, так і дівчата.

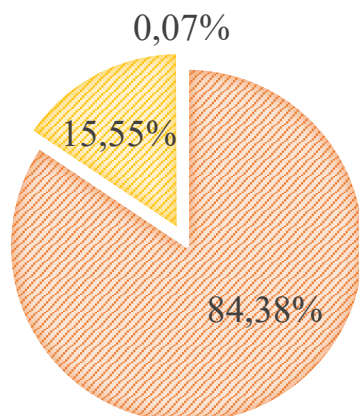
Повторюваність:

№	Область	Вперше	Повторно	Невідомо
1.	Вінницька	320	22	1

2.	Волинська	231	66	0
3.	Дніпропетровська	552	85	0
4.	Донецька	11	4	0
5.	Житомирська	126	27	0
6.	Закарпатська	54	8	0
7.	Запорізька	135	26	0
8.	Івано-Франківська	102	17	0
9.	Київська	228	42	0
10.	Кіровоградська	157	19	0
11.	Львівська	246	36	0
12.	Миколаївська	114	12	1
13.	Одеська	389	85	2
14.	Полтавська	293	62	0
15.	Рівненська	172	31	0
16.	Сумська	262	6	0
17.	Тернопільська	269	55	0
18.	Харківська	272	68	0
19.	Херсонська	26	6	0
20.	Хмельницька	219	46	0
21.	Черкаська	133	25	0
22.	Чернівецька	86	19	0
23.	Чернігівська	352	110	0
24.	м. Київ	276	49	0
Всього		5025	926	5955

ПОВТОРЮВАНІСТЬ

■ Вперше ■ Повторно ■ Невідомо

Отже повторність вчинення ДН в присутності або щодо дітей є відносно незначною (15,6%). Найбільше повторюваних діянь зафіксовано у Чернігівській області (23,8%), найменше – у Сумській області (2,2%).

Підсумовуючи, можемо зазначити, що за ст.173-2 КУпАП справи за участі дітей становлять лише 10,8%. Апеляції на рішення судів в інтересах дітей подаються вкрай рідко (0,9%). Більше половини (63%) справ стосуються випадків вчинення ДН в присутності, а не стосовно дитини. У справах, які стосуються подій після 19.12.24 спостерігається тенденція до

випадків фіксації дітей-свідків у протоколах за ч.2, хоча зберігається і практика фіксації їх спільно з повнолітніми потерпілими у протоколах за ч.1. При цьому більшість справ за ст. 173-2 були складені за ч.2 (71,9%). В більшості випадків кривдниками є особи чоловічої статі, який є батьком постраждалої дитини. Потерпілими дітьми є хлопчики і дівчата в рівній мірі. Найбільш поширений характер протиправних діянь – психологічний. Загальний відсоток притягнення кривдників до відповідальності становить 65%. Повторність вчинення ДН в присутності або щодо дітей становить 15,6%.

Спостерігається значна кількість об'єднання справ в одне провадження з подальшим призначенням одного стягнення. В більшості такий підхід використовується, коли всі протиправні діяння вчинені в один день, проте щодо різних потерпілих осіб, в тому числі при фіксації в окремих протоколах кожної дитини, присутньої під час діяння. При цьому наявна тенденція закриття на підставі п.8 ч. 1 ст. 247 КУпАП справ за ч.2 або ч.3 ст.173-2 КУпАП у разі вчинення ДН в присутності дитини, якщо справа про вчинення ДН стосовно повнолітньої особи, свідком якого стала дитина, вже була розглянута судом. І якщо дитина не відображена в справі щодо повнолітньої особи як потерпіла, вона взагалі не визнається такою.

Спостерігається недостатня обізнаність як поліцейських, так і суддів щодо змін до законодавства та особливостей його застосування, що призводить до помилок у правозастосуванні та уникнення кривдниками відповідальності. Поширеними причинами повернення матеріалів справ на доопрацювання або закриття проваджень є недоліки оформлення справ, зокрема: протоколи не містять обов'язкових елементів об'єктивної сторони адміністративного правопорушення (найчастіше – не зазначено про завдання шкоди, наслідків діяння або зазначено лише про можливість їх настання); неправильна кваліфікація діяння; відсутність доказів вини та або шкоди тощо. Проте переважна більшість рішень пов'язана із позицією, що якщо ДН вчинено лише в присутності дитини, а не стосовно неї, то дитина визнається потерпілою і поліцейським не потрібно складати окремий протокол за ч.2, а слід зазначити таку дитину як потерпілу в ч.1 ст.173-2 разом із повнолітньою особою. Неявка особи, яка притягається до відповідальності, наразі не становить поширену причину повернення суддями справ до органів Національної поліції. Поодинокими є випадки, пов'язані зокрема з відсутністю в матеріалах справи контактного номера телефону особи. При цьому деякі суди практикують декілька разове перенесення дати судових засідань в таких випадках, після чого приймають рішення і без присутності особи, яка притягається до відповідальності. При цьому окремі судді й досі застосовують положення ст.22 КУпАП, не зважаючи на зміни до законодавства. Хоча відсоток закритих проваджень у зв'язку із закінченням на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП, є незначним серед причин, чому кривдника не притягнуто до відповідальності (4,4%), слід звернути увагу, що не всі судді обізнані щодо збільшення строків з 3 до 6 місяців і закривають провадження раніше. Також в матеріалах справ непоодинокими є термінологічні неточності та неправильне співвіднесення діянь та характеру насильства, що переважно не впливає на судову практику. Також переважно не впливають на прийняття рішення судом поширені помилки у визначенні характеру насильства.

Практично у всіх регіонах спостерігаються суттєві відмінності у правозастосуванні ст.173-2 КУпАП:

1. Позиції суддів щодо охоплення ч.2 ст.173-2 КУпАП випадків вчинення ДН а в присутності дитини кардинально різняться в усіх регіонах. Значна кількість суддів притримуються позиції, що ч.2 ст.173-2 КУпАП не охоплює випадки, коли ДН вчинено не стосовно дитини, а тільки у її присутності.

2. Більшість поліцейських і суддів практикують підхід – окрема справа щодо кожної дитини, в той час як зустрічаються випадки, коли декілька дітей вписано в один протокол.

3. Розуміння охоплення терміном «дитина-свідок» випадків, коли дитина знаходиться в іншій кімнаті або є немовлям.

4. Кваліфікація повторності (ч.2 щодо дитини і ч.3 щодо повнолітньої особи – поширена ситуація)

5. За однакових недоліках у справах одні судді повертають їх на доопрацювання, інші – закривають провадження.

Адвокати системи БПД до представництва інтересів дітей в суді майже не залучаються. Законні представники, якщо і присутні в залі судових засідань, то переважно в ролі так само потерпілих, їх роль як законних представників не завжди відображається в постановах суду. При цьому наявна незначна практика залучення в якості законних представників органів опіки і піклування за рішенням суду. Залучення психолога до опитування дитини здійснюється вкрай рідко, переважно до судового засідання. Також в матеріалах справах іноді наявні висновки психологів, які не завжди приймаються суддями як докази.

Переважає більшість (95%) призначених стягнень – це штраф, що не відповідає найкращим інтересам постраждалих дітей, якщо кривдниками є особи, які забезпечують їх утримання. При цьому суди доволі часто застосовують штраф до непрацюючих осіб.

Незначна частина (20,2%) постанов суду про накладення адміністративного стягнення по справі за ст.173-2 КУпАП, містить обґрунтування необхідності або відсутності необхідності направлення порушника на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство, відповідно до статті 39-1 цього Кодексу. Обставини, які враховують суди для обґрунтування свого рішення є різними, а деякі з них пов'язані з помилковим тлумаченням норм законодавства. При цьому частина постанов судів містить лише рішення щодо направлення або не направлення, без відповідного обґрунтування. Не завжди при прийнятті рішення про направлення на програму судді зазначають строк її проходження, а також установу або організацію, до якої слід звернутись.

У справах стосовно вчинення ДН в присутності дитини, особливо об'єднаних в одне провадження зі справами стосовно вчинення ДН щодо повнолітньої особи, суд досить рідко приділяє увагу врахуванню думки дитини. Переважно судові засідання відбуваються без присутності сторін, іноді – за участі законного представника дитини, який або яка в більшості випадків також є потерпілою особою. При цьому позиція законних представників не завжди відповідає найкращим інтересам дітей (в непоодиноких випадках заявляють про відсутність претензій та просять закрити провадження). Поліцейські в більшості випадків не відбирають пояснення у дітей, які стали свідками ДН. Матеріали таких справ містять переважно пояснення повнолітніх потерпілих, кривдників і не містять пояснень дитини, які безумовно можуть сприяти доведенню вини або невинуватості «поза розумним сумнівом». Найкращі інтереси дитини переважно враховуються лише частково. Під час розгляду справ за ст.173-2 КУпАП, одночасно питання про відшкодування моральної або майнової шкоди не розглядались. Крім того, у текстах постанов містяться дискримінаційні або стереотипні висловлювання, переважно зі сторони учасників провадження, хоча і зі сторони суддів також.

При оцінці ризиків судді переважно посилаються на форму оцінки ризиків, складену поліцейськими, у разі долучення її до матеріалів справи. При цьому непоодинокими є випадки, коли у постанові фігурують декілька потерпілих, в тому числі діти, однак форма оцінки ризиків згадується в однині, що може свідчити про складання форми оцінки ризиків лише щодо повнолітньої особи всупереч вимогам законодавства.

Спостерігається вкрай низький рівень використання в судовій практиці рішень ВС, ЄСПЛ, міжнародних стандартів, присвячених питанням забезпечення прав дітей і захисту їх від домашнього насильства. При цьому судді доволі часто використовують практику ЄСПЛ стосовно загальних питань провадження.

2.1.2. Судова практика щодо притягнення кривдників до кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності

Проаналізовано рішення судів за ст.126-1 ККУ 23 областей України та м. Києва. Внаслідок тимчасової окупації Луганської області та АР Крим в ЄДРСР відсутні рішення з цих регіонів.

Основна інформація

Всього вироків за ст.126-1 ККУ – в реєстрі за період з 19.12.2024 по 19.05.2025 – **695**, з них за участю дітей – **91** вирок.

Вінницька область – 5	Миколаївська область – 0
Волинська область – 1	Одеська область – 5
Дніпропетровська область – 6	Полтавська область – 4
Донецька область – 1	Рівненська область – 13
Житомирська область – 6	Сумська область – 3
Закарпатська область – 8	Тернопільська область – 1
Запорізька область – 1	Харківська область – 4
Івано – Франківська область – 3	Херсонська область – 2
Київська область – 1	Хмельницька область – 8
м. Київ – 4	Черкаська область – 1
Кіровоградська область – 1	Чернівецька область – 1
Луганська область – 0	Чернігівська область – 6
Львівська область – 6	

Інстанція:

Рішення першої інстанції – **692**,
Апеляційна інстанція – **3**.

Отже, подання апеляції на рішення суду першої інстанції у справах за ст.126-1 ККУ за участі дітей становить всього 0,4%, що свідчить про низький рівень використання цього інструменту для захисту прав та інтересів дітей.

Судова практика щодо застосування законодавства у справах щодо ДН за ст. 126-1 ККУ

З **695** судових вироків було виокремлено **91** вирок, у яких зазначено про злочини ДН за участю дітей. Із них **90** — обвинувальні та **1** — виправдувальний вирок⁶⁸.

Характер вчинення домашнього насильства:

Вчинення правопорушення в присутності дитини (дітей): **70** вироків.

Дитина-свідок визнана потерпілою особою: **12** вироків.

Вчинення ДН безпосередньо стосовно дитини: **13** вироків.

⁶⁸ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

Визнання вчинення правопорушення щодо дитини або в її присутності обтяжуючою обставиною: **44 вироки**.

Вид стягнення:

Категорія	Кількість
Пробаційний нагляд	44
Обмеження волі	26
Позбавлення волі	22
Громадські роботи	23
Угода про примирення	16
Об'єднані кримінальні провадження	15
Згадок про обмежувальні заходи	24
Запобіжні заходи стосовно дітей	3

З **91** вироку – в **16** згідно статті 473 Кримінально процесуального кодексу України, було укладено угоду про примирення між потерпілою згідно кримінального провадження та обвинуваченою особами. З даних **16** вироків у **8** діти були свідками ДН стосовно матері, в **1** рішенні дитина визначена постраждалою особою. При цьому, укладена угода не веде за собою уникнення від відповідальності. У більшості вироків кривдника притягували до пробаційного нагляду, з обов'язком періодично з'являтися до органу пробації, не виїжджати за межі України, без попереднього погодження з уповноваженим органом, змінювати місце проживання чи навчання. Пробаційний нагляд в середньому становить в таких вироків один в більшості два роки. Крім того, до обвинуваченого застосовувався обмежений захід передбачений п.5 ст.91-1 ККУ у вигляді направлення для проходження програми для кривдників. Санкція статті ККУ, передбачає застосування обмежувальних заходів (одного або декілька) терміном, який не повинен перебільшувати 12 місяців.

З огляду на застосування обмежувальних заходів з **16** вироків, в яких було укладено угоду про примирення, направлення на проходження програми для кривдників здійснено в **9** з них.

Часто разом із призначенням основного покарання до обвинувачених застосовувались обмежувальні заходи. Важливо зазначити, що в окремих випадках такі заходи застосовувались і стосовно дітей — коли насильство було вчинене безпосередньо щодо них або коли вони були свідками вчинення насильства стосовно постраждалої особи. Це свідчить про системне впровадження положень Закону у судову практику.⁶⁹

Вид обмежувальних заходів:

Тип заходу	Кількість	Коментар
Проходження програми для кривдників	56	Найпоширеніший захід. Це вказує на високу поширеність справ, пов'язаних із домашнім насильством, де суд покладає зобов'язання пройти корекційні програми.

⁶⁹ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

Заборона наближатися	4	Реалізує захист потерпілих (часто жінок чи дітей) шляхом фізичного відмежування.
Заборона перебування в одному місці	1	Застосовується для негайного роз'єднання конфліктних сторін, особливо в ситуаціях насильства в сім'ї.

До кривдників також застосовувалися обмеження, зокрема: *обов'язок періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації, повідомляти цей орган про зміну місця проживання та роботи, а також заборона виїзду за межі України без його погодження.* Крім того, до деяких осіб було застосовано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання.

В одному з нетипових рішень суду, де ДН вчиняла жінка щодо чоловіка, якого було визнано постраждалим, обтяжуючою обставиною стало те, що насильство відбувалося **в присутності дітей**. За результатами розгляду справи жінку було *притягнуто до кримінальної відповідальності у вигляді пробаційного нагляду строком на 2 роки*. Обмежено у спілкуванні із дитиною.⁷⁰

Окремо варто відзначити поширену судову практику щодо невиконання обмежувальних заходів, зокрема обмежувального припису, які часто розглядаються в межах одного кримінального провадження.

У якості покарання до обвинуваченого/ої також може бути застосовано примусові заходи, зокрема: лікування від залежностей (алкогольної чи наркотичної); обов'язок працевлаштуватися.

«ОСОБА_3 визнати винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст.126-1 КК України, та призначити їй покарання у виді пробаційного нагляду строком на 2 роки.

Відповідно до ч. 4 ст. 70 КК України за сукупністю кримінальних правопорушень за даним вироком і за вироком Деснянського районного суду м. Києва від 13.05.2024 р., яким ОСОБА_3 засуджена за ст. 390-1 КК України до пробаційного нагляду строком на 1 рік, шляхом часткового складання призначених покарань, визначити покарання у виді пробаційного нагляду строком на 2 роки 6 місяців.

Відповідно до ч. 2 ст. 59-1 КК України покласти на ОСОБА_3 обов'язки:

- 1) періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;*
- 2) повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну свого місця проживання, роботи або навчання;*
- 3) не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації.*

Відповідно до ч.3 ст. 59-1 КК України покласти на ОСОБА_3 обов'язки:

- працевлаштуватися або за направленням уповноваженого органу з питань пробації звернутися до органів державної служби зайнятості для реєстрації як безробітного та працевлаштуватися, якщо йому буде запропоновано посаду (роботу);*
- виконувати заходи, передбачені пробаційною програмою;*
- пройти курс лікування від наркотичної та алкогольної залежності*

⁷⁰ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

та обмежити спілкування з потерпілим ОСОБА_8.

Згідно до вимог п.2 ч.1 ст. 91-1 КК України, обмежити спілкування ОСОБА_3 з дітьми - ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_5, на 1 місяць.

Відповідно до ч.4 ст. 70, ст. 72 КК України вирок Деснянського районного суду м. Києва від 09.09.2024 р., яким ОСОБА_3 засуджено за ч. 1 ст. 309 КК України до покарання у вигляді штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - 17000 грн., виконувати самостійно.

Застосувати до ОСОБА_3 примусовий захід медичного характеру у виді надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку.»

З огляду на проведений аналіз слід зазначити, що до моменту притягнення кривдників до відповідальності в окремих справах зазначено про винесення щодо них термінових заборонних приписів працівниками поліції та обмежувальних приписів судами. Із судових рішень, у яких це зафіксовано, виокремлено **18 термінових заборонних приписів та 6 обмежувальних приписів.**

Під час аналізу також виявлено рішення, у яких суд застосовував процедуру *продовження дії раніше виданих приписів на визначений строк*. В одному із судових рішень встановлено, що під час досудового розслідування факту ДН, вчиненого в присутності дитини, щодо кривдника було винесено як терміновий заборонний припис, так і обмежувальний припис. Однак під час судового розгляду між постраждалою особою та кривдником, відповідно до статті 473 КПКУ, було укладено угоду про примирення.⁷¹

Крім того, у змісті одного з рішень зазначено, що щодо кривдника, який вчиняв ДН стосовно постраждалої особи в присутності дитини, було винесено **п'ять термінових заборонних приписів, проте жодного обмежувального припису.**

На жаль, аналіз вироків показав, що визначити стать дітей, які були свідками чи безпосередньо постраждалими внаслідок вчинення ДН, неможливо, у зв'язку з відсутністю згадок про це у вироків.

Також варто зазначити, що **в більшості випадків кривдники визнають свою вину та погоджуються із призначенням покарання.** За результатами проведеного аналізу, **лише у двох випадках обвинувачені не погоджувалися з пред'явленими їм обвинуваченнями.** В одному з цих вироків **особу було виправдано.**

У переважній більшості справ потерпіла особа не подавала цивільний позов. Водночас в одному з вироків **цивільний позов було частково задоволено.** ⁷² [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

В рамках дослідження було проаналізовано 695 судових рішень ухвалених в період з 19.12.2024 року по 19.05.2025 року, які містяться в Єдиному реєстрі судових рішень.

За результатами моніторингу реєстру встановлено, що у 70 випадках із 695 судових рішень зафіксовано факти вчинення насильства щодо постраждалої особи у присутності дітей (дитини). Водночас постраждалою особою у цих випадках було визнано виключно матір.

⁷¹ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

⁷² <https://reyestr.court.gov.ua/>

ОСОБА_5 на протязі часу з 10 квітня 2023 року по 23 січня 2024 року в порушення вимог ст. 28 Конституції України, згідно якої кожен має право на повагу до його гідності, а також в порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидії домашньому насильству» безпричинно, умисно, систематично вчиняв психологічне насильство по відношенню до своєї дружини та в подальшому колишньої дружини ОСОБА_6 , ІНФОРМАЦІЯ_2 (є особою з інвалідністю 2 групи), з якою він проживає в одному помешканні, в присутності їх спільної дитини неповнолітньої ОСОБА_7 , ІНФОРМАЦІЯ_3 , що призвело до психологічних страждань потерпілої, погіршення якості життя.

Зокрема, 10.04.2023 року, близько 17:35 години ОСОБА_5 , знаходячись за місцем свого проживання за адресою АДРЕСА_1 вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_6 дії психологічного насильства, що проявилось у словесних образах потерпілої нецензурними словами, що призвело до змін в нормальному психоемоційному стані потерпілої, викликало в неї душевні переживання, почуття тривоги, страху, приниженості. Працівниками ВП №1 Мукачівського районного відділу поліції ГУНП в Закарпатській області протиправні дії ОСОБА_5 було припинено та складено відносно нього протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП.

Крім цього, 19.04.2023 року, близько 13:00 години ОСОБА_5 , знаходячись за місцем свого проживання за адресою АДРЕСА_1 вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_6 дії психологічного насильства, що проявилось у словесних образах потерпілої нецензурними словами, що призвело до змін в нормальному психоемоційному стані потерпілої, викликало в неї душевні переживання, почуття тривоги, страху, приниженості. Працівниками ВП №1 Мукачівського районного відділу поліції ГУНП в Закарпатській області протиправні дії ОСОБА_5 було припинено та складено відносно нього протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП. Постановою Свялявського районного суду від 08.05.2023 року (справа № 306/911/23) ОСОБА_5 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП і накладено адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі 170 грн.

Крім цього, 18.01.2024 року, близько 16:00 години ОСОБА_5 , знаходячись за місцем свого проживання за адресою АДРЕСА_1 вчинив відносно своєї колишньої дружини ОСОБА_6 дії психологічного насильства, що проявилось у словесних образах потерпілої нецензурними словами, що призвело до змін в нормальному психоемоційному стані потерпілої, викликало в неї душевні переживання, почуття тривоги, страху, приниженості. Працівниками ВП №1 Мукачівського районного відділу поліції ГУНП в Закарпатській області протиправні дії ОСОБА_5 було припинено та відібрано від ОСОБА_6 заяву про вчинення кримінального правопорушення та внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Такими своїми діями ОСОБА_5 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст.126-1 КК України - домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення психологічного насильства стосовно особи, з якою винний перебуває у сімейних відносинах та призвело до психологічних страждань, погіршення якості життя потерпілої.

Дата набрання законної сили: 24.01.2025 року.

Згідно з обвинувальним актом ОСОБА_4 обвинувачується в тому, що він у період часу з 03.06.2023 по 03.07.2024 умисно, систематично вчиняє психологічне насильство щодо своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, тобто до особи з якою він перебуває у сімейних відносинах, що призвело до її психологічних страждань та погіршило якість життя.

03.06.2023 о 20:27 год., ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1 перебуваючи за адресою: АДРЕСА_1 вчинив домашнє насильство фізичного характеру відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме наніс удари по руках та обличчю.

11.06.2023 о 03:00 год., ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1 перебуваючи за адресою: АДРЕСА_1 вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме виражався нецензурними та непристойними словами.

Також, 22.09.2023 о 21:50 год., ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1 перебуваючи за адресою: АДРЕСА_1 вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме виражався нецензурною лайкою, голосно кричав, погрожував фізичною розправою.

Крім цього, 13.10.2023 о 22.00 год, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1 перебуваючи за адресою: АДРЕСА_1 вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, а саме виражався нецензурною лайкою, погрожував фізичною розправою.

У подальшому, будучи чотири рази притягнутим до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1, в порушення вимог ст. 28 Конституції України та Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», усвідомлюючи характер своїх протиправних дій, маючи прямий умисел, спрямований на вчинення систематичного домашнього насильства, належних висновків для себе не зробив та вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2.

Так 03.07.2024 близько 19.10 год, ОСОБА_4, 09.07.1986 перебуваючи за місцем спільного проживання із своєю цивільною дружиною ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2, за адресою: АДРЕСА_1, маючи прямий умисел, спрямований на вчинення домашнього насильства психологічного характеру, вчиняючи свої дії в присутності малолітньої дитини ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_3, висловлювався в бік потерпілої ОСОБА_5 грубою нецензурною лайкою та погрожував фізичною розправою.

Також у низці судових рішень міститься формулювання, згідно з яким потерпіла зазначає, що непокоїться за життя спільних дітей, однак у кримінальному провадженні постраждалою особою визнано лише матір дітей.⁷³

Справа №[180/2435/24](#)

Марганецький районний суд Дніпропетровської області.

Дата набрання законної сили: 24.01.2025 року.

ОСОБА_4 в порушення вимог ст. 28 Конституції України згідно якої кожен має право на повагу до його гідності, а також в порушення вимог Закону України «Про запобігання та

⁷³ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

протидію домашньому насильству», безпричинно, умисно, систематично вчиняє психологічне насильство по відношенню своєї колишньої дружини ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, з якою він проживає за адресою: АДРЕСА_1, що призвело до психологічних страждань останньої.

14.10.2023 близько 19:30 години ОСОБА_4, знаходячись за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_1, вчинив домашнє насильство відносно своєї колишньої дружини - ОСОБА_5, зокрема: висловлювався на її адресу грубою нецензурною лайкою, спричинивши психологічний та моральний тиск, у зв'язку з чим відносно ОСОБА_4, складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП та постановою Марганецького міського суду Дніпропетровської області від 24.10.2023 у справі №180/1998/23 ОСОБА_4 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП.

Незважаючи на вжиті заходи реагування щодо недопущення вчинення насильства у сім'ї, ОСОБА_4, правильних висновків для себе не зробив, на шлях виправлення не став і, продовжуючи свою протиправну поведінку, знову вчинив психологічне насильство щодо своєї колишньої дружини ОСОБА_5, що призвело до її психологічних страждань та погіршення якості життя потерпілої.

Так, 09.11.2023 близько 00:30 години ОСОБА_4, знаходячись за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_1, вчинив домашнє насильство відносно своєї колишньої дружини ОСОБА_5, а саме: ображав нецензурною лайкою, вчинив конфлікт, у зв'язку з чим відносно ОСОБА_4 складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, та постановою Марганецького міського суду Дніпропетровської області від 18.12.2023 у справі №180/2318/23 ОСОБА_4 визнано винним у скоєнні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП.

Крім того, 09.11.2023 близько 17:30 години ОСОБА_4, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, знаходячись за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_1, вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї колишньої дружини - ОСОБА_5, зокрема: ображав нецензурною лайкою, у зв'язку з чим відносно, ОСОБА_4 складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП та постановою Марганецького міського суду Дніпропетровської області від 18.12.2023 у справі №180/2318/23 ОСОБА_4 визнано винним у скоєнні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП.

04 грудня 2023 року приблизно о 12:30 год., ОСОБА_4, знаходячись за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_1, де проживає разом із колишньою дружиною - ОСОБА_5, вчинив з останньою конфлікт, переслідуючи при цьому прямий умисел на заподіяння їй психологічного насильства, що проявилось у словесних образах нецензурними словами, які принижують честь і гідність потерпілої, залякуванні, чим продовжив вчиняти систематичне психологічне насильство над ОСОБА_5.

У результаті вказаних систематичних насильницьких дій психологічного характеру, вчинених ОСОБА_4 відносно колишньої дружини - ОСОБА_5, у останньої відмічаються невластиві зміни в психологічному стані: коефіцієнт соціальної адаптації знижений, вимушена працювати неповний робочий день через погане самопочуття, стала замкнутою, не виявляє потреби до спілкування, прояви зайвого занепокоєння, хвилювання, страх за своє життя та життя дітей. Визначається високий рівень нейротизму, висока тривожність (клінічні показники) та депресія помірно середньої тяжкості. ОСОБА_5 виявляє зміни в емоційному стані, індивідуально - особистих проявах, фізичному почутті, які

перешкоджають соціальному функціонуванню особистості та призводять до фізичних та психологічних страждань, погіршення якості життя потерпілої особи.

Із 695 рішень у справах про домашнє насильство лише в 12 випадках зафіксовано, що дитина, яка стала свідком насильства, була визнана постраждалою разом із матір'ю.⁷⁴

Справа № [273/2512/24](#)

Баранівський районний суд Житомирської області.

Дата набрання законної сили: 24.02.2025 року.

Так, ОСОБА_4 08.04.2024 о 20 год. 50 хв., перебуваючи за адресою: АДРЕСА_2, вчинив домашнє насильство психологічного характеру відносно своєї дружини ОСОБА_5, а саме: висловлювався нецензурною лайкою, погрожував фізичною розправою, провокував на бійку, що завдало шкоди психологічному здоров'ю останньої. За вказані протиправні дії постановою Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області від 04.06.2024 ОСОБА_4 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП України, та накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 170 гривень.

Крім того, ОСОБА_4, продовжуючи свої умисні протиправні дії, спрямовані на вчинення домашнього насильства психологічного характеру, 27.06.2024 о 23 год. 50 хв., перебуваючи за адресою: АДРЕСА_3, маючи прямий умисел, спрямований на вчинення домашнього насильства, висловлювався нецензурною лайкою, погрожував фізичною розправою, провокував на бійку дружину ОСОБА_5. Окрім цього, 18.08.2024, 19.08.2024, 20.08.2024 року в АДРЕСА_4 ОСОБА_4, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, вчинив домашнє насильство стосовно дружини ОСОБА_5, а саме висловлювався нецензурною лексикою та погрожував фізичною розправою. За вказаним фактом Новоград-Волинським міськрайонним судом Житомирської області 10.09.2024 ОСОБА_4 визнано винним у вчиненні адміністративних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, за фактом вчинення домашнього насильства психологічного характеру відносно ОСОБА_5 та накладено адміністративне стягнення в виді штрафу розміром 340 гривень.

Зазначеними діями ОСОБА_4 вчинив відносно потерпілої психологічне насильство. Внаслідок таких дій з боку ОСОБА_4 потерпіла ОСОБА_5 зазнала погіршення якості життя, а також психологічних страждань через його словесні образи, погрози, приниження, залякування, що викликало у неї побоювання за свою безпеку, емоційну невпевненість та нездатність захистити себе.

За вищевказаними фактами вчинення домашнього насильства відносно ОСОБА_4 неодноразово були складені протоколи про вчинення ним адміністративних правопорушень, передбачених ч.1 ст. 173-2 КУпАП та ч.2 ст. 173-2 КУпАП, за результатами розгляду яких в суді вказану особу 04.06.2024 та 10.09.2024 притягнуто до адміністративної відповідальності.

Окрім того, працівниками уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України в порядку ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» 08.04.2024 виносився терміновий заборонний припис відносно нього як кривдника за

⁷⁴ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

результатами реагування на факти вчиненого ним домашнього насильства та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства.

Незважаючи на притягнення до адміністративної відповідальності, ОСОБА_4 на шлях виправлення не став та грубо ігноруючи норми законів, якими закріплено обов'язок не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, продовжив свою злочинну діяльність, що виразилося у вчиненні ним домашнього насильства за таких обставин.

ОСОБА_4, діючи в порушення вимог ст. 28 Конституції України, згідно з якою кожен має право на повагу до його гідності, ст. 29 Конституції України, яка передбачає, що кожна людина має право на особисту недоторканість, ст. 52 Конституції України, де визначено, що будь-яке насильство над дитиною переслідується законом, а також в порушення Конвенції про права дитини та вимог Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству", систематично вчиняв домашнє насильство відносно ОСОБА_5 у присутності малолітньої ОСОБА_6. Описані систематичні дії з боку ОСОБА_4 призвели до психологічних страждань малолітньої ОСОБА_6, адже неодноразова негативна продовжувана поведінка ОСОБА_4 була для неї психотравмуючою.

За викладених обставин ОСОБА_4, порушуючи вимоги ст. ст. 28, 68 Конституції України, ст. ст. 288, 289 та 297 Цивільного кодексу України, будучи неодноразово притягнутим до адміністративної відповідальності та відносно якого неодноразово виносились термінові заборонні приписи, 11.09.2024 близько 16 год. 00 хв., ОСОБА_4, маючи на меті самоствердитися за рахунок своєї дружини ОСОБА_7, з якою перебуває у близьких відносинах, шляхом приниження її честі та гідності, діючи умисно з мотивів явної неповаги до існуючих норм моралі, перебуваючи в будинку АДРЕСА_3, у стані алкогольного сп'яніння продовжив систематично вчиняти психологічне насильство відносно ОСОБА_5, що виразилося у висловлюванні на її адресу словесних образ, нецензурної лексики, погроз, приниженні та залякуванні потерпілої в присутності малолітньої ОСОБА_6, що призвело до психологічних страждань із погіршенням якості життя та здоров'я потерпілих.

Під час моніторингу судових рішень встановлено, що у низці справ кривдник систематично вчиняв ДН щодо дружини в присутності малолітніх дітей, попри неодноразове притягнення до адміністративної відповідальності та застосування термінових заборонних і обмежувальних приписів. Після завершення досудового розслідування сторони уклали угоди про примирення, при цьому найкращі інтереси дітей не враховувалися, оскільки вони не були визнані потерпілими.

Судова справа № [127/5192/24](#)

Вінницький міський суд Вінницької області.

Дата набрання законної сили: 18.02.2025 року.

ОСОБА_3 перебував у шлюбі з ОСОБА_5 з 11.09.2018 по 16.02.2023 та вони спільно проживали за адресою: АДРЕСА_2, до 15.12.2022, з останньою у них є спільний син ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2.

Так, ОСОБА_3 перебуваючи з 17.12.2022 на профілактичному обліку, як сімейний кривдник та, відповідно до ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», являючись особою на яку поширюється дія законодавства про запобігання та

протидію домашньому насильству, систематично вчиняв домашнє насильство відносно своєї дружини (колишньої дружини) ОСОБА_5.

ОСОБА_3, впродовж 2022-2023 років, умисно, систематично вчиняв по відношенню до своєї дружини (з 16.02.2023 - колишньої дружини) ОСОБА_5, психологічне насильство, яке виражалось у погрозах заподіяння шкоди здоров'ю, а також словесних образах у вигляді нецензурних лайок, приниженнях, що в результаті призвело до психологічних страждань.

15.12.2022 працівниками поліції видано терміновий заборонний припис терміном на 10 діб, стосовно кривдника - ОСОБА_3 із зобов'язанням залишити місце проживання потерпілої ОСОБА_5, а саме: АДРЕСА_2, із заборонаю на вхід та перебування в місці проживання потерпілої, заборонаю в будь-який спосіб контактування з потерпілою.

У подальшому, 22.12.2022, приблизно о 08:30 год., ОСОБА_3, зайшов до квартири за адресою: АДРЕСА_2, чим порушив терміновий заборонений припис, щодо заборони на вхід та перебування в місці проживання постраждалої особи. Перебуваючи по вищевказаному місцю проживання потерпілої, ОСОБА_3 вчинив психологічне насильство щодо своєї дружини ОСОБА_5, яке виразилося у словесних образах, нецензурних висловлюваннях, приниженні людської честі та гідності.

Унаслідок таких дій, ОСОБА_3, спричинив потерпілій ОСОБА_5, психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої, у зв'язку з чим потерпілою викликано працівників поліції, якими і було припинено протиправні дії ОСОБА_3, та складено відносно останнього протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У подальшому, постановою Вінницького міського суду Вінницької області від 27.12.2022 ОСОБА_3, визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, та застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 170 гривень.

Крім того, 22.12.2022, приблизно о 13:55 год., ОСОБА_5, перебуваючи по вищевказаному місцю проживання потерпілої, повторно вчинив домашнє насильство психологічного характеру щодо своєї дружини ОСОБА_5, яке виразилося у погрозах фізичною розправою, останній стукав у двері, висловлював словесні образи, нецензурно висловлювався.

Унаслідок таких дій ОСОБА_3, спричинив ОСОБА_5, психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої, у зв'язку з чим потерпілою викликано працівників поліції, якими і було припинено протиправні дії ОСОБА_3 та складено відносно останнього протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП. У подальшому, постановою Вінницького міського суду Вінницької області від 27.12.2022 ОСОБА_3 визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, та застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 170 гривень.

Крім того, 17.01.2023 приблизно о 18:40 год., ОСОБА_3, перебуваючи по вищевказаній адресі проживання потерпілої, тривалий час стукав у двері квартири та створив нестерпні умови для проживання дружині, чим вчинив відносно останньої домашнє насильство психологічного характеру.

Унаслідок таких дій, ОСОБА_3, спричинив ОСОБА_5, психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої, у зв'язку з чим потерпілою викликано працівників поліції, якими і було припинено протиправні дії ОСОБА_3, та складено відносно останнього протокол про вчинення адміністративного

правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У подальшому, постановою Вінницького міського суду Вінницької області від 10.05.2023 провадження про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_3, за вчинення правопорушення закрито на підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП у зв'язку із закінченням строку накладення адміністративного стягнення.

Крім того, 21.03.2023 приблизно о 09:30 год., ОСОБА_5, відносно якого 01.02.2023 рішенням Вінницького міського суду винесено обмежувальний припис, щодо контактування із ОСОБА_5, перебуваючи в дворі будинку по вищевказаній адресі проживання потерпілої, підійшов до колишньої дружини - ОСОБА_5, та в ході ним же спровокованого конфлікту застосував відносно останньої фізичну силу та в подальшому втік у невідомому напрямку.

Унаслідок таких дій ОСОБА_3, спричинив ОСОБА_5, психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої, у зв'язку з чим потерпілою викликано працівників поліції, якими складено відносно ОСОБА_3, протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП. У подальшому, постановою Вінницького міського суду Вінницької області від 17.07.2023 провадження про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_7, за вчинення правопорушення закрито на підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП у зв'язку із закінченням строку накладення адміністративного стягнення.

Крім того, 17.04.2023 приблизно о 19:12 год., ОСОБА_3 відносно якого рішенням Вінницького міського суду від 01.02.2023 винесено обмежувальний припис, перебуваючи по вищевказаній адресі проживання потерпілої, поведив себе неадекватно, силоміць забирав дитину.

Унаслідок таких дій, ОСОБА_3, спричинив ОСОБА_5, психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої, у зв'язку з чим потерпілою викликано працівників поліції, якими і було припинено протиправні дії ОСОБА_7, та складено відносно нього протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП. У подальшому, постановою Вінницького міського суду Вінницької області від 07.06.2023 ОСОБА_3, визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, та застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 340 гривень.

Продовжуючи свої умисні злочинні дії, спрямовані на вчинення домашнього насильства, 29.06.2023 приблизно о 21:31 год., ОСОБА_3, перебуваючи в дворі будинку по вищевказаній адресі проживання потерпілої, вчинив психологічне насильство щодо своєї колишньої дружини ОСОБА_5, яке виразилося у словесних образах, нецензурних висловлюваннях, приниженні людської честі, гідності та погрозах фізичною розправою. Унаслідок таких дій ОСОБА_3, спричинив потерпілій ОСОБА_5 психологічних страждань, що призвело до емоційного пригнічення та погіршення психологічного самопочуття потерпілої.

Таким чином, ОСОБА_3, систематично вчиняє психологічне насильство відносно колишнього подружжя, дана ситуація є психотравмуючою для ОСОБА_5, призвела до тривалих порушень в основних сферах життєдіяльності ОСОБА_5, унеможливила її повноцінне соціальне функціонування, внаслідок систематичного приниження, залякувань, погроз, словесної агресії, з боку ОСОБА_3, що в цілому констатується як здійснення відносно потерпілої психологічного насильства.

Крім того, ОСОБА_3 рішенням Вінницького міського суду Вінницької області від 01.02.2023 у справі № 127/2139/23, провадження, ухвалено рішення про винесення

обмежувального припису відносно ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , який проживав за адресою: АДРЕСА_2 , спільно з колишньою дружиною - ОСОБА_5 , ІНФОРМАЦІЯ_3 та встановлено заходи тимчасового обмеження прав ОСОБА_3 та покладено на нього певні обов'язки, а саме: заборонено перебувати в місці проживання (перебування) ОСОБА_5 за адресою: АДРЕСА_2 ; заборонено ОСОБА_3 наблизатися на 100 м до місця постійного проживання ОСОБА_5 за адресою: АДРЕСА_2 та до місця роботи ОСОБА_5 - КНП «Вінницька обласна дитяча лікарня Вінницької обласної Ради» за адресою: м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, буд. 108; заборонено ОСОБА_5 переслідувати та у будь-який спосіб спілкуватися з ОСОБА_5 , у тому числі: вести листування (поштове, телефонне, через соціальні мережі та месенджери), телефонні переговори або контактувати з нею через інші засоби зв'язку, особисто і через третіх осіб (за виключенням необхідних контактів, пов'язаних зі спілкуванням з дитиною - ОСОБА_6 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , та участю у її вихованні та утриманні). Встановлено термін дії обмежувального припису шість місяців. Судове рішення набрало законної сили 03.03.2023.

З копією рішення суду від 01.02.2023, у справі № 127/2139/23, про видачу обмежувального припису, ОСОБА_8 01.02.2023 особисто в суді під розписку був ознайомлений з даним рішенням та покладеними на нього даним рішенням обов'язками.

ОСОБА_3 знаючи те, що стосовно нього судом видано обмежувальний припис та будучи ознайомленим із його змістом, нехтуючи обов'язковими приписами та обмеженнями суду, реалізуючи свій умисел, спрямований на умисне невиконання обмежувального припису, всупереч визначених рішенням суду тимчасовим обмеженням, перебувати в місці проживання (перебування) ОСОБА_5 за адресою: АДРЕСА_2 , та контактувати з нею, 21.03.2023 о 08:13 год., усвідомлюючи протиправність своїх дій та те, що згідно з вище вказаного рішення суду йому заборонено переслідувати та у будь-який спосіб спілкуватися з ОСОБА_5 , прийшов до дитячого садку, де перебувала потерпіла, та влаштував сварку з нею, голосно кричав, виражався нецензурною лайкою, застосовував фізичну силу, чим порушив вимоги обмежувального припису.

В подальшому ОСОБА_5 , нехтуючи обов'язковими приписами та обмеженнями суду, продовжуючи реалізовувати свій умисел, спрямований на умисне невиконання обмежувального припису, покладеного на нього рішенням Вінницького міського суду Вінницької області від 01.02.2023, 17.04.2023 о 19:11 год., 29.06.2023 о 21:31 год., 28.07.2023 о 10:00 год., перебував в місці проживання (перебування) ОСОБА_5 за адресою: АДРЕСА_3 , а також спілкувався з нею, у тому числі вів телефонні розмови особисто і через третіх осіб, де в подальшому влаштовував сварки з нею, голосно кричав, виражався нецензурною лайкою, застосовував фізичну силу, чим порушував вимоги обмежувального припису.

Органами досудового розслідування дії обвинуваченого ОСОБА_3 кваліфіковані за ст. 126-1 КК України, домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення психологічного насильства щодо колишнього подружжя, що призводить до психологічних страждань, погіршення якості життя потерпілої особи та за ст. 390-1 КК України, умисне невиконання обмежувальних приписів особою, щодо якої такі заходи застосовані судом.

До Вінницького міського суду Вінницької області надійшла угода про примирення укладена між потерпілою ОСОБА_5 та обвинуваченим ОСОБА_3 від 15.01.2025 у об'єднаному кримінальному провадженні за обвинуваченням ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 126-1, ст. 390-1 КК України.

Відповідно до ч. 2 ст. 474 КПК України розгляд щодо угоди проводиться судом під час підготовчого судового засідання за обов'язкової участі сторін угоди з повідомленням інших

учасників судового провадження. Відсутність інших учасників судового провадження не є перешкодою для розгляду.

Разом з тим, згідно ч. 3 ст. 474 КПК України якщо угоди досягнуто під час судового провадження, суд невідкладно зупиняє проведення процесуальних дій і переходить до розгляду угоди.

Судом встановлено, що між потерпілою ОСОБА_5 та обвинуваченим ОСОБА_3 15.01.2025 укладено угоду про примирення, відповідно до вимог ст. 471 КПК України.

Як вбачається зі змісту укладеної угоди сторони дійшли згоди, щодо правової кваліфікації дій обвинуваченого ОСОБА_3 та покарання, яке повинен понести ОСОБА_3 за ст. 126-1 КК України у виді двох років обмеження волі, за ст. 390-1 КК України у виді одного року пробачійного нагляду, із застосування положень ч. 1 ст. 70 КК України за сукупністю кримінальних правопорушень, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, остаточно призначити покарання у виді двох років обмеження волі. На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_3 від відбування покарання з випробуванням з встановленим іспитовим строком та із покладенням обов'язків, передбачених ст. 76 КК України, а також застосуванням обмежувального заходу відносно ОСОБА_3, передбаченого п. 5 ч. 1 ст. 91-1 КК України, направлення для проходження програми для кривдників.

Судова справа № [626/976/25](#)

Беристинський районний суд Харківської області.

Дата набрання законної сили: 09.06.2025 року.

ОСОБА_5 перебуває у сімейних відносинах та проживає разом з дружиною ОСОБА_4, малолітньою донькою ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2 та малолітнім сином ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, за адресою: АДРЕСА_1.

Красноградським районним судом Харківської області ОСОБА_5 неодноразово було притягнуто до адміністративної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї відносно дружини.

01.08.2024 року близько 06 години 00 хвилин ОСОБА_5, перебуваючи за місцем свого мешкання за адресою: АДРЕСА_1, висловлювався нецензурною лайкою в адресу ОСОБА_4, погрожував останній фізичною розправою, чим вчинив психологічне насильство, за що 12.08.2024 року постановою Красноградського районного суду Харківської області був притягнутий до адміністративної відповідальності за ч.1 ст.173-2 КУпАП.

04.02.2025 року близько 23 годині 20 хвилин ОСОБА_5, перебуваючи за місцем свого мешкання за адресою: АДРЕСА_1, висловлювався нецензурною лайкою в адресу ОСОБА_4, погрожував останній фізичною розправою в присутності малолітнього сина ОСОБА_7, чим вчинив психологічне насильство, за що 12.02.2025 року постановою Красноградського районного суду Харківської області був притягнутий до адміністративної відповідальності за ч.3 ст.173-2 КУпАП.

Таким чином, будучи неодноразово притягнутим до адміністративної відповідальності за фактами вчинення домашнього насильства у відношенні дружини ОСОБА_4, ОСОБА_5 належних висновків для себе не зробив, в період часу з 01.08.2024 року по 25.02.2025 року систематично вчиняв сварки, погрожував фізичною розправою, таким чином здійснював психологічне насильство щодо своєї дружини

ОСОБА_4 , яке виражалось в образах, залякуванні, що призвело до психологічних страждань потерпілої та погіршення якості її життя.

Зокрема, ОСОБА_5 , діючи умисно, в порушення вимог ст.28 Конституції України, згідно якої кожен має право на повагу до його гідності та ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність поводженню, а також в порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», безпричинно, умисно, систематично вчиняв психологічне насильство щодо своєї дружини ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_4 , шляхом словесних образ у вигляді нецензурної лайки, погроз фізичної розправи, що призвело до психологічних страждань останньої, дестабілізації нормальної обстановки, погіршення якості життя ОСОБА_4 , що виразилось у втомі, втраті повноцінного побуту та відпочинку, втраті позитивних емоцій, наявності негативних переживань.

25 лютого 2025 року близько 23 години 30 хвилин ОСОБА_5 , перебуваючи за місцем проживання за адресою: АДРЕСА_1 , усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, в присутності малолітніх дітей, вчинив сварку зі своєю дружиною ОСОБА_4 , ображав її нецензурними висловлюваннями, на зауваження не реагував та діючи з прямим умислом, направленим на заподіяння шкоди здоров'ю ОСОБА_4 у невстановлений спосіб наніс останній декілька ударів руками в область тулубу, нижніх та верхніх кінцівок, чим спричинив дружині тілесні ушкодження у вигляді синців на шії, верхніх та нижніх кінцівках, які відносяться до легких тілесних ушкоджень, що спричинили короточасний розлад здоров'я, вчинивши відносно ОСОБА_4 домашнє насильство, а саме умисні дії психологічного та фізичного характеру, які виразилися у висловлюванні нецензурною лайкою та нанесенні тілесних ушкоджень, внаслідок чого завдав шкоду психічному та фізичному здоров'ю ОСОБА_4 .

Дії ОСОБА_5 кваліфіковані за ст.126-1 КК України як домашнє насильство умисне систематичне вчинення психологічного та фізичного насильства щодо подружжя, що призводить до психологічних, фізичних страждань та погіршення якості життя потерпілої особи.

Обвинувальний акт з підписаною сторонами угодою надійшов до суду 28 березня 2025 року.

Під час досудового розслідування 27 березня 2025 року між потерпілою ОСОБА_4 та підозрюваним ОСОБА_5 у кримінальному провадженні № 12025221090000235 укладена угода про примирення, яка була укладена у новій редакції 07 травня 2025 року.

За умовами угоди про примирення від 07 травня 2025 року ОСОБА_5 зобов'язався беззапастережно визнати обвинувачення в обсязі підозри в судовому провадженні.

Крім того, сторони погодилися, що при затвердженні угоди ОСОБА_5 за ст. 126-1 КК України буде призначене покарання у вигляді пробаційного нагляду строком на 1 рік та застосовано обмежувальний захід, передбачений п.5 ст.91-1 КК України направлення для проходження програми для кривдників.

В угоді про примирення передбачені наслідки укладення та затвердження угоди про примирення згідно ст. 473 КПК України, а також наслідки її невиконання.

У судовому засіданні прокурор ОСОБА_3 вважала за доцільне затвердити угоду про примирення, укладену між потерпілою ОСОБА_4 та підозрюваним ОСОБА_5 як таку, що відповідає вимогам діючого законодавства та нормам Кримінального процесуального кодексу України.

Обвинувачений ОСОБА_5 пояснив суду, що підтримує укладену між ним та потерпілою ОСОБА_4 угоду про примирення, вину у скоєнні кримінального правопорушення за обставин, викладених у вирокі визнає в повному обсязі, щиро розкаюється у вчиненому, з узгодженою мірою покарання згоден, угода укладена за його власним бажанням, без тиску зовнішніх обставин, є добровільною, він цілком розуміє свої права та наслідки укладення угоди, що передбачені ч. 1 ст. 473 та ч. 5 ст. 474 КПК України, які були йому роз'яснені як під час досудового розслідування так і в підготовчому судовому засіданні судом.

Потерпіла ОСОБА_4 підтримала укладену між нею та підозрюваним ОСОБА_5 угоду про примирення, зазначивши, що угода укладена за її ініціативою, претензій матеріального характеру до останнього не має, угода є добровільною; вона цілком розуміє свої права та наслідки укладення угоди, що передбачені ч. 1 ст. 473 КПК України, які були їй роз'яснені під час досудового розслідування, а також у підготовчому судовому засіданні судом.

Розглядаючи питання про затвердження вказаної угоди про примирення, вислухавши думку прокурора, потерпілої ОСОБА_4, обвинуваченого ОСОБА_5, суд приходить до наступного висновку.

Водночас зафіксовано 13 судові рішення, у яких встановлено факти вчинення домашнього насильства безпосередньо щодо дитини. В одному з цих випадків зазначено, що з метою її захисту було видано **терміновий заборонний припис стосовно кривдника**.⁷⁵

Судова справа № [564/4158/24](#)

Костопільський районний суд Рівненської області.

Дата набрання законної сили: 06.02.2025 року.

ОСОБА_5, будучи судимим вироком Костопільського районного суду Рівненської області від 01.12.2023 року за ст. 126-1 КК України до покарання у виді арешту на строк 1 місяць, у період непогашеної судимості, в порушення вимог Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, ратифікованої Україною 20.06.2022 р., ст. 28, 29 Конституції України, Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», діючи умисно, усвідомлюючи значення та суспільну небезпечність своїх дій, у період часу з 02 серпня 2023 року до 01 жовтня 2024 року, перебуваючи за місцем свого проживання, що по АДРЕСА_1, систематично вчиняв відносно своєї дружини ОСОБА_4 у присутності малолітніх дітей: ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, ОСОБА_8 ІНФОРМАЦІЯ_4, ОСОБА_9, ІНФОРМАЦІЯ_5, ОСОБА_10, ІНФОРМАЦІЯ_6 домашнє насильство, що призвело до психологічних страждань, погіршення якості життя потерпілих осіб.

Так, ОСОБА_4 неодноразово, а саме: 02.08.2023 року, 11.08.2023 року, 22.09.2023 року, 29.09.2023 року, 03.10.2023 року, 18.05.2024 року повідомляла поліцію про факти домашнього насильства фізичного та психологічного характеру, вчиненого відносно неї чоловіком ОСОБА_5 у присутності дітей, що виразились у словесних образах на адресу потерпілої, погрозах фізичною розправою, приниженні, застосуванні фізичної сили, здавленні руками шиї останньої.

Окрім того, 28.10.2023 року, 12.04.2024 року, 29.06.2024 року ОСОБА_5 вчинив відносно ОСОБА_4 в присутності малолітніх дітей ОСОБА_6, 2018 року народження,

⁷⁵ [Єдиний державний реєстр судових рішень](#)

ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, ОСОБА_8, ІНФОРМАЦІЯ_4, ОСОБА_9, ІНФОРМАЦІЯ_5, ОСОБА_10, ІНФОРМАЦІЯ_6 психологічне домашнє насильство, що виразилося у словесних образах на адресу потерпілої, приниженні, погрозах фізичною розправою, намаганні вчинити бійку, у зв'язку із чим ОСОБА_5 відповідно до постанов Костопільського районного суду Рівненської області у справах №564/156/24 від 25.01.2024, №564/1694/24 від 11.07.2024, №564/2861/24 від 08.08.2024 за вищевказаними фактами притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 2 ст. 173-2 КУпАП, за вчинення домашнього насильства.

Крім того, до ОСОБА_5 22.09.2023 р., 28.10.2023 р., 12.04.2024 р., 18.05.2024 р., 29.06.2024 р. застосовано терміновий заборонний припис, у зв'язку із скоєнням ним домашнього насильства. Заходами термінового заборонного припису стосовно ОСОБА_5 являлася заборона в будь-який спосіб контактувати зі своєю дружиною ОСОБА_4.

Також 08.11.2023 р. до ОСОБА_5 застосовано терміновий заборонний припис, у зв'язку із скоєнням ним домашнього насильства у сім'ї. Заходами термінового заборонного припису стосовно ОСОБА_5 являлась заборона в будь-який спосіб контактувати зі своїм сином ОСОБА_6.

Таким чином, ОСОБА_5, будучи неодноразово притягнутим до відповідальності, на шлях виправлення не став та продовжив вчиняти тотожні та об'єднані спільним умислом дії, спрямовані на вчинення домашнього насильства.

Продовжуючи свої систематичні умисні протиправні дії, спрямовані на заподіяння розладу психічного здоров'я своєї дружини, у присутності малолітніх дітей ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, ОСОБА_8 ІНФОРМАЦІЯ_4, ОСОБА_9, ІНФОРМАЦІЯ_5, ОСОБА_10, ІНФОРМАЦІЯ_6, ОСОБА_5 01 жовтня 2024 року близько 18 год. 50 хв., перебуваючи за місцем свого проживання, діючи умисно, усвідомлюючи значення та суспільну небезпечність своїх дій, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, вчинив психологічне насильство стосовно дружини ОСОБА_4, яке виразилося у словесних образах на адресу потерпілої, погрозах фізичною розправою, приниженні.

Вказаними насильницькими діями ОСОБА_5 завдав потерпілій ОСОБА_4 та малолітнім потерпілим ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, ОСОБА_8, ІНФОРМАЦІЯ_4, ОСОБА_9, ІНФОРМАЦІЯ_5, ОСОБА_10, ІНФОРМАЦІЯ_6 психологічних страждань, які призвели до погіршення якості життя потерпілих, що виразилось у втомі, фізичному дискомфорті, негативних переживаннях та емоційній напруженості, втраті енергійності, повноцінного сну, відпочинку, самооцінки та позитивних емоцій.

Аналіз положень статті 67 Кримінального кодексу України та судової практики свідчить, що в окремих випадках вчинення домашнього насильства в присутності дитини кваліфікується судами як обтяжуюча обставина, що підвищує ступінь суспільної небезпечності злочину та впливає на призначення більш суворого покарання. Так, у 44 судових рішеннях встановлено врахування цієї обставини при оцінці тяжкості злочину. Водночас відсутність системного та однакового підходу до її застосування призводить до того, що інтереси та права дітей, які стають свідками насильства та зазнають від цього психологічної шкоди, можуть бути недостатньо враховані, що створює ризик призначення менш суворих покарань та знижує ефективність захисту прав постраждалих дітей.

Судова справа №: 754/1759/25

Деснянський районний суд м. Києва.

Дата набрання законної сили: 21.03.2025 року.

ОСОБА_3 у порушення вимог ст. 28 Конституції України, згідно якої кожен має право на повагу до його гідності, а також у порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» № 2229-VIII з жовтня 2022 року умисно, систематично протягом тривалого часу за місцем спільного проживання за адресою: АДРЕСА_1, у присутності спільних дітей ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_3, вчиняла фізичне та психологічне домашнє насильство відносно свого чоловіка - ОСОБА_8, ІНФОРМАЦІЯ_4, що призвело до психологічних страждань та погіршення якості життя потерпілого.

Так, ОСОБА_3 05.12.2023 о 20 год. 30 хв., перебуваючи за місцем спільного проживання за адресою: АДРЕСА_1, вчинила домашнє насильство фізичного характеру відносно свого чоловіка - ОСОБА_8, а саме: кидалась у бійку, хапала за одяг, вдарила палицею по голові, чим завдала фізичної шкоди ОСОБА_8 та порушила п. 14 ч. 1 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

Уповноваженими особами СПДН Деснянського УП ГУ НП у м. Києві 08.12.2023 складено протокол відносно ОСОБА_3 про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП, та винесено терміновий заборонний припис серії АА №373599 стосовно ОСОБА_3 про заборону у будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою - чоловіком ОСОБА_8 строком на 2 (дві) доби.

Відповідно до постанови Деснянського районного суду м. Києва від 22.01.2024 у справі № 754/18263/23 ОСОБА_3 за вчинення 05.12.2023 домашнього насильства відносно чоловіка ОСОБА_8 притягнуто до адміністративної відповідальності за ч.1 ст. 173-2 КУпАП та накладено на неї адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян (170 гривень).

Крім того, ОСОБА_3 06.12.2023 о 00 год. 20 хв., перебуваючи за місцем спільного проживання за адресою: АДРЕСА_1, вчинила домашнє насильство психологічного та фізичного характеру відносно свого чоловіка - ОСОБА_8, а саме: вчинила сварку, висловлювалась в його бік брутальної лайкою, ображала, принижувала, кидалась в бійку, штовхала, вдарила стороннім предметом по голові, чим завдала фізичної та психологічної шкоди та порушила п. 14 ч. 1 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

Уповноваженими особами СПДН Деснянського УП ГУ НП у м. Києві 06.12.2023 складено протокол відносно ОСОБА_3 про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 173-2 КУпАП, та винесено терміновий заборонний припис серії АА №373838 стосовно ОСОБА_3 про заборону у будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою - чоловіком ОСОБА_8 строком на 2 (дві) доби.

Відповідно до постанови Деснянського районного суду м. Києва від 22.01.2024 у справі № 754/18241/23 ОСОБА_3 за вчинення 06.12.2023 домашнього насильства відносно чоловіка ОСОБА_8 притягнуто до адміністративної відповідальності за ч.1 ст. 173-2 КУпАП, накладено на неї адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян (170 гривень) та застосовано обмежувальний

захід у виді проходження програми для кривдників у Центрі у справах сім'ї та жінок Деснянського району м. Києва строком на три місяці.

Крім того, ОСОБА_3 21.02.2024 о 18 год. 00 хв., перебуваючи за місцем спільного проживання за адресою: АДРЕСА_1 , у присутності спільних дітей вчинила домашнє насильство психологічного та фізичного характеру відносно свого чоловіка - ОСОБА_8 , а саме: вчинила сварку, ображала, принижувала його, била руками по тілу, чим завдала шкоди фізичному та психічному здоров'ю потерпілого.

Відповідно до постанови Деснянського районного суду м. Києва від 18.03.2024 у справі № 754/3342/24 ОСОБА_3 притягнуто до адміністративної відповідальності за ч.2 ст. 173-2 КУпАП та накладено на неї адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі двадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян (340 гривень).

Таким чином, ОСОБА_3 , будучи особою, яка раніше притягувалася до адміністративної відповідальності за ч.1, ч.2 ст. 173-2 КУпАП України за вчинення домашнього насильства відносно чоловіка ОСОБА_8 , не зважаючи на вжиті заходи, діючи умисно, з мотивів явної неповаги до існуючих норм співжиття в сім'ї, на ґрунті неприязних відносин, продовжила вчиняти відносно останнього домашнє насильство психологічного характеру.

Так, ОСОБА_3 14.04.2024 о 23 год. 00 хв., перебуваючи за місцем спільного проживання за адресою: АДРЕСА_1 , на ґрунті неприязних конфліктних відносин з чоловіком ОСОБА_8 , реалізуючи прямий умисел, спрямований на вчинення психологічного домашнього насильства відносно останнього, усвідомлюючи суспільну небезпеку своїх дій, передбачаючи суспільно-небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, з мотивів явної неповаги до існуючих норм співжиття у сім'ї, у присутності спільних дітей ОСОБА_6 та ОСОБА_7 вчинила домашнє насильство психологічного характеру відносно подружжя, а саме свого чоловіка - ОСОБА_8 , що виразилось у висловлюванні образ на адресу потерпілого, приниженні його честі та гідності, брутальній лайці та погрозах вчинення фізичного насильства.

Зазначені умисні, систематичні, протиправні дії ОСОБА_3 призвели до психологічних страждань та погіршення якості життя потерпілого ОСОБА_8 , оскільки носять психотравмуючий характер для потерпілого, внаслідок чого у нього зафіксовано комплекс негативних психоемоційних змін у вигляді сталої психоемоційної напруги з підвищеною тривожністю почуттів, погіршенням настроєм, страхом за безпеку свого життя та благополуччя його дітей, переживанням почуттів образливості та приниженої гідності, що призводить до погіршення його соціального функціонування як особистості та зниження якості поточного життя.

ОСОБА_3 визнається винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України, а саме, у домашньому насильстві, тобто умисному систематичному вчиненні фізичного та психологічного насильства щодо подружжя, що призводить до психологічних страждань та погіршення якості життя потерпілої особи.

ОСОБА_3 винною себе визнала повністю, покалася і показала, що з 2013 року перебувала у шлюбі з ОСОБА_8 , від якого має двох дітей - сина ОСОБА_9 , 2013 року народження, та дочку ОСОБА_10 , 2014 року народження. Всі разом вони, а також її повнолітній син від першого шлюбу проживали у квартирі АДРЕСА_2 . Вона зловживала спиртними напоями, а останні 3-4 роки - наркотичними засобами, оскільки відчувала холодність чоловіка, що вона йому не потрібна. Між нею і чоловіком часто відбувались

сварки, у тому числі, і у присутності дітей. Вона неодноразово притягувалась до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства відносно чоловіка. 14.04.2024 р. о 23 год. вона у черговий раз, перебуваючи за місцем проживання, висловлювалась нецензурними словами, ображала, принижувала чоловіка, погрозувала йому фізичним насильством.

З урахуванням відсутності заперечень учасників судового провадження, суд визнав недоцільним дослідження доказів щодо фактичних обставин справи, які ніким не оспорується, з'ясувавши правильне розуміння обвинуваченою та іншими учасниками кримінального провадження змісту цих обставин, за відсутності сумнівів у добровільності їх позиції, роз'яснивши їм, що у такому випадку вони будуть позбавлені права оскаржити ці обставини в апеляційному порядку.

Дії ОСОБА_3 суд кваліфікує за ст. 126-1 КК України, оскільки вона вчинила домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного та психологічного насильства щодо подружжя, що призводить до психологічних страждань та погіршення якості життя потерпілої особи.

Як обставини, які згідно ч.1 ст. 66 КК України пом'якшують покарання обвинуваченої ОСОБА_3, суд визнає щире каяття у вчиненому та вчинення кримінального правопорушення особою, яка за своїм психічним станом не була здатна повною мірою усвідомлювати свої дії та керувати ними.

Як обставину, яка згідно ст. 67 КК України обтяжує покарання обвинуваченої ОСОБА_3, суд визнає вчинення кримінального правопорушення у присутності дитини.

При призначенні покарання обвинуваченій ОСОБА_3, суд враховує ступінь тяжкості вчиненого нею кримінального правопорушення, особу винної, яка на час інкримінованого кримінального правопорушення була не судима, характеризується негативно, має двох неповнолітніх дітей, наведені пом'якшуючі і обтяжуючу покарання обставини, і обирає їй покарання у вигляді пробаційного нагляду.

Вироком Деснянського районного суду м. Києва від 13.05.2024 р. ОСОБА_3 зсуджена за ст. 390-1 КК України до пробаційного нагляду, проте, зазначений вирок суду на даний час не звернуто до виконання, ОСОБА_3 не почала відбувати покарання у виді пробаційного нагляду, кримінальне правопорушення, передбачене ст. 126-1 КК України ОСОБА_3 вчинено до ухвалення зазначеного вироку суду.

У зв'язку із застосуванням покарання у виді пробаційного нагляду, обставин інкримінованого ОСОБА_3 кримінального правопорушення, даних про її особу, суд покладає на неї обов'язки, передбачені п.п. 1, 2, 3 ч.2 ст. 59-1 КК України та п.п. 2, 3, 4, 5 ч.3 ст. 59-1 КК України.

Також, враховуючи, що домашнє насильство ОСОБА_3 було вчинено у присутності неповнолітніх дітей, суд вважає за необхідне відповідно до п. 2 ч.1 ст. 91-1 КК України обмежити її спілкування з дітьми.

Аналіз судових рішень у справах про ДН за ст. 126-1 ККУ показує, що захист прав дітей, які є постраждалими або свідками насильства, здійснюється не системно. Лише в поодиноких випадках дітей визнають потерпілими разом із матір'ю, навіть коли вони стають свідками чи безпосередніми постраждалими від ДН. Також, хоча в окремих рішеннях присутність дитини під час вчинення ДН кваліфікується як обтяжуюча обставина, підходи судів залишаються

непослідовними, що створює ризики недостатнього захисту та врахування інтересів неповнолітніх.

2.2. МОНІТОРИНГИ ЧЕРЕЗ НАЦІОНАЛЬНІ ГАРЯЧІ ЛІНІЇ

Національні гарячі лінії є одним з ефективних інструментів проведення моніторингів та реальної оцінки стану реалізації того чи іншого законодавства, адже звернення від абонентів та абоненток є анонімними та конфіденційними, що дозволяє їм розповісти свої історії без страху бути впізнаними і засудженими, побудувати довіру та «розкритися» в процесі отримання консультації, виявити реальні прогалини в наявній системі реагування на будь які випадки порушення прав людини. Окрім того, кожне звернення на Національні гарячі лінії є добровільним, відтак можливість «спотворити реальну картинку» виключена.

Опитування проводились у період з 01.06.2025 до 31.07.2025, долучення до участі в опитуванні було абсолютно добровільним.

Анонімність та конфіденційність абонентів/абоненток при проведенні моніторингів збережена.

2.2.1. Моніторинг через Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації та онлайн

Здійснення моніторингу консультантами та консультантками НГЛ серед абонентів/ок відбувалось у вигляді самостійного заповнення консультантами/ками опитувальників за результатами опитування абонентів/ок, які звертались на НГЛ, аби в першу чергу повідомити про те, що саме вони пережили ДН, і в подальшому в ході консультації повідомляли (або ж це було виявлено консультантом/консультанткою) про наявність постраждалих дітей.

Окрім того, здійснення моніторингу відбувалось також шляхом проведення опитування серед постраждалих осіб в соціальній мережі Facebook на сторінках ГО «Ла Страда-Україна», в яких могли взяти участь усі охочі.

Як наслідок, аналіз результатів самостійного заповнення респондентами/ками анкет виявив певне нерозуміння респондентами/ками мети проходження опитування (анкети заповнювались особами, в яких у сім'ї відсутні випадки ДН). Відтак, деякі анкети не є репрезентативними.

Цільова аудиторія та географія моніторингу

Опитування проводилось на всій території України, також до нього могли долучитись дорослі, які перебувають за кордоном.

АРК Крим – 0	Київська область – 10	Сумська область – 1
Вінницька область – 8	м. Київ – 11	Тернопільська область – 1
Волинська область – 2	Кіровоградська область – 4	Харківська область – 0
Дніпропетровська область – 8	Луганська область – 0	Херсонська область – 1
Донецька область – 0	Львівська область – 9	Хмельницька область – 2
Житомирська – 4	Миколаївська область – 0	Черкаська область – 2
Закарпатська область – 2	Одеська область – 4	Чернівецька область – 1
Запорізька область – 1	Полтавська область – 3	Чернігівська область – 1
Івано-Франківська область – 3	Рівненська область – 2	

При цьому, **16** звернень надійшло від дорослих, які проживають в селах, **59** звернень від дорослих, які проживають в містах, в обласних центрах та селищах міського типу проживають **5** опитаних респондентів.

Всього опитано **80** дорослих осіб віком від 21 до 50+ років, з них **70** звернень надійшло від осіб жіночої статі, а **10** – від осіб чоловічої статі.

Вік респондентів/респонденток

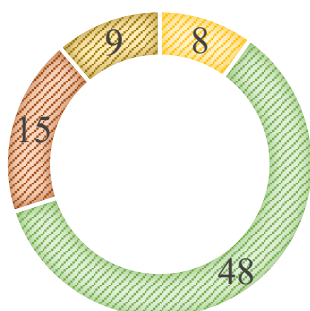
21-30 років – 8 осіб
31-40 років – 48 осіб
41-50 років – 15 осіб
Понад 50 років – 9 осіб

Стать респондентів/респонденток

10 осіб чоловічої статі
70 особи жіночої статі

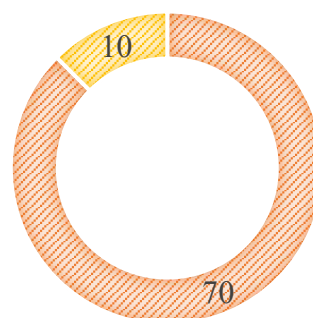
ВІК

- 18-20 років
- 21-30 років
- 31-40 років
- 41-50 років
- Понад 50 років

СТАТЬ

- Жіноча
- Чоловіча

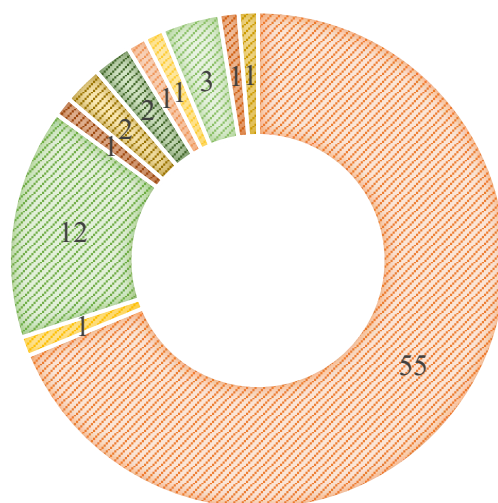

Найбільша кількість звернень (65) щодо вчинення ДН надійшла від осіб жіночої статі (з них 55 звернень надійшли від матерів дітей). Від осіб чоловічої статі надійшло 15 звернень (з них 12 – від батьків дітей).

Відтак, трохи більш ніж у 80% випадків звернення про вчинення ДН надійшли від **одного з батьків дитини**.

СПОРІДНЕНІСТЬ ДОРОСЛОГО З ДИТИНОЮ

- Мати
- Мачуха
- Батько
- Вітчим
- Сусід
- Хрещена мати
- Подруга матері
- Тітка
- Бабуся
- Сестра
- Колишня працівниця ССД

Підсумовуючи та аналізуючи кількісний та якісний склад респондентів/респонденток, бачимо, що в переважній більшості звернення надходили від мешканок міст, віком від 31 до 40 років, які є матерями дітей. Це можна частково пояснити тим, що в переважній більшості саме партнерки/дружини стикаються з ДН у сім'ях, а також, що у великих містах рівень обізнаності та можливості отримати допомогу чи повідомити про пережите насильство вищі.

Втім, серед наданих відповідей були й такі, що вирізняються:

З анкети Моніторингу через соціальні мережі організації :

«Я є колишнім працівником служби у справах дітей, пішла з роботи після справи щодо психологічного насильства матері відносно 2х дітей 9 і 13 років. Інформація поступила від батька, який перебував в ЗСУ в той час, діти також просили допомоги. В суді психологічне насильство довести нереально!! В службі немає вимоги до працівників щодо юридичної освіти! Відповідачка була з адвокатом, суд прийняв їх сторону. Після пережитого

приниження на суді і тиску керівництва звільнилась! Спеціалісти служби при наступному подібному випадку вже не будуть реагувати належним чином на насильство».

Вчинення домашнього насильства

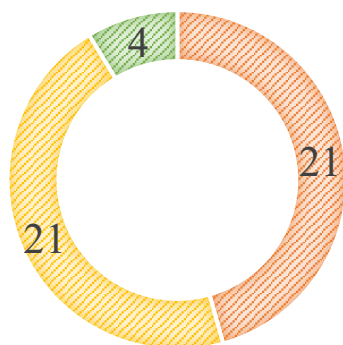
37 дорослих зазначили, що ДН відбулось безпосередньо щодо дітей, **43** дорослих – що діти стали свідками вчиненого ДН. При цьому, **35** дорослих зазначили, що знають про те, що діти вважаються такими, що постраждали внаслідок ДН, навіть якщо вони були лише свідками такого ДН.

У переважній більшості найчастіше повідомлялось про вчинення ДН щодо дітей віком від 5 до 9 (**21** звернення) та від 10 до 14 років (**20** звернень). Найменшу частку постраждалих у зверненнях склали діти віком до 5 років (**5** звернень), кількість звернень щодо дітей віком від 15 до 18 років становила **8** звернень.

За статевою ознакою діти чоловічої та жіночої статей склали однакову кількість (по **21** дитині кожної статі). У **4** випадках повідомлено про вчинення ДН щодо кількох дітей різної статі.

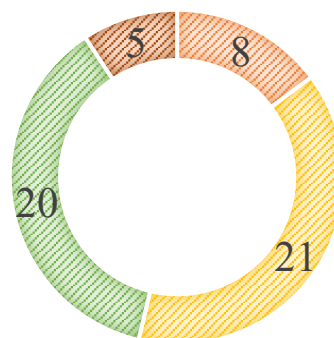
СТАТЬ ПОСТРАЖДАЛИХ ДІТЕЙ

■ Жіноча ■ Чоловіча ■ Декілька дітей різної статі

ВІК ПОСТРАЖДАЛИХ ДІТЕЙ

■ До 5 років ■ 5-9 років ■ 10-14 років ■ 15-18 років

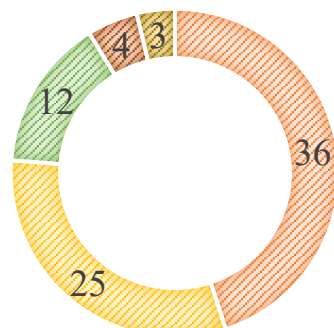

Щодо кількісного та якісного складу дітей у сім'ях в середньому найбільше звернень надійшло від дорослих, в яких є 1 або 2 дитини (**36** і **25** відповідно).

3 поміж опитаних осіб **6** осіб зазначили, що ДН відбулось одноразово, **28** осіб повідомили про те, що ДН відбулось кілька разів, **12** – систематично⁷⁶.

КІЛЬКІСТЬ ДІТЕЙ В СІМ'Ї

■ 1 дитина ■ 2 дітей ■ 3 дітей

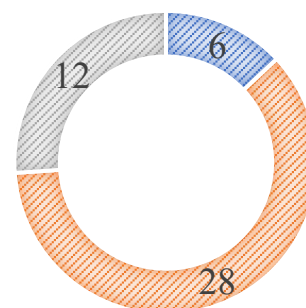
⁷⁶ Тричі і більше

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Жінка з 3 дітьми різного віку, які були свідками домашнього насильства щодо неї. Чоловік кривдник, погрожує їй, що відбере в неї дітей, жінка переживає, що її з дітьми викинуть з квартири і вона залишиться без засобів існування, бо діти ще маленькі.»

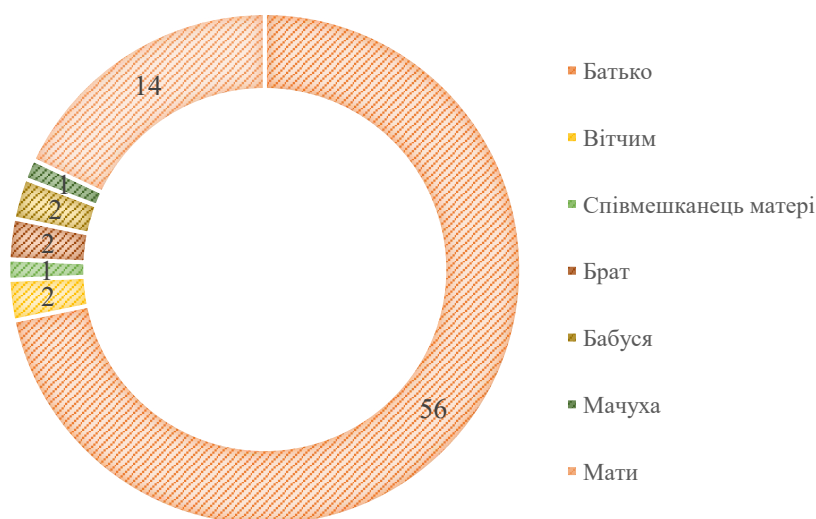
СИСТЕМАТИЧНІСТЬ ВЧИНЕННЯ ДН

- Одноразово
- Декілька разів
- Систематично

Відтак, можемо зробити висновок, що вчинення ДН **не залежить від статі дитини**, - діти жіночої та чоловічої статей потерпають від вчинення ДН в приблизно однаковій кількості. Однак в розрізі віку найчастіше потерпають діти, яким виповнилося від 5 до 14 років, а кількість випадків ДН, щодо якої надійшли звернення, складає декілька разів (менше ніж тричі для визначення систематичності діяння в розумінні норм ККУ), що наводить на думку про те, що постраждалі готові повідомляти про пережите ДН вже після декількох випадків ДН, і переважно не чекають, аби вчинення ДН набуло систематичного характеру.

СТУПІНЬ СПОРІДНЕНOSTІ КРИВДНИКА З ДИТИНОЮ

У 61 випадку кривдниками були родичі чоловічої статі (з них у 56 випадках кривдником був батько, у 2 випадках – вітчим, у 2 випадках – брат, 1 випадок – співмешканець матері). У 14 випадках кривдниками були родичі жіночої статі (з них 11 – матері, 2 – бабусі, 1 – мачуха). Ще в 5 випадках опитані особи зазначили, що кривдники відсутні⁷⁷.

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Абонентка під час сумісного побачення дитини з батьком згідно рішення суду була у помешканні колишнього чоловіка. Під час цього побачення абонентка повідомила колишньому

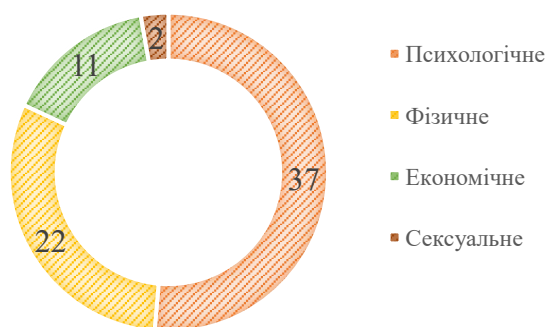
⁷⁷ Опитування, опубліковане в соціальних мережах організації, в якому могла брати участь широка громадськість

про необхідність денного сну для малолітньої дитини, у відповідь на що колишній вчинив конфлікт та почав кидатися на абонентку, бити по голові кулаками, вона схопила дитину та вибігла з кімнати. Але, у коридорному приміщенні її схопила колишня свекруха та інша родичка колишнього, тримали її, а чоловік продовжував наносити їй удари по голові. Свідком всього цього стала малолітня дитина. Абонентка була в такому стані, що не змогла викликати поліцію, змогла зателефонувати своїй матері, як по приїзду до помешкання колишнього зустріла поліцію, яка приїхала на його виклик. На абонентку було складено ТЗП за те, що вона увірвалася до цієї квартири та намагалася викрасти дитину. Абонентка обізнана про свої права та права її дитини, вона користується послугами приватного адвоката.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Колишній чоловік після розлучення бере дітей до себе. Вчиняє домашнє насильство, аргументуючи що це методи виховання.»

ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Серед форм ДН, щодо яких надійшли звернення, найчастіше респонденти повідомляли про психологічне (37 звернень) та фізичне (22 звернення) ДН. В 11 випадках повідомлено про прояви економічного ДН та у 2 випадках – сексуального ДН.⁷⁸

Окрім того, принаймні у 23 випадках повідомлено про вчинення ДН принаймні у 2 і більше формах.

Щодо інших звернень, встановити форму вчинення ДН не вдалось за можливе.

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Звернення від абонентки, яка після розлучення з чоловіком, стикається з постійними переслідуваннями з боку свого колишнього чоловіка. Окрім цього, чоловік налаштовує дітей проти жінки і говорить їй, що вона погана мати, яка не вміє розпоряджатися коштами, які він дає їй. Жінка з дітьми проживає у квартирі, яка є власністю колишнього чоловіка. Колишній чоловік проживає окремо, з новою жінкою, але весь час втручається в життя абонентки та дітей і має негативний вплив. Жінка емоційно не витримує цього тиску і не знає, як їй впоратися з цією ситуацією.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Абонентка звернулася через конфлікти з літньою матір'ю з якою вони проживають разом. Під час розмови з'ясувалось, що бабуся регулярно вчиняє фізичне та психологічне насильство по відношенню до онуків.»

Отже, найчастіше діти потерпають від психологічного і фізичного домашнього насильства з боку членів сім'ї саме чоловічої статі.

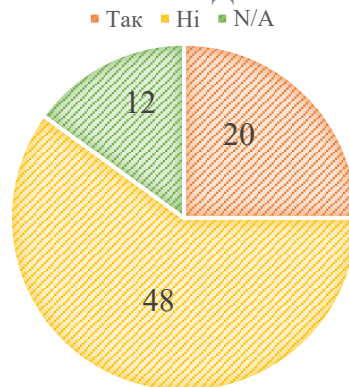
⁷⁸ Загальна кількість за формами ДН відрізняється кількості опитаних, оскільки 1 дитина могла постраждати/стати свідком більш ніж однієї форми насильства, а хтось міг не зазначити форму пережитого ДН взагалі.

Можливість отримання правничої допомоги

Кількість респондентів/ок, які повідомили про те, що знають про можливість отримати безоплатну правничу допомогу для себе, склала **41** особу, при цьому **32** особи повідомили, що вони не обізнані про таке право. Щодо **7** респондентів/ок встановити, чи їм відомо про таке право, не вдалось за можливе.

При цьому, кількість респондентів/ок, яким відомо про те, що з 14 років постраждала дитина може самостійно звернутись за отриманням безоплатної правничої допомоги, склала всього **20** осіб. **48** респондентів зазначили, що вони не обізнані про таке право дитини. Щодо **12** респондентів/ок встановити, чи їм відомо про таке право, не вдалось за можливе.

ОБІЗНАНІСТЬ РЕСПОНДЕНТІВ/ОК ЩОДО ПРАВА ПОСТРАЖДАЛОЇ ДИТИНИ НА ОТРИМАННЯ БПД З 14 РОКІВ

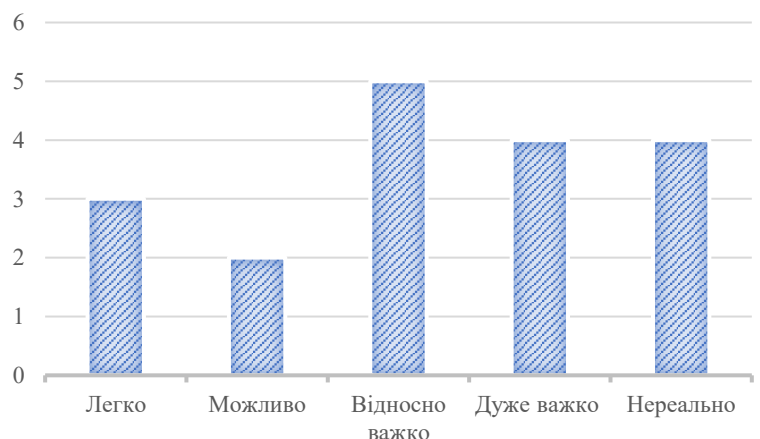

Отже, рівень обізнаності респондентів/ок щодо можливостей отримання БПД є здебільшого високим, водночас в переважній більшості їм невідомо про можливість отримання БПД для дітей.

Серед респондентів/ок, які проходили опитування в соціальних мережах організації, на запитання «Як Ви оцінюєте можливість Вашої дитини отримати правничу допомогу в ситуації домашнього насильства?» надали наступні відповіді:

- 3 – легко отримати допомогу
- 2 – можливо
- 5 – відносно важко
- 4 – дуже важко
- 4 – нереально

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ДИТИНИ ОТРИМАТИ БПД В СИТУАЦІЇ ДН

Отже, переважно респонденти/ки вважають, що можливість отримати юридичну допомогу та підтримку для дітей є доволі важкою задачею, адже переважно такі кваліфіковані

юристи для дітей відсутні. Втім оцінити, чи ця переконаність базується на реальному досвіді чи на відчуттях респондентів/ок, не вдалось за можливе.

ПЕРЕШКОДИ В ОТРИМАННІ ДОПОМОГИ

Серед основних труднощів, про які повідомляли абоненти/ки, що зазнали їх при зверненні за допомогою для дитини, зазначено наступні:

- 18** звернень – відсутність кваліфікованих юристів для дітей.
- 14** звернень – відсутність фахівців в судах, які мають досвід роботи з дітьми.
- 8** звернень – проблеми з наданням безпечного середовища для дитини під час судових слухань.
- 7** звернень – відсутність спеціалізованих судових процесів для дітей.

У **34** випадках перешкодами для респонденти/ки у повідомленні про вчинення ДН до правоохоронних органів та зверненні по допомогу, стало нерозуміння/незнання процедур та можливостей захисту своїх прав і прав постраждалих дітей. Серед інших труднощів, з якими стикались респонденти/ки – відмова від складання матеріалів адміністративного правопорушення чи ігнорування співробітниками правоохоронних органів фактів вчинення ДН щодо дітей або в їх присутності.

Звернення до правоохоронних органів та судовий розгляд справи

27 респондентів/ок, за результатами вчинення ДН, звертались до правоохоронних органів та повідомляли про випадки вчинення ДН. При цьому, **53** респонденти/ки не повідомляли про це до правоохоронних органів або попереднє звернення не допомогло.

Серед основних причин, чому про пережите ДН не повідомлялось до правоохоронних органів та/або чому не вжито заходів з захисту прав дитини, **можна виділити наступні:**

- 1) Відсутність обізнаності про можливості захисту своїх прав та прав дитини в ситуації ДН, а також наслідків звернення;
- 2) Страх перед кривдником;
- 3) Зневіра в тому, що звернення допоможе, заснована на попередньому негативному досвіді звернення по допомогу;
- 4) Примус працівників правоохоронних органів відмовитись від заяви.

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Абонентка зверталася до поліції, але заяву не оформила, бо кривдником є поліцейський і його колеги відмовили її від заяви. Справі не дали ходу.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Чоловік абонентки вчиняє відносно неї ДН (ображає, принижує, умисно перекриває воду в помешканні, намагається вигнати її з дитиною з дому). Зверталася до поліції, на чоловіка був виданий ТЗП, який він продовжує порушувати, призначене с/з у суді для розгляду адмінматеріалу на чоловіка. Чоловік продовжує вчиняти ДН у присутності дитини.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Жінка та її дитина з психічними розладами страждають від психологічного насильства зі сторони її брата, він зловживає алкоголем та наркотиками та на фоні цього принижує їх та виганяє з квартири. Жінка зверталася до поліції неодноразово, але це ніяк не допомогло, в нього є декілька штрафів, які він просто не сплачує.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Жінка викликала наряд поліції за номером 102, щоб зафіксувати випадок домашнього насильства. Однак, письмову заяву на чоловіка не написала. Навпаки, працівники поліції змусили жінку написати відмову про надання допомоги в ситуації, яка склалася та що вона не має претензій до працівників поліції, які приїхали на виклик.»

Також отримані звернення щодо небажання чи неможливості повідомити про пережите дитиною ДН у зв'язку з проведенням мобілізації чи несення військової служби.

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Абонент звертався стосовно своєї доньки, над якою вчиняється ДН. Наразі він нічого не робить, тому що боїться вийти з квартири, бо його забере ТЦК. Раніше ніби звертався до приватного юриста, який повідомив, його ситуацію можна вирішити, якщо заплатити хабар і тоді донька буде проживати з ним. Також висловлювався ненормативною лексикою, що держава та ССД, нічим не допомагають, тільки і чекають коли він вийде з квартири, щоб забрати його у військо.»

З анкети Моніторингу через НГЛ:

«Звернення від абонентки, яка розповіла про факт фізичного домашнього насильства з боку чоловіка. За словами абонентки, ситуація домашнього насильства в їх сім'ї триває давно. Жінка з чоловіком та їх діти проживають у будинку разом з батьками чоловіка. Батьки чоловіка вчора звинуватили жінку в тому, що вона сама спровокувала такі дії з боку їх сина і зганьбила їх, бо викликала поліцію. Батьки чоловіка вигнали абонентки і трьох дітей з будинку та пригрозили, що будуть звертатися до Служби у справах дітей, щоб у неї відібрали дітей. Жінка разом з дітьми зараз знаходиться у своїй мамі, шкодує, що вчора в присутності працівників поліції написала відмову від надання допомоги і боїться, що в неї заберуть дітей, бо умови проживання у будинку її матері не відповідають належним умовам. Чоловік запевняє жінку у тому, що йому нічого не буде за його дії, бо він - учасник бойових дій.»

З анкети Моніторингу через соціальні мережі організації:

«Якщо я звернусь за допомогою до правоохоронних органів, то чоловіка заберуть до армії. А його родина мене зацькує.»

У 14 випадках, після звернення до правоохоронних органів, на кривдників було складено адміністративні матеріали, у 5 випадках – відкрите кримінальне провадження. У 57 випадках адміністративні матеріали не складались, у 70 випадках кримінальне провадження не відкривалось⁷⁹. При цьому, у 11 випадках кривдник був притягнутий до адміністративної відповідальності, до кримінальної відповідальності ж ніхто не притягався.

Лише 2 респондентів/ок зазначили, що під час розгляду справи у суді права та інтереси їх дітей було забезпечено. На запитання щодо оцінки врахування органами правосуддя інтересів дітей в процесах, пов'язаних з ДН 6 респондентів відмітили, що таке врахування відбулося частково, 8 – що інтереси дітей не було враховано взагалі. 4 респондентів/ок не змогли надати відповідь на запитання.

Деякі респонденти/ки повідомляли також про труднощі зі збором та наданням доказів до суду з метою доведення факту вчинення ДН щодо дитини.

З анкети Моніторингу через соціальні мережі організації:

«Всі адміністративні протоколи, які були складені на кривдника, ним оскаржені в суді, через адвоката. Коли вчиняється домашнє насильство над дитиною, в суді хочуть свідків, тобто дитина, яка постраждала, має зізвати кого?»

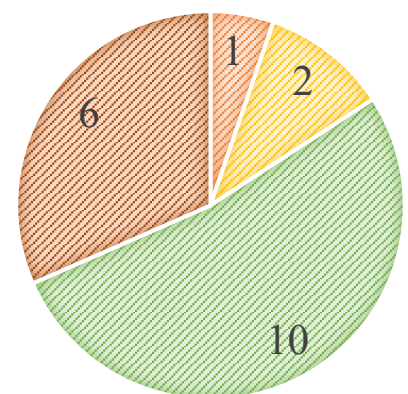
Серед респондентів/ок, які проходили опитування в соціальних мережах організації, на запитання «Чи пропонували вам альтернативні способи щодо залучення дитини до судових процесів (наприклад, участь через відеозв'язок, за допомогою представника)?», 16 повідомили, що такі альтернативні способи залучення дитини їм не пропонувались. Лише в 1 випадку така можливість була запропонована.

Респонденти/ки, які проходили опитування в соціальних мережах організації, на запитання «Як би Ви оцінили рівень захисту прав дітей у системі правосуддя в ситуаціях вчинення домашнього насильства?» надали наступні відповіді:

Високий – 1
Середній – 2
Низький – 10
Не можу відповісти – 6

ОЦІНКА РІВНЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ СИСТЕМОЮ ПРАВОСУДДЯ В СИТУАЦІЯХ ДН

■ Високий
■ Середній
■ Низький
■ Не можу відповісти

⁷⁹ Не у всіх зверненнях були підстави для відкриття кримінального провадження.

2.2.2. Моніторинг через Національну гарячу лінію для дітей та молоді

Здійснення моніторингу консультантами та консультантками ДГЛ серед абонентів/ок відбувалось у вигляді самостійного заповнення консультантами/ками опитувальників за результатами надання абонентам/кам консультацій, які звертались, аби повідомити про пережите ДН або в ході консультації повідомляли, що стали свідками ДН.

Опитування проводилось у період з 01.06.2025 до 31.07.2025.

Цільова аудиторія та географія моніторингу

Всього опитано 41 дитину віком від 6 до 18 років. Опитування проводилось на всій території України, а також в ньому могли прийняти участь діти, які перебувають за кордоном.

АРК Крим – 0	Київська область – 6	Сумська область – 1
Вінницька область – 5	м. Київ – 3	Тернопільська область – 0
Волинська область – 2	Кіровоградська область – 1	Харківська область – 1
Дніпропетровська область – 9	Луганська область – 0	Херсонська область – 0
Донецька область – 0	Львівська область – 2	Хмельницька область – 1
Житомирська – 2	Миколаївська область – 2	Черкаська область – 0
Закарпатська область – 0	Одеська область – 0	Чернівецька область – 0
Запорізька область – 0	Полтавська область – 2	Чернігівська область – 2
Івано-Франківська область – 0	Рівненська область – 0	

Також ще 1 дитина не зазначила регіон свого проживання, а 1 дитина зазначила, що перебуває у Польщі на момент проходження опитування.

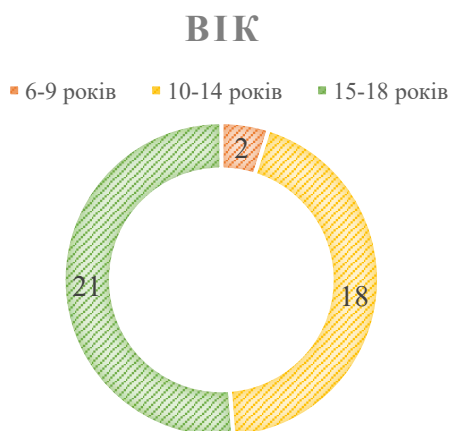
При цьому, **17** звернень надійшло від дітей, які проживають в селі, **23** звернення від дітей, які проживають в місті, і **1** дитина не зазначила тип населеного пункту, в якому проживає.

Вік опитаних дітей

6-9 років – 2 дитини
10-14 років – 18 дітей
15-18 років – 21 дитина

Стать опитаних дітей

11 хлопчиків
30 дівчат

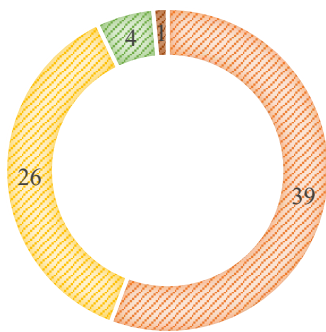

Вчинення домашнього насильства

36 дітей зазначили, що ДН відбулось щодо них, 5 дітей – що вони стали свідками вчиненого ДН. При цьому, лише 3 дітей з тих, хто був свідком ДН, зазначили, що знають про те, що вважаються такими, що постраждали внаслідок ДН, навіть якщо вони були лише свідками насильства.

ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

■ Психологічне ■ Фізичне ■ Економічне ■ Сексуальне

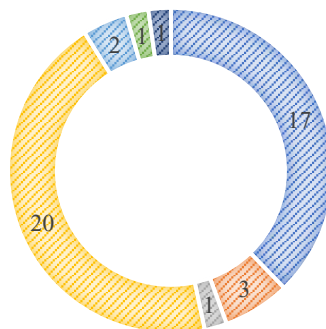
Серед форм ДН, щодо яких надійшли звернення, найчастіше респонденти повідомляли про психологічне (39 звернень) та фізичне (26 звернення) ДН. В 4 випадках повідомлено про прояви економічного ДН та у 1 випадку сексуального ДН⁸⁰

Окрім того, принаймні у 28 випадках повідомлено про вчинення ДН принаймні у 2 і більше формах.

За словами дітей, які звертались на ДГЛ, у 21 випадку кривдниками були родичі чоловічої статі (з них у 17 випадках кривдником був батько, у 3 випадках – вітчим, 1 випадок – цивільний партнер матері). У 23 випадках кривдниками були родичі жіночої статі (з них 20 – матері, 2 – бабусі, 1 – сестра). Ще в 1 випадку стать і родинний зв'язок з дитиною невідомий.⁸¹

СТУПІНЬ СПОРІДНЕНOSTІ КРИВДНИКА З ДИТИНОЮ

■ Батько ■ Вітчим
■ Цивільний партнер матері ■ Матір
■ Бабуся ■ Сестра
■ Невідомо

⁸⁰ Загальна кількість за формами ДН більша за кількість опитаних, оскільки 1 дитина могла постраждати/стати свідком більш ніж однієї форми насильства

⁸¹ Загальна кількість кривдників більша за кількість опитаних, оскільки насильство щодо дитини може вчиняти одразу декілька родичів.

З анкети Моніторингу на ДГЛ:

«12-річний хлопчик проживає з матір'ю, яка систематично вживає спиртні напої. Дитина самостійно собі готує їсти, вдома антисанітарні умови для її проживання. Матір умисно зламала телефон дитини. У їхньому помешканні постійно сторонні особи розпивають спиртне, один чоловік (відбував покарання за тяжкий злочин) регулярно приходить у помешкання та підбурює матір хлопця його ображати та бити. Також, цей чоловік виганяє хлопця з дому та подвір'я, задля того аби дорослі вступили у статеві стосунки»

Можливості захисту прав дитини та перешкоди у доступі до правосуддя

Опитування показало вищий середнього рівень обізнаності дітей щодо можливостей захисту своїх прав у ситуаціях ДН. Зокрема з **41** опитаних дітей лише **27** з них знали, куди вони можуть звернутися за захистом своїх прав в ситуації ДН. **13** дітей з опитаних ж такою інформацією не володіли. **1** дитина володіла такою інформацією частково.

35 з **41** опитаних дітей повідомили, що інформація про вчинення ДН до правоохоронних органів не повідомлялась. Ще **3** дітей зазначили, що відповідні суб'єкти були повідомлені про випадок ДН, **3** дітям так інформація не була відомою.

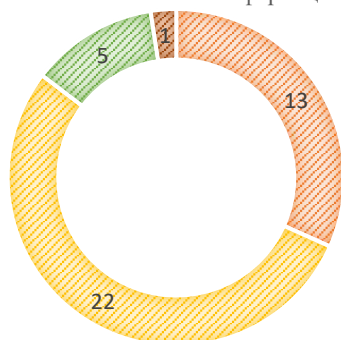
У **9** випадках з **41** з дітьми проводились бесіди з боку суб'єктів реагування (поліція, служба у справах дітей), у **29** випадках бесіди не проводились, ще щодо **3** випадків інформація відсутня.

З анкети Моніторингу на ДГЛ:

«Звернення від 17-річної дівчини, яка тривалий час страждає від насильства з боку своїх батьків. За словами дівчини, батьки викинули її особисті речі в смітник. Окрім цього, батьки майже щоденно чинять психологічне насильство щодо доньки. Дівчина має травму і потребує медичної допомоги, але батьки ігнорують її прохання звернутися до лікаря. Раніше Служба у справах дітей втручалася в ситуацію, була проведена роз'яснювально-профілактична розмова і батьки сплатили штраф, але ситуація за три роки (після крайнього звернення) не змінилась.»

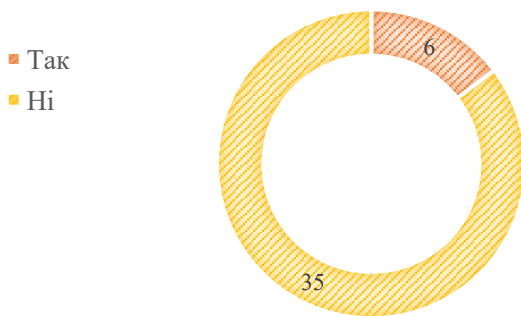
ЧИ ЗНАЄ ДИТИНА ПРО СВОЇ ПРАВА В СИТУАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА?

■ Так ■ Ні ■ Частково ■ Інформація відсутня

З-поміж опитаних дітей, понад **50%** (**22**) не були обізнані щодо можливостей захисту своїх прав в ситуації ДН. **13** опитаних дітей зазначили про те, що знають, як захистити свої права, **5** знають частково (наприклад розуміють, що вчиняти ДН не можна і що в таких випадках потрібно звертатися до служб у справах дітей). Щодо **1** дитини інформація відсутня.

ЧИ ЗНАЄ ДИТИНА ПРО МОЖЛИВІСТЬ ОТРИМАННЯ БПД?

35 дітей зазначили про те, що не знають про можливість отримати безоплатну правничу допомогу у ситуації ДН. **6** дітей зазначили, що знають про таке право.

При цьому, з них **32** дітей зазначили, що їм невідома можливість звертатися за безоплатною правничою допомогою самостійно з настанням 14-річчя. **7** дітей знають про таку можливість, **1** дитина не була обізнана про наявність такої системи взагалі, ще **1** дитина не досягла 14-річного віку, тож не надала відповідь на запитання.

Майже 95% (**39**) дітей повідомили, що не звертались особисто або через дорослих до правоохоронних та/або судових органів для захисту своїх прав.

1 дитина, яка звернулась за допомогою, зазначила, що серед основних труднощів її звернення був страх та недовіра до суб'єктів реагування, а саме зневіра у тому, що щось зміниться. Права цієї дитини їй роз'яснені не були, а кривдниця (матір дитини) відповідальність не понесла. При цьому дитина повідомила про те, що працівники правоохоронних органів не вжили жодних заходів для її захисту, окрім бесіди з батьками, мотивувавши це тим, що в дитинстві щодо них також вчинялось ДН, тож вони не вважають це неприпустимою поведінкою.

З **41** опитаних дітей **17** повідомили про страх звернення до судових та правоохоронних органів, **23** дитини зазначили про відсутність такого страху. Також щодо ще **1** дитини така інформація відсутня.

Отже, за результатом аналізу звернень дітей на НГЛ можна зробити висновок, що основними перешкодами, з якими стикаються діти в доступі до правосуддя, є:

- страх дітей та дорослих перед кривдниками (ступінь вчинення насильства погіршиться, батьки образяться тощо);
- страх, що з кривдниками щось станеться (батьки розлучаться, батька мобілізують тощо);
- зневіра у тому, що втручання правоохоронних органів вплине на ситуацію;
- переконаність дітей у тому, що вони самі провокують вчинення насильства над ними;
- попередній негативний досвід реагування судових та правоохоронних органів;
- брак знань про можливість захисту своїх прав.

З анкети Моніторингу на ДГЛ:

«Дівчині 12 років, батько дав ляпаса. Дівчина категорично не хоче звертатися до поліції, оскільки вважає, що сама винна та заслуговує на це»

З анкети Моніторингу на ДГЛ:

«Звернення від 16-річного хлопця, який впродовж багатьох років страждає від насильства з боку своїх батьків. Хлопець має сліди від побиття, але нікуди за допомогою не

звертався. Хлопець не хоче звертатися до Служби у справах дітей, щоб у батьків не було проблем. А якщо і звертатися за допомогою, то тоді вже важливо мати конкретні докази, результати експертиз, викликів спеціалізованих служб тощо.»

З анкети Моніторингу на ДГЛ:

*«Абонентка 11 р. повідомила про псих.та фіз.насильство зі сторони мамі. Казала що давно в дитинстві поліція уже приходила до них до дому і запитувала з ким вона хоче проживати, але деталей не пам'ятає. Також повідомляла, що коли дідусь бив її тата, також викликали поліцію *було теж в минулому). Зараз боїться звертатися до поліції, бо мама неодноразово погрожувала викликати патруль, щоб її батька забрали у ТЦК. За її словами, батько знає про насильство зі сторони матері, але не може нічого зробити, бо боїться виходити з квартири (бо забере ТЦК) і тому сказав дитині, щоб вона сама набрала ДГЛ.»*

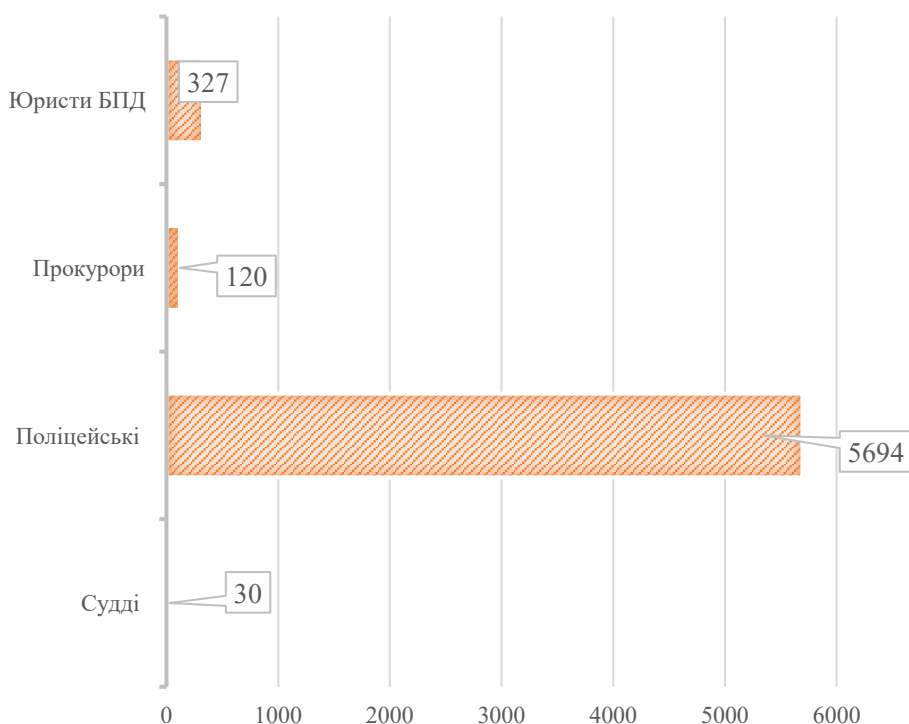
2.3. ОПИТУВАННЯ КЛЮЧОВИХ СУБ'ЄКТІВ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

З метою комплексної оцінки рівня доступу постраждалих дітей до правосуддя, виявлення прогалин в правозастосуванні та отримання точок зору фахівців, які працюють з випадками ДН «зсередини» проведено опитування суддів, поліцейських, прокурорів та юристів системи БПД. Саме ці фахівці безпосередньо залучені до процесу реагування на випадки ДН щодо дітей та забезпечення доступу до правосуддя. Їхня експертна думка дозволяє виявити системні бар'єри, практичні труднощі та прогалини у застосуванні законодавства. Крім того, аналіз відповідей цих стейкхолдерів може допомогти оцінити ефективність існуючих механізмів захисту, визначити потреби у додатковому навчанні та сформулювати практичні рекомендації для підвищення якості та доступності правосуддя для постраждалих дітей.

Опитування здійснювалось шляхом надсилання окремих анкет, розроблених під кожен суб'єкт реагування, які були направлені листами до відповідних органів державної влади. Долучитись до проходження опитування могли усі бажаючі фахівці, співробітники системи реагування на випадки ДН щодо постраждалих дітей.

Опитування проводились у період з 01.07.2025 по 31.07.2025. Загальна кількість респондентів/ок, які долучились до проходження опитування, склала **6171** респондент/ка.

В ОПИТУВАННЯХ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ

2.3.1. Результати опитування представників та представниць органів судової влади

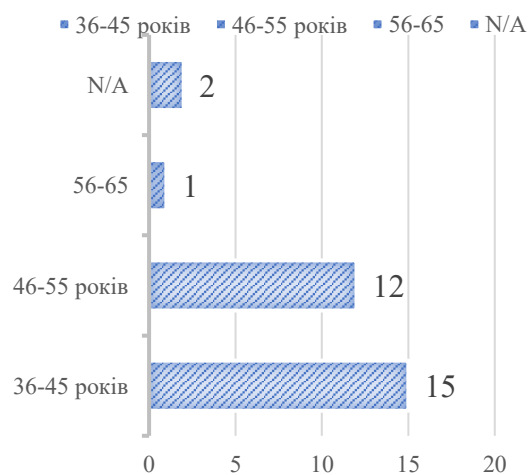
Цільова аудиторія та географія моніторингу

В опитуванні взяло участь всього **30** суддів віком від **36** до **65** років, з них жіночої статі – **13**, чоловічої статі – **9**. **8** респондентів/ок не зазначили свою стать. На жаль, така низька кількість респондентів, які долучились до проходження опитування, може свідчити як про нестачу часу і завантаженість респондентів/ок основною роботою, однак також і про незацікавленість/небажання долучатись до проходження опитування всупереч тому, що тематика опитування стосувалась безпосередньо процедур доступу до правосуддя.

**СТАТЬ
РЕСПОНДЕНТІВ/ОК**

**ВІК
РЕСПОНДЕНТІВ/ОК**

АРК Крим – 0

Вінницька область – 0

Волинська область – 2

Дніпропетровська область – 1

Донецька область – 2

Житомирська – 2

Закарпатська область – 0

Запорізька область – 2

Івано-Франківська область – 1

Київська область – 2

м. Київ – 3

Кіровоградська область – 0

Луганська область – 0

Львівська область – 3

Миколаївська область – 0

Одеська область – 0

Полтавська область – 1

Рівненська область – 2

Сумська область – 1

Тернопільська область – 1

Харківська область – 1

Херсонська область – 1

Хмельницька область – 1

Черкаська область – 0

Чернівецька область – 0

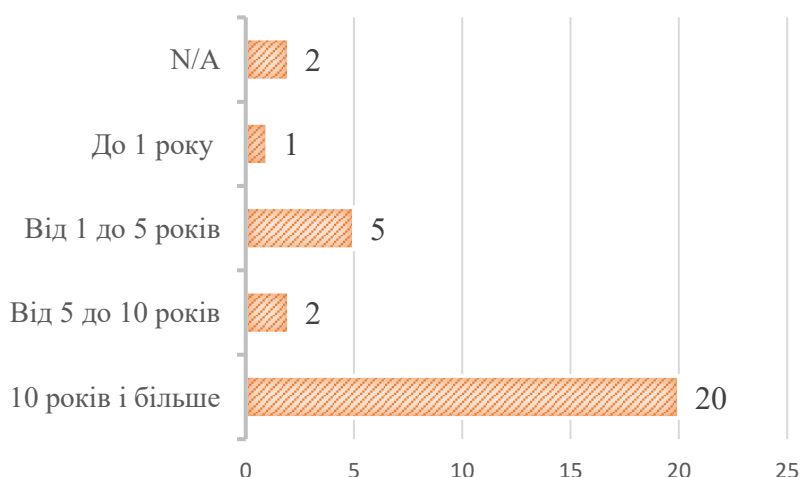
Чернігівська область – 2

В 2 анкетах область, в якій респондент/ка здійснює свою роботу, не була зазначена.

При цьому, найбільше анкет (**10**) надійшло від респондентів/ок, які працюють в судах в невеликих містах (населення 250 000 - 500 000 осіб). **3** анкети заповнені респондентами/ками з великих міст (населення більше 1 мільйона осіб), **2** анкети - з міст з населенням від 500 тисяч до 1 мільйона осіб; **5** анкет – з селищ міського типу та **7** анкет – з сіл. В 3 анкетах таку інформацію не було зазначено.

З них анкети заповнено **26** суддями судів першої інстанції, **2** анкети – суддями апеляційної інстанції. У **2** анкетах не було зазначено інстанцію судів, в яких працюють респонденти/ки.

СТАЖ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ

20 опитаних респондентів мають стаж роботи більше 10 років, **5** респондентів/ок – від 1 до 5 років; **2** респондентів/ок – від 5 до 10 років; **1** респондент/ка – стаж роботи менше 1 року. Ще **2** респондентів/ок не зазначили свій стаж роботи.

Розгляд справ щодо вчинення ДН та оцінка знань респондентів з цієї тематики

З **30** респондентів/ок **21** респондент/ка зазначили, що *наразі* працюють зі справами ДН щодо дітей, **2** працювали з ними раніше, **6** не розглядали такі категорії справ. Ще **1** респондент/ка не надав/ла відповіді на це запитання.

Аналіз відповідей на запитання щодо *орієнтовної* кількості справ, розглянутих суддями за період з 19.12.2024 року по 19.05.2025 рік включно, за ст. 126-1 КК України (вчинення домашнього насильства, а також інші кримінальні правопорушення, пов'язані із домашнім насильством) та за ст. 173-2 КУпАП щодо дітей, показав:

- 1) Респондентами/ками вказано орієнтовну кількість розглянутих справ в діапазоні від 0 до 100 справ;
- 2) Найбільша кількість справ розглянута суддями з Львівської, Запорізької, Рівненської, Чернігівської та Хмельницької областей, а також з м. Київ;
- 3) Найменша кількість справ чи відсутність розглянутих справ за вказаними статтями зазначена суддями з Харківської, Київської та Волинської областей.
- 4) Ще одним суддею з Чернігівської області зазначено, що така статистика не ведеться.

З точки розу проходження додаткових навчань та підвищення кваліфікації за тематиками цієї категорії справ **50%** опитаних суддів зазначили, що проходили навчання або підвищення кваліфікації з тематики протидії ДН та дотриманню прав дитини.

З 30 опитаних суддів 27 зазначили, що їм відомо про те, що дитина, яка є свідком ДН, відповідно до законодавства вважається постраждалою від ДН. 2 суддів зазначили, що їм це не відомо. Ще 1 респондентом не надано відповідь на це запитання.

Щодо розгляду судових справ в ситуації ДН, в яких дитина є свідком ДН, у випадку, якщо на розгляд судді надходять матеріали провадження, в яких дитина не зазначена в протоколі як постраждала від ДН, хоча є його свідком, лише 1 опитаний респондент/ка зазначив/ла, що повертає такі матеріали на доопрацювання. 11 опитаних респондентів/ок зазначили, що це залежить від обставин справи, 7 респондентів/ок матеріали на доопрацювання не повертають.

Додатково, судді вказали, що або в протоколах не зазначалися свідки взагалі, або повернення матеріалів на доопрацювання заборонено їм Інструкцією про порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення. 1 суддя зазначила, що, хоч і не повертала, втім наявність дитини свідка вплинула на призначення більш суворої санкції. 1 суддя зазначив, що на етапі апеляційного розгляду така можливість відсутня.

В практиці респондентів найчастіше діти потерпали від психологічного (20 анкет) та фізичного (3 анкети) ДН. У 7 анкетах не було зазначено форму ДН, від якої потерпали діти.

З-поміж 30 опитаних респондентів, 17 осіб зазначили, що в їх практиці не зустрічались випадки представлення інтересів дітей законними представниками чи юристами/ками системи БПД, 6 опитаних осіб зазначили, що такі випадки в їх практиці були і жодних труднощів в ході представлення інтересів дітей законними представниками та/або юристами/ками системи БПД не виникало.

При цьому, при наданні відповіді на це запитання, один з суддів зазначив наступне: *«Можна багато писати, але мало часу - завал зі справами. Однак я просто переконаний у тому, що держава мало захищає права дітей. Цей напрямок треба розвивати.»*

Докази та доказування у справах про вчинення домашнього насильства

З точки зору розгляду справ після оновлення законодавства у грудні 2024 року, на запитання *«Чи вплинуло на можливість притягнення кривдників до відповідальності необхідність доведення завданої дітям шкоди в справах про домашнє насильство у зв'язку з внесенням змін до ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення?»*, 14 респондентів зазначили, що не вплинуло, а 4 респондентів вказали, що необхідність доведення завданої шкоди ускладнила процес притягнення до відповідальності, адже *«найважче доводити саме шкоду»*. Один з суддів також зазначив, що *«документування таких випадків працівниками поліції є формальним»*.

При розгляді справ про вчинення ДН 14 опитаних суддів зазначили, що враховують докази, отримані шляхом опитування дітей за допомогою спеціальних процедур допиту з метою мінімізації їх травматизації під час розгляду справи про вчинення ДН (наприклад, допит дитини в режимі відеоконференції/ із застосуванням моделі Барнахус, залучення психолога тощо), ще 5 суддів зазначили, що такі докази не надавались.

На запитання щодо доцільності залучення психологів до судових засідань при розгляді справ про вчинення ДН, 21 респондент/ки зазначили про доцільність такого залучення, 2 зазначили лише про необхідність залучення психолога до кримінальних проваджень, і 3 зазначили, що така залученість є можливою за потреби і вирішувати потрібно індивідуально.

При цьому, на запитання, чи залучали психологів БПД відповідно до вимог Порядку реалізації пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні / міжрегіональні центри з надання БПД, **12** суддів зазначили, що таке залучення не здійснювалось (з них **3** вказали, що таких ситуацій не було).

3 суддів зазначили, що таке залучення здійснювалось, зокрема й прокурором, однак супроводжувалось деякими проблемами, серед яких зокрема недостатня організованість центрів БПД, відсутність достатньої кількості психологів, відмови психологів прямувати до віддалених судів.

Перешкоди у доступі до правосуддя

При оцінці перешкод, з якими можуть стикатися діти, респондентам/кам було запропоновано оцінити низку наступних перешкод за шкалою від 0 до 5 (0 – труднощі відсутні, 5 – критична перешкода).

	Відсутність належної підготовки суддів /працівників судів	Психологіч на вразливість дитини	Недостатній/ неналежний супровід з боку суб'єктів реагування	Відсутність спеціальних приміщень /умов для опитування /допиту дитини	Недостатня /неналежна міжвідомча взаємодія між суб'єктами реагування	Відсутність спеціальних сервісів допомоги на місцях
5	1 (3%)	9 (30%)	8 (26,7%)	10 (33%)	6 (20%)	9 (30%)
4	2 (6,7%)	7 (23,3%)	6 (20%)	5 (16,7%)	6 (20%)	6 (20%)
3	5 (16,7%)	5 (16,7%)	5 (16,7%)	4 (13%)	8 (26,7%)	7 (23,3%)
2	5 (16,7%)	5 (16,7%)	2 (6,7%)	6 (20%)	5 (16,7%)	3 (10%)
1	7 (23,3%)	3 (10%)	5 (16,7%)	3 (10%)	3 (10%)	1 (3%)
0	9 (30%)	0	3 (10%)	1 (3%)	1 (3%)	3 (10%)
N/A	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)

Серед того, що необхідно покращити, аби забезпечити ефективний доступ дітей до правосуддя у справах про вчинення ДН щодо дітей, респонденти/ки надали наступні відповіді:

19 – механізми та процедури співпраці з іншими суб'єктами реагування.

5 – освітні програми для суддів.

1 – судова практика.

4 – інше (кадрове забезпечення в судах, збільшення штатної чисельності працівників апарату суду, підвищення розміру їх заробітної плати, створення належних для перебування дітей приміщень в судах та їх відповідне облаштування, підвищення кваліфікації співробітників поліції).

Наостанок, респондентам/кам було запропоновано надати додаткові коментарі та уточнення з теми, щодо якої проводилось опитування. Серед відповідей наводимо наступні:

3 анкет опитування суддів:

«Ввести рекомендації на обов'язковому рівні, щоб обов'язкові до виконання. Механізм врегулювання на законодавчому рівні на реагування поліцією: бо, як правило, діти є і свідками і спостерігачами домашнього насильства, але переважно поліція, щоб не затруднитись, відбирає пояснення, наприклад від мами, яка вказує, що діти присутні не були під час домашнього насильства. тому освітні програми, навчання, законодавче врегулювання повинне бути для тих, хто первинно це встановлює, а не в суді. Бо суд вже обмежений як матеріалами справи так і строками.»

«Протоколи за ст. 173-2 КУпАП, які надходять для розгляду в суди, низької якості за змістом (не достатньо розкрито суть адміністративного правопорушення, в гонитві за показниками за однієї події складають декілька протоколів з різницею тільки в тому, що потерпілими вказують різних дітей, з доказів - зазвичай лише заява та письмові пояснення)»

«В невеличких містечках та селах відсутні спеціалісти-психологи, відсутні належні умови для опитування дітей з мінімізацією травмування, працівники поліції неналежно готують матеріали, що стосуються домашнього насильства щодо неповнолітніх»

«Працівники поліції з початку 2024 року при складанні протоколів про насильство в сім'ї, яке відбулося в присутності кількох дітей, складають окремі протоколи щодо кожної дитини. Тобто за наявності одного факту вчинення домашнього насильства щодо кількох дітей одночасно (наприклад коли хтось з батьків вчиняє домашнє насильство по відношенню до іншого з батьків при дітях) працівники поліції складають протоколи щодо кожної дитини окремо, що спотворює статистику щодо кількості фактів вчинення домашнього насильства щодо дітей.»

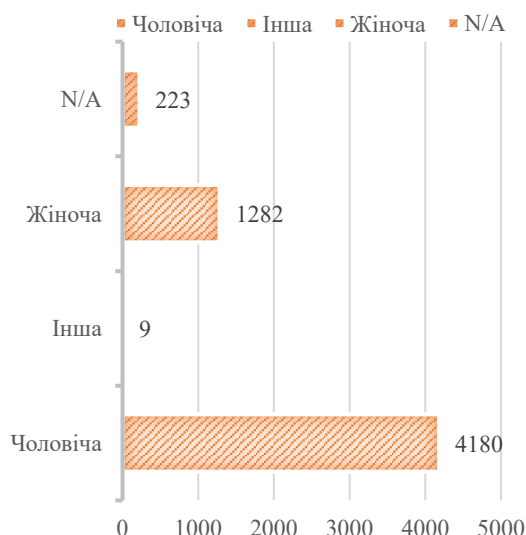
«Необхідно вирішити питання у зборі доказів щодо вчинення домашнього насильства. У цих справах має бути обов'язкова участь прокурора/працівника поліції.»

2.3.2. Результати опитування представників та представниць органів Національної поліції України

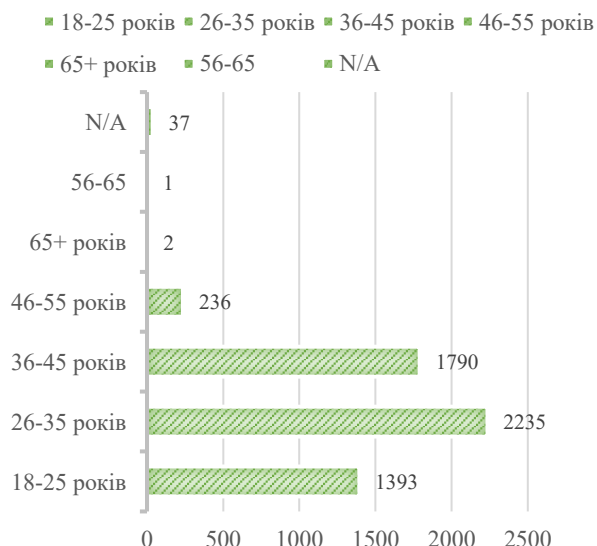
Цільова аудиторія та географія моніторингу

В опитуванні взяло участь **5694** представників/ць НПУ віком від **18** до **65+** років, з них жіночої статі – **1282**, чоловічої статі – **4180**. **9** респондентів/ок не зазначили свою стать. **223** особи не надали відповідь на це запитання.

**СТАТЬ
РЕСПОНДЕНТІВ/ОК**

**ВІК
РЕСПОНДЕНТІВ/ОК**

АРК Крим – 0
Вінницька область – 336
Волинська область – 153
Дніпропетровська область – 290
Донецька область – 1
Житомирська – 179
Закарпатська область – 333
Запорізька область – 801

Івано-Франківська область – 146
Київська область – 296
м. Київ – 550
Кіровоградська область – 87
Луганська область – 1
Львівська область – 251
Миколаївська область – 218
Одеська область – 334
Полтавська область – 210

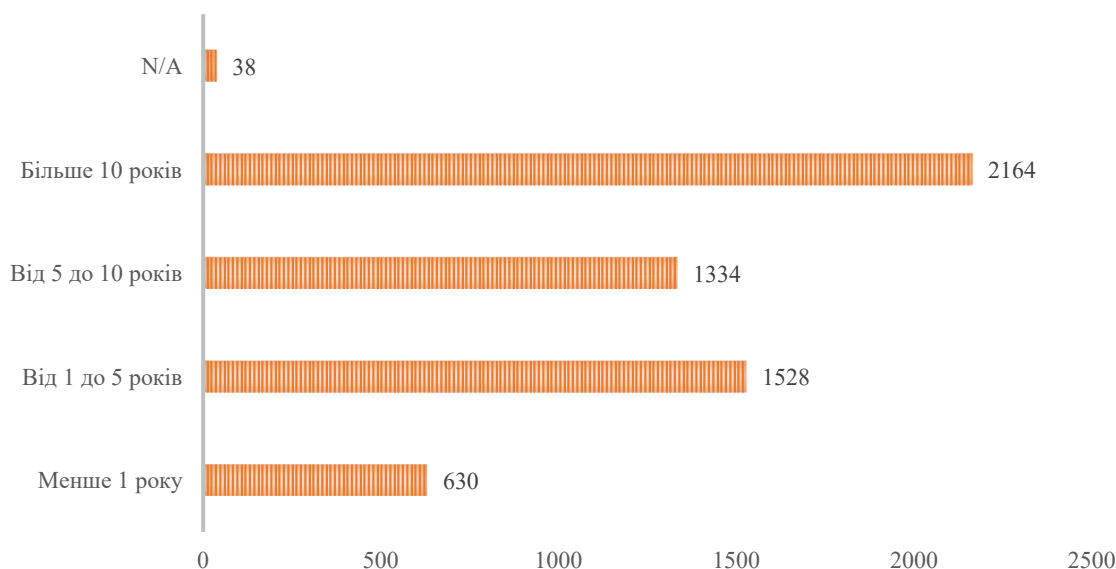
Рівненська область – 17
Сумська область – 20
Тернопільська область – 218
Харківська область – 311
Херсонська область – 35
Хмельницька область – 6
Черкаська область – 414
Чернівецька область – 31
Чернігівська область – 323

У **133** анкетах область не була зазначена.

При цьому, найбільше анкет (**1841**) надійшло від респондентів/ок, які працюють в структурах НПУ в невеликих містах (населення 250 000 - 500 000 осіб). **1288** анкет заповнені респондентами/ками з великих міст (населення більше 1 мільйона осіб), **1087** анкети – з міст з населенням від 500 тисяч до 1 мільйона осіб; **689** анкет – з селищ міського типу та **740** анкет – з сіл. В **49** анкетах таку інформацію не було зазначено.

2164 опитаних респондентів/ок мають стаж роботи більше 10 років, **1528** респондентів/ок – від 1 до 5 років; **1334** респондентів/ок – від 5 до 10 років; **630** респондентів/ок – стаж роботи менше 1 року. Ще **38** респондентів не зазначили свій стаж роботи.

СТАЖ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ/ОК

Частка поліцейських на керівних посадах, які взяли участь в опитуванні, склала близько **9%**.

Відтак, можемо зробити висновок, що в переважній більшості до роботи з випадками ДН найбільше залучаються правоохоронці чоловічої статі віком до 45 років, які мають стаж роботи більше 10 років та несуть службу в невеликих містах з населенням від 250 до 500 тисяч осіб. Переважна більшість опитаних респондентів/ок є інспекторами та поліцейськими офіцерами громади та несуть службу у районних відділках та управліннях поліції, в підрозділах ювенальної превенції та патрульної поліції.

Досвід роботи з випадками ДН та оцінка знань респондентів з цієї тематики

Для виявлення прогалин у знаннях та можливих наявних стереотипів респондентам/кам було поставлене відкрите запитання *«Які дії, на Вашу думку, можна кваліфікувати як домашнє насильство щодо дітей? Наведіть декілька прикладів.»*. **72,5%** від загальної кількості опитаних респондентів/ок надали відповідь на це запитання.

Аналіз наданих відповідей свідчить, що рівень знань та розуміння явища ДН серед поліцейських є достатньо *високим* і здебільшого поліцейськими в якості прикладу вказано такі дії, які можна кваліфікувати як прояви фізичного та психологічного ДН.

Частка тих, хто описав дії, які можна кваліфікувати як економічне чи сексуальне ДН, є значно *нижчою*. Це може свідчити про низькі рівні ототожнювання тих чи інших дій економічного чи сексуального характеру як проявів ДН та/або панування стереотипних уявлень про те, що ДН – це виключно фізичні чи психологічні насильницькі дії. Значна частка поліцейських зазначила у своїх відповідях, що вчинення ДН батьками в присутності дитини також є проявами ДН, що свідчить про розуміння та знання основних норм законодавства з запобігання та протидії ДН в частині дотримання прав дітей свідків ДН.

Втім, деякі поліцейські зазначили, що не знають, які дії можна кваліфікувати як ДН, що «немає таких дій», дехто зазначив, що «всі дії батьків щодо дітей» можна кваліфікувати як ДН, або

що знати це – «це не компетенція патрульної поліції». Зафіксовані також відповіді, з яких можна зрозуміти, що для надання відповіді на це запитання поліцейські скористались пошуковими системами чи можливостями штучного інтелекту, а також випадки сплутування понять – деякі поліцейські зазначили, що булінг є проявом ДН. Зазначене може відображатись в неналежній кваліфікації правоохоронцями вчинених діянь та може нести певні ризики в частині притягнення кривдників до відповідальності за скоєне.

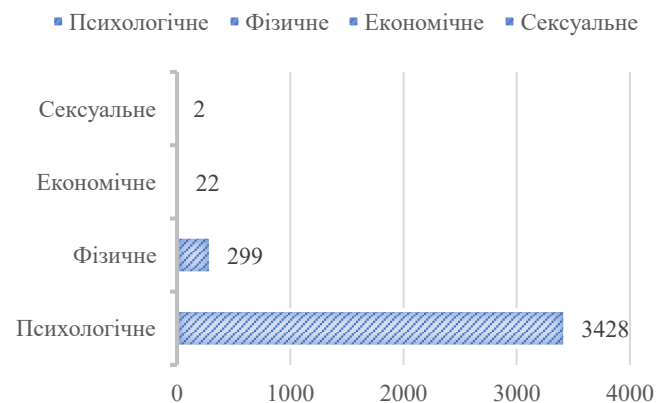
З-поміж опитаних поліцейських **3760** осіб зазначили, що безпосередньо працюють чи раніше працювали з випадками ДН щодо дітей, **1847** опитаних осіб не працювали з такими випадками. **87** осіб не надали відповідь на запитання.

В практиці тих опитаних поліцейських, які безпосередньо працюють/вали з випадками ДН, найчастіше діти потерпали/ють від психологічного (**3428** відповідей) ДН. Щодо інших форм вчинення ДН, у **299** анкетах зазначено про фізичне ДН, у **22** анкетах – економічне, у **2** анкетах сексуальне ДН.

Ще **9** осіб не надали відповідь на це запитання.

Відтак розуміємо, що в практиці респондентів/ок найрозповсюдженішими є випадки вчинення саме психологічного ДН щодо дітей.

ФОРМИ ВЧИНЕННЯ ДН

5422 опитаних поліцейських зазначили, що їм відомо про те, що дитина, яка є свідком ДН, відповідно до законодавства вважається постраждалою від ДН. **142** поліцейських зазначили, що їм це не відомо. Ще **97** респондентів не надали відповідь на це запитання. Така статистика свідчить про високий рівень обізнаності правоохоронців з профільним законодавством в частині визначення статусів дітей, постраждалих внаслідок ДН.

На запитання «Якщо насильство відбувається в присутності дитини, чи зазначаєте ви в протоколах про вчинення адміністративного правопорушення/матеріалах кримінального провадження про те, що дитина є постраждалою від домашнього насильства?» **36** опитаних респондентів зазначили, що у таких випадках вони не зазначають про це в протоколах адміністративних правопорушень/матеріалах кримінального провадження або зазначають лише в оцінці ризиків вчинення ДН.

Серед тих поліцейських, які ствердно відповіли на це запитання (**3253** анкети), прослідковується правильне розуміння норм процесуального права в частині необхідності складення окремих матеріалів проваджень саме щодо постраждалих дітей, що дозволяє належним чином оцінити кількісну частку дітей, які є постраждалими від ДН.

Втім, виявлено випадки, коли таке зазначення здійснювалось ними лише якщо:

- дитина сама захотіла написати заяву про пережите ДН. Це наводить на думку, що таке бажання могли виявити діти більш старшого віку, а діти молодшого віку в таких випадках залишаються поза увагою закону.;

• щодо дитини безпосередньо вчинялось ДН (тобто якщо дитина була свідком ДН, щодо цього матеріалу не складались).

Респондентами також зазначено про наявність випадків направлення судьями матеріалів проваджень у справах про вчинення адміністративних правопорушень на доопрацювання за наступних обставин:

З анкети моніторингу:

«... часто суди скасовують протоколи, якщо у фабулі зазначити, що було вчинено насильство у присутності дитини, тому складено протокол у якому дитина є потерпілою. Потрібно внести зміни у ч.2 ст.173-2 КУпАП та доповнити «або в присутності неповнолітнього»

2405 респондентів не надали відповідь на це запитання або зазначили, що не мали досвіду роботи з такими випадками.

1531 респондент/ка зазначили, що проходили спеціальне навчання чи підвищення кваліфікації з тематики протидії ДН та захисту прав дитини. **2351** респондент/ка не проходили відповідне навчання або ж проходили його давно та потребують оновлення знань. Відтак, бачимо, що % тих поліцейських, які проходили додаткове навчання, є нижчим, тож потреба в проходженні правоохоронцями (особливо тими, які безпосередньо працюють з такими випадками) додаткових навчань є актуальною.

Перешкоди в притягненні кривдників до відповідальності

З метою оцінки можливих перешкод в притягненні кривдників до відповідальності за вчинення ДН та з метою оцінки обізнаності нормами оновленого законодавства респондентам/кам було запропоновано надати відповідь на такі запитання: *«Чи вплинуло на можливість притягнення кривдників до відповідальності необхідність доведення завданої дітям шкоди в справах про домашнє насильство у зв'язку з внесенням змін до ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення? Якщо вплинуло, то як саме?»*

Втім, при наданні відповіді на це запитання велика частка поліцейських надала не зовсім коректні відповіді. Зокрема, аналізуючи їх, можна припустити, що на їх думку, було задане запитання *«Чи вплинуло виокремлення більш посиленої відповідальності за вчинення ДН щодо дітей в ч.2 ст. 173-2 КУпАП? на ситуації вчинення ДН»*, у зв'язку з чим переважна більшість відповідей надані саме з цієї точки зору. Відтак, можемо припускати, що на надання таких відповідей могло вплинути нерозуміння питання, що пов'язано з професійними особливостями чи звичним застосуванням респондентами/ками певних норм права.

Відтак, аналізуючи отримані відповіді, бачимо наступну картину:

1) Переважна більшість респондентів/ок зазначили, що наявні санкції не є достатньо ефективними, адже у 90% суд у якості покарання призначає сплату штрафу, який кривдниками не сплачується, бо не хочуть/не можуть в силу того, що непрацевлаштовані та/або вони не зважають на сам факт притягнення їх до відповідальності, тож продовжують вчиняти ДН;

2) Неможливість застосовувати стягнення у вигляді адміністративного арешту погіршила ситуацію щодо вчинення ДН, адже кривдники не відчують «серйозного» покарання за вчинене діяння;

3) Вказівка щодо необхідності доведення завданої шкоди за формулюванням ст. 173-2 КУпАП загалом ускладнила процес притягнення кривдників до відповідальності, адже не завжди шкоду можливо довести конкретними доказами чи можливості збору таких доказів

відсутні/обмежені, особливо що стосується завдання шкоди внаслідок вчинення психологічного ДН. Зазначене вплинуло на обсяги навантаження правоохоронних органів, у зв'язку з чим уваги постраждалим дітям стало приділятися менше;

4) Суперечність норм ст. 173-2 та 269 КУпАП в частині необхідності доведення завданої шкоди дитині створила плутанину як серед правоохоронців так в судовій практиці, внаслідок чого частина суддів при розгляді справ вимагає доведення завданої дитині шкоди, а інша частина суддів – ні. В разі, якщо така вимога зберігається, часто кривдники не притягаються до відповідальності, оскільки постраждала сторона не може надати необхідні докази, відтак дитина залишається без можливості належного поновлення своїх прав, а вчинення ДН продовжується;

5) Відсутність вказівки в ч. 2 ст. 173-2 КУпАП щодо вчинення ДН *в присутності дитини* стає підставою для відмови у притягненні кривдників до відповідальності за цією частиною статті у разі, якщо ДН вчинялось саме у присутності дітей;

6) Втім, на думку респондентів/ок, відмежування вчинення ДН щодо дітей в окрему частину статті 173-2 КУпАП загалом позитивно вплинуло на можливості ідентифікації дітей як окремих суб'єктів, що постраждали внаслідок вчинення ДН;

7) Недієвість термінових заборонних приписів, винесених щодо кривдників, зберігається на високому рівні;

8) Об'єднання суддями протоколів про вчинення адміністративних правопорушень в судовому засіданні в одне провадження з точки зору неможливості притягнення до відповідальності за одне і те ж діяння двічі, нівелює виокремлення дітей як окрему постраждалу категорію осіб внаслідок вчинення ДН, і має свої, індивідуальні негативні наслідки. Кривдникам ж, у свою чергу, «все одно», за які саме дії та щодо кого конкретно їх притягають до відповідальності.

З анкети опитування поліцейських:

«Так. Але раніше у разі такого випадку, де потерпілою була дитина, штрафи були вищими, а на сьогодні для притягнення до відповідальності потрібно доводити, що дитині було завдано шкоди як фізичної так і психологічної, що ускладнює притягнення кривдників до відповідальності.»

З анкети опитування поліцейських:

«Зміни до ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, які стосуються домашнього насильства, не передбачають необхідності доведення завданої дітям шкоди для притягнення кривдника до відповідальності. Відповідальність настає за сам факт вчинення домашнього насильства, незалежно від того, чи була завдана шкода дітям. Зміни, внесені до ст. 173-2, посилили відповідальність за домашнє насильство, зокрема, щодо потерпілих дітей. Це означає, що якщо кривдник вчиняє домашнє насильство щодо дитини, то йому загрожує більший штраф або більш тривалий термін громадських робіт або адміністративного арешту порівняно з випадками, коли потерпілими є дорослі.»

Отже, акцент робиться на самому факті насильства, а не на наявності шкоди. Навіть якщо шкода не є очевидною або її важко довести, кривдник може бути притягнутий до відповідальності за вчинення насильства стосовно дитини, що є окремим випадком відповідальності, як це передбачено законом.»

З анкети опитування поліцейських:

«Так вплинуло:

1. Полегшено доведення фактів насильства — тепер не потрібно залучати експертизу для встановлення психологічної шкоди.

2. Підвищено захист прав дітей — навіть поодинокі факти агресії, приниження чи залякування дитини можуть стати підставою для відповідальності.

3. Зросла кількість реальних притягнень до відповідальності — бо механізм став доступнішим для правоохоронців і соціальних служб.»

З анкети опитування поліцейських:

«Раніше для притягнення особи до адміністративної відповідальності за домашнє насильство (ст. 173-2 КУпАП) було достатньо факту вчинення насильницьких дій (наприклад, приниження, образи, штовхання тощо). Однак після змін, у статті з'явилася вимога доведення того, що насильство призвело до шкоди фізичному чи психічному здоров'ю постраждалої особи.

Як це вплинуло:

1. Зросло навантаження на органи, що документують факт насильства (поліція, суди, соціальні служби), оскільки тепер потрібно доводити не лише сам факт дії, а й її наслідки.

2. Складніше притягнути кривдника до відповідальності, особливо коли йдеться про психологічне насильство, яке не залишає фізичних слідів, але може глибоко травмувати дитину.

3. У ситуаціях, де немає медичного підтвердження або очевидних ушкоджень, провадження часто закриваються через “відсутність складу правопорушення”.

4. Діти часто не можуть самотійно описати, як саме дії батьків вплинули на їхнє здоров'я, а це ще більше ускладнює процес доведення шкоди.

5. Жертвам домашнього насильства стало складніше отримати правовий захист — бо навіть якщо насильство має місце, відсутність “доведеної шкоди” може стати підставою для непритягнення винного до відповідальності.»

Перешкоди у доступі до правосуддя

При оцінці таких перешкод респондентам/кам було запропоновано оцінити низку наступних перешкод за шкалою від 0 до 5 (0 – труднощі відсутні, 5 – критична перешкода).

	Дитина боїться повідомляти про пережите насильство	Відсутність довіри до поліції або суду	Батьки/особи, що їх заміняють забороняють звертатися до поліції чи інших суб'єктів реагування для захисту своїх прав	Відсутність можливості залучити психолога до роботи з дитиною	Брак інформування дітей про їх права	Недостатня міжвідомча взаємодія (напр., брак інформування про випадки ДН щодо дитини з боку служб у справах дітей)	Відсутність спеціальних сервісів допомоги дітям на місцях
5	483 (8%)	439 (7,8%)	476 (8%)	573 (10%)	474 (8%)	372 (6,5%)	718 (12,6%)
4	570 (10%)	528 (9%)	548 (10%)	550 (9,6%)	520 (9%)	408 (7%)	558 (9,8%)
3	1864 (33%)	1766 (31%)	1720 (30%)	1549 (27%)	1597 (28,5%)	1577 (28%)	1562 (27%)
2	1165 (20%)	1037 (18%)	1129 (20%)	962 (17%)	1020 (18%)	1089 (19%)	1008 (18%)
1	635 (11%)	728 (13%)	704 (12%)	666 (12%)	758 (13%)	766 (13%)	627 (11%)
0	880 (15%)	1090 (19%)	1002 (18%)	1284 (22,5%)	1212 (21%)	1362 (24%)	1104 (19%)
N/A	97 (1%)	106 (2%)	115 (2%)	110 (1,9%)	113 (1,9%)	120 (2%)	117 (2%)

Отже бачимо, що респондентами/ками усі наведені перешкоди оцінені в середньому як такі, що є здебільшого критичними. Втім, страх дитини повідомляти про пережите ДН, на переконання респондентів/ок, є однією з переважаючих перешкод у доступі до правосуддя.

Серед основних побажань, які висловлені респондентами/ками в частині посилення можливостей доступу дітей до правосуддя, можна виділити наступні групи:

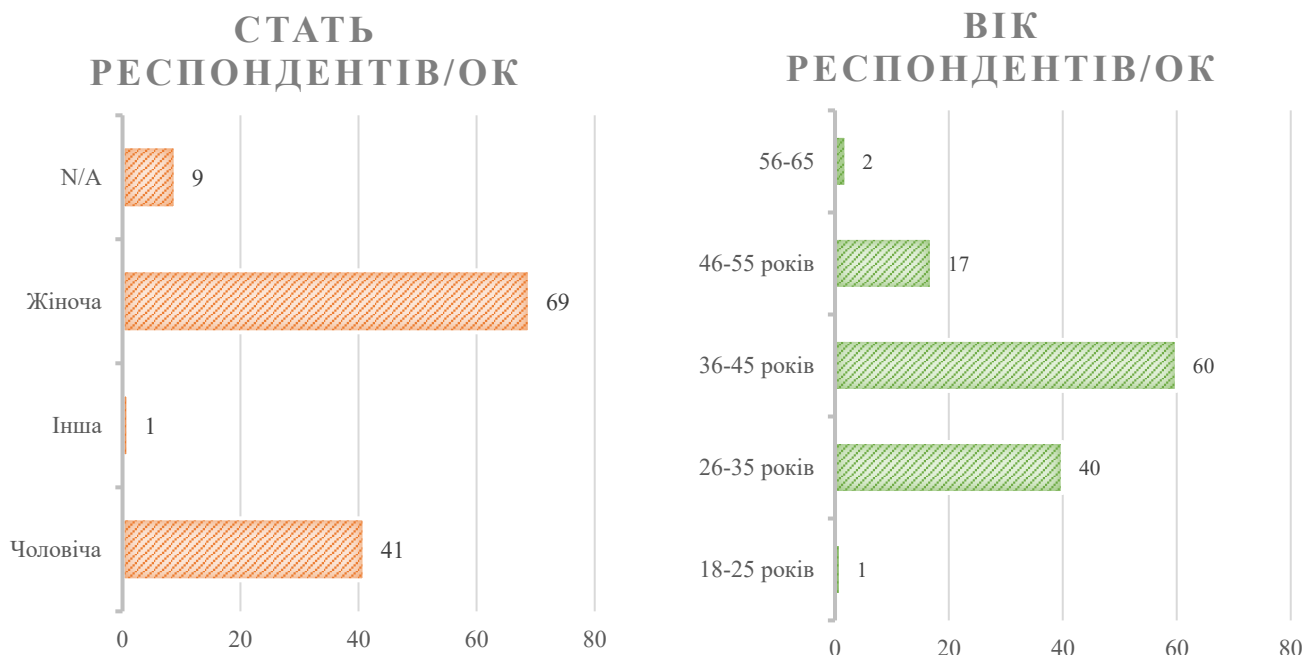
- 1) Оновлення законодавства:
 - посилення адміністративної відповідальності за вчинення ДН, зокрема шляхом збільшення розміру штрафів;
 - повернення можливості адміністративного арешту кривдників на строк, достатній для вирішення питання про надання захисту дитині;
 - узгодження норм статей 173-2 та 269 КУпАП в частині відсутності необхідності доведення завданої дітям шкоди внаслідок вчинення ДН;
 - запровадження оперативних процедур реагування та розгляду справ у судах у випадках вчинення ДН щодо дітей, аби правосуддя було своєчасним та ефективним;
 - спрощення процедури вилучення дітей з сімей, в яких вчиняється ДН;
- 2) Збільшення кількості працівників/ць правоохоронних органів, які здійснюють виїзди на випадки ДН, з залученням представників/ць підрозділів ювенальної превенції та/або психологів/инь;
- 3) Налагодження більш ефективної міжвідомчої взаємодії та співпраці між суб'єктами реагування на випадки ДН, особливо у віддалених від обласних центрів регіонах;
- 4) Залучення психологів до опитування постраждалих дітей, в тому числі *без* необхідності участі батьків/осіб, що їх замінюють у разі, якщо вони є кривдниками або коли їх небажання свідчити проти кривдників суперечить необхідності захистити права дітей; розширення мережі «зелених кімнат» та центрів «Барнакус»;
- 5) Посилення профілактичної та інформаційно-просвітницької роботи як серед дорослих і дітей, так і серед суб'єктів реагування:
 - інформаційно-просвітницька робота в закладах освіти та соціальних мережах;
 - спільні зустрічі з представниками ССД, системи БПД та інспекторів ювенальної превенції з дітьми;
 - створення спеціальних веб-сайтів, застосунків, інших інтерактивних платформ для дітей з метою підвищення їх обізнаності про свої права в ситуаціях ДН.
- 6) Удосконалення професійних навичок та підвищення кваліфікації суб'єктів реагування на випадки ДН з тематик протидії ДН та захисту прав дитини;
- 7) Запровадження системи електронного моніторингу випадків та оцінки ефективності заходів, спрямованих на забезпечення доступу дітей до правосуддя, для виявлення прогалин та подальшого вдосконалення системи; створення єдиної бази даних з підключенням до неї суб'єктів реагування з метою відстеження справ про вчинення ДН, що стосуються дітей, щоб уникнути втрати інформації;
- 8) Удосконалення освітніх програм в частині підвищення обізнаності дітей про свої права та про основи психології.

Респонденти/ки також наголосили на необхідності врахування думок та залучення дітей і молоді в процеси реалізації спеціалізованого законодавства та його вдосконалення шляхом проведення спеціальних фокус-груп, опитувань тощо, аби процес доступу дітей до правосуддя та притягнення винних до відповідальності був більш *дитиноорієнтованим*.

2.3.3. Результати опитування представників та представниць органів прокуратури

Цільова аудиторія та географія моніторингу

В опитуванні взяло участь **120** представників/ць органів прокуратури віком від **18** до **65** років, з них жіночої статі – **69**, чоловічої статі – **41**. **1** респондентів/ок не зазначили свою стать. **9** респондентів/ок не надали відповідь на це запитання.

АРК Крим – 0
Вінницька область – 23
Волинська область – 1
Дніпропетровська область – 29
Донецька область – 2
Житомирська – 3
Закарпатська область – 0
Запорізька область – 0

Івано-Франківська область – 1
Київська область – 0
м. Київ – 2
Кіровоградська область – 1
Луганська область – 0
Львівська область – 3
Миколаївська область – 15
Одеська область – 0
Полтавська область – 11

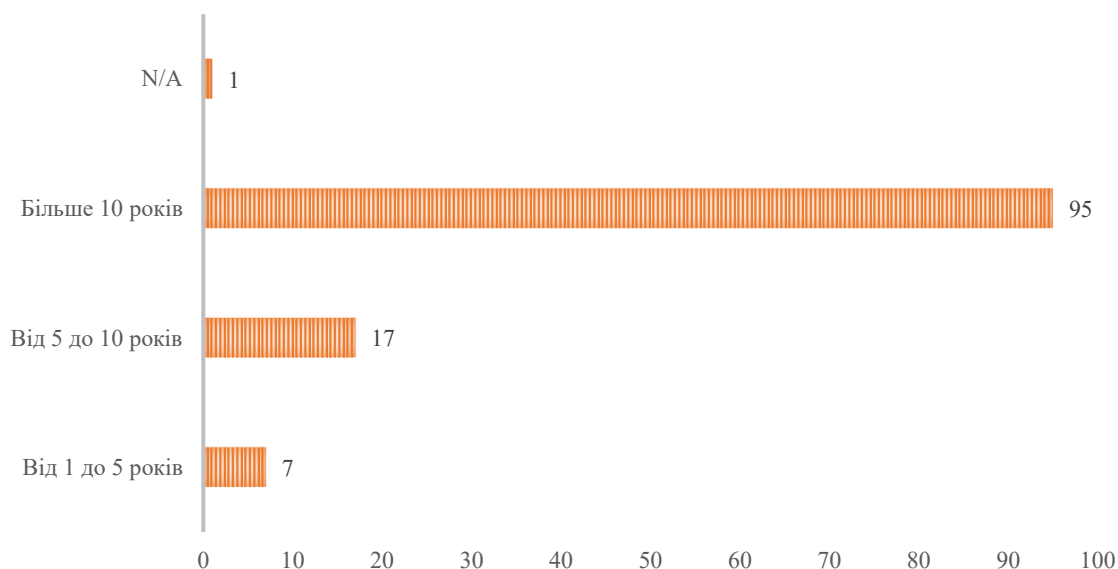
Рівненська область – 0
Сумська область – 5
Тернопільська область – 4
Харківська область – 8
Херсонська область – 0
Хмельницька область – 0
Черкаська область – 0
Чернівецька область – 11
Чернігівська область – 0

У **1** анкеті область не була зазначена.

При цьому, найбільше анкет (**35**) надійшло від респондентів/ок, які працюють в органах прокуратури в невеликих містах (населення 250 000 - 500 000 осіб). **21** анкета заповнена респондентами/ками з великих міст (населення більше 1 мільйона осіб), **22** анкети – з міст з населенням від 500 тисяч до 1 мільйона осіб; **20** анкет – з селищ міського типу та **21** анкет – з сіл. В **1** анкеті таку інформацію не було зазначено.

95 опитаних респондентів/ок мають стаж роботи більше 10 років, 7 респондентів/ок – від 1 до 5 років; 17 респондентів/ок – від 5 до 10 років. Ще 1 респондент/ка не зазначили свій стаж роботи.

СТАЖ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ/ОК

Частка прокурорів на керівних посадах, які взяли участь в опитуванні, склала близько 7,5%.

Відтак, можемо зробити висновок, що в переважній більшості до роботи з випадками ДН найбільше залучаються прокурори жіночої статі віком до 45 років, які мають стаж роботи більше 10 років та несуть службу в невеликих містах з населенням від 250 до 500 тисяч осіб. Переважна більшість опитаних респондентів/ок представляють окружні прокуратури (112), 8 респондентів/ок представляють обласні прокуратури.

Досвід роботи з випадками ДН та оцінка знань респондентів з цієї тематики

Для виявлення прогалин у знаннях та можливих наявних стереотипів респондентам/кам було поставлене відкрите запитання *«Які дії, на Вашу думку, можна кваліфікувати як домашнє насильство щодо дітей? Наведіть декілька прикладів.»*. 78% від загальної кількості опитаних респондентів/ок надали відповідь на це запитання.

Аналіз наданих відповідей свідчить, що рівень знань та розуміння явища ДН серед прокурорів є достатньо високим і здебільшого ними в якості прикладу вказано такі дії, які можна кваліфікувати як прояви фізичного, психологічного і економічного ДН.

Частка тих, хто описав дії, які можна кваліфікувати як сексуальне ДН, є нижчою. Це може свідчити про низькі рівні ототожнювання тих чи інших дій сексуального характеру як проявів ДН і панування певних стереотипних уявлень щодо того, які дії можна кваліфікувати як ДН. При цьому, лише незначна частка прокурорів зазначила у своїх відповідях, що вчинення ДН батьками в присутності дитини також є проявом ДН. Враховуючи те, що відповідно до чинного законодавства України за вчинення сексуального ДН передбачена виключно кримінальна відповідальність, така незначна зазначення може свідчити як про низький % таких проявів ДН загалом, або ж про те, що респонденти/ки не ототожнюють вчинення сексуального ДН саме як прояву ДН в розумінні норм ККУ.

Втім, випадків незнання чи нерозуміння прокурорами проявів ДН щодо дітей за результатами аналізу наданих відповідей не встановлено.

67 респондент/ка зазначили, що проходили спеціальне навчання чи підвищення кваліфікації з тематики протидії ДН та захисту прав дитини. **53** респондент/ка не проходили відповідне навчання або ж проходили його давно та потребують оновлення знань.

З-поміж опитаних прокурорів **72** осіб зазначили, що безпосередньо працюють чи раніше працювали з випадками ДН щодо дітей, **48** опитаних осіб не працювали з такими випадками.

В практиці тих опитаних респондентів/ок, які безпосередньо працюють/вали з такими випадками, найчастіше діти потерпали/ють від фізичного (**37** відповідей) ДН. Щодо інших форм вчинення ДН, у **34** анкетах зазначено про психологічне ДН, у **1** анкеті – сексуальне ДН. Випадки економічного ДН не зазначені.

Відтак розуміємо, що в практиці респондентів/ок найрозповсюдженішими є випадки вчинення саме фізичного ДН щодо дітей.

З метою аналізу дотримання принципу забезпечення найкращих інтересів дитини в ситуаціях домашнього насильства респондентам/кам було запропоновано надати відповіді на наступні питання:

1) «Чи були у вашій практиці випадки, коли постраждала дитина/один з батьків в інтересах постраждалої дитини (заявник) відмовлявся від звинувачень щодо кривдника, що перешкодило можливості притягнення його до відповідальності?». **31** респондент/ка відповіли ствердно на це запитання, **89** респондентів/ок зазначили, що в їх практиці такі випадки відсутні.

2) «Чи були у вашій практиці випадки укладення угоди про примирення в кримінальному провадженні у випадку вчинення домашнього насильства щодо дитини/ в її присутності?». **7** респондентів/ок відповіли ствердно на це запитання, **113** респондентів/ок зазначили, що в їх практиці такі випадки відсутні. При цьому, **2** респондентів/ок зазначили, що укладення таких угод повністю відповідало принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, **5** – що воно частково відповідало або ж все залежало від обставин справи.

Серед основних потреб, які зазначені респондентами/ками для удосконалення роботи з випадками ДН щодо дітей, можна виділити наступні:

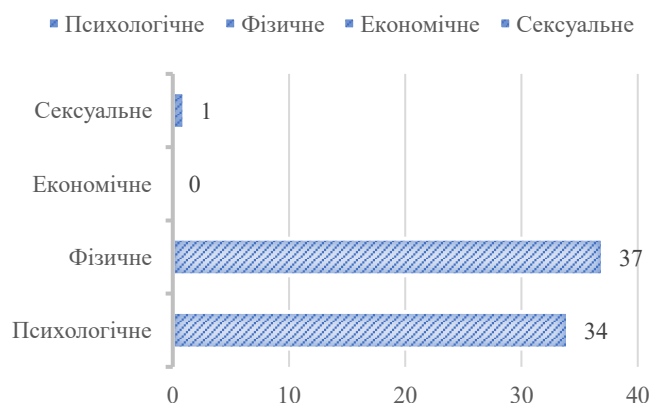
1) Практичні навички, конкретні алгоритми роботи та дій прокурорів у випадках роботи з конкретними формами ДН, підвищення кваліфікації та проходження додаткових навчань, зокрема дистанційних курсів тощо;

2) Постійне інформування про наявні можливості отримання допомоги на місцях, посилення міжвідомчої співпраці;

3) Збільшення кількості «зелених кімнат», центрів «Барнахус», психологів/инь та адвокатів/ок, які мають досвід роботи з дітьми;

4) Доступ до інформаційних баз даних – АРМОР, НАІС для автоматизації роботи з випадками ДН або створення Єдиної системи ведення випадків ДН щодо дітей чи її аналогу;

ФОРМИ ВЧИНЕННЯ ДН

5) Впровадження *дитиноорієнтованих* підходів при розгляді судових справ у випадках ДН.

Досудове розслідування та судовий розгляд справ про вчинення ДН

101 респондент/ка зазначили, що, на їх думку, при розгляді справ про вчинення ДН необхідність залучення психолога є обов'язковою. **16** респондентів/ок зазначили, що таке залучення не є потрібним. **3** респондентів зазначили, що все залежить від індивідуальних особливостей дитини.

При цьому, % залучення респондентами/ками психологів БПД відповідно до вимог Порядку реалізації пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні / міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги склав всього **31%**.

Серед основних труднощів залучення, з якими стикались респонденти/ки, були:

- відсутність вільних психологів/инь та/або низька кількість психологів системи БПД,
- відмови психологів/инь долучатись у зв'язку з територіальною віддаленістю для участі у слідчих діях.

Як наслідок, респондентами/ками зазначено про часткове вирішення таких труднощів шляхом залучення психологів з підрозділів НПУ, ССД, центрів «Барнахус». Однак потреба в залученості психологів системи БПД, на думку респондентів/ок, залишається актуальною.

На запитання *«Чи застосовуєте Ви спеціальні процедури допиту дітей з метою мінімізації їх травматизації під час розгляду справи про вчинення домашнього насильства (наприклад, допит дитини в режимі відеоконференції/ із застосуванням моделі Барнахус, залучення психолога тощо)?»* **60%** опитаних зазначили, що такі процедури ними застосовувались. За аналізом наданих відповідей найчастіше застосовується опитування дитини із застосуванням моделі Барнахус.

Перешкоди у доступі до правосуддя

При оцінці таких перешкод респондентам/кам було запропоновано оцінити низку наступних перешкод за шкалою від 0 до 5 (0 – труднощі відсутні, 5 – критична перешкода).

	Дитина боїться повідомляти про пережите насильство	Відсутність довіри до поліції або суду	Батьки/особи, що їх заміняють забороняють звертатися до поліції чи інших суб'єктів реагування для захисту своїх прав	Відсутність можливості залучити психолога до роботи з дитиною	Брак інформування дітей про їх права	Недостатня міжвідомча взаємодія (напр., брак інформування про випадки ДН щодо дитини з боку служб у справах дітей)	Відсутність спеціальних сервісів допомоги дітям на місцях
5	20 (16,7%)	6 (5%)	13 (10,8%)	6 (5%)	7 (5,8%)	10 (8%)	16 (13%)
4	6 (5%)	7 (5,8%)	12 (10%)	6 (5%)	6 (5%)	6 (5%)	8 (6,7%)
3	20 (16,7%)	27 (22,5%)	21 (17,5%)	13 (10,8%)	19 (15,8%)	14 (11,7%)	20 (16,7%)
2	27 (22,5%)	23 (19%)	15 (12,5%)	10 (8%)	22 (18,3%)	26 (21,7%)	25 (20,8%)
1	15 (12,5%)	20 (16%)	21 (17,5%)	15 (12,5%)	20 (16,7%)	16 (13%)	14 (11,7%)
0	30 (25%)	35 (29%)	36 (30%)	67 (55,8%)	44 (36,7%)	46 (38,3%)	35 (29%)

N/A	2 (1,6%)	2 (1,6%)	2 (2%)	3 (2,5%)	2 (2%)	2 (2%)	2 (2%)
-----	----------	----------	--------	----------	--------	--------	--------

Відтак, бачимо, що в переважній більшості, коли мова йде про притягнення до кримінальної відповідальності, запропоновані перешкоди не є такими з точки зору респондентів/ок. Однак, все ж, в переважній більшості відсутність довіри до поліції/суду та заборона/обмеження можливостей звернення по допомогу з боку батьків тощо є найбільш реальними перешкодами в доступі дітей до правосуддя.

Серед інших перешкод:

83 респонденти/ки зазначили, що з метою покращення стану доступу дітей до правосуддя необхідно вдосконалити механізми та процедури співпраці з іншими суб'єктами реагування;

7 респондентів/ок вказали, що потребує оновлення профільне законодавство;

6 респондентів/ок зазначили про необхідність оновлення освітніх програм для прокурорів/ок;

15 респондентів/ок зазначили, що потреби в покращенні відсутні.

Серед основних побажань, які висловлені респондентами/ками в частині посилення реагування на випадки ДН щодо дітей, можна виділити наступні:

1) Необхідність внесення змін до КПК щодо:

- обов'язковості участі психологів у слідчих діях;
- можливості долучення відеозаписів допиту та слідчих дій з постраждалими дітьми як безпосередньо досліджених судом та прирівнювання слідчих дій з постраждалими дітьми з дітьми, які стали свідками ДН;

2) Продовження реалізації Пілотного проекту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність;

3) Розширення сервісів допомоги постраждалим, зокрема збільшення кількості безпечних просторів для дітей, «зелени кімнат» на місцях, центрів «Барнахус», збільшення кількості спеціалізованих адвокатів та психологів;

4) Посилення спроможностей суддів з розгляду справ про вчинення ДН із застосуванням дитиноорієнтованих підходів;

5) Посилення профілактичної та інформаційно-просвітницької роботи як серед дорослих і дітей, так і серед суб'єктів реагування.

З анкети опитування прокурорів/ок:

«Варто зазначити, що на мою думку, позитивним було б запровадити спеціалізацію суддів, які здійснюють суд розгляд кримінальних проваджень, пов'язаних з домашнім насильством, з числа тих, які мають значний досвід роботи та періодично проходять відповідні навчання»

З анкети опитування прокурорів/ок:

«1. Очікую на узагальнення судової практики щодо розгляду справ про застосування до дітей домашнього насильства, де брали участь психологи та проводились допити за методикою "Зелена кімната" та за моделлю Барнахус.

2. Розраховую, що в майбутньому буде проведено вивчення щодо подальшої долі осіб, які в дитячому віці постраждали від домашнього насильства. Чи не стали вони кривдниками у дорослому житті? Чи змінилась поведінка дорослих осіб, які були кривдниками по відношенню до вказаної категорії дітей?»

З анкети опитування прокурорів/ок:

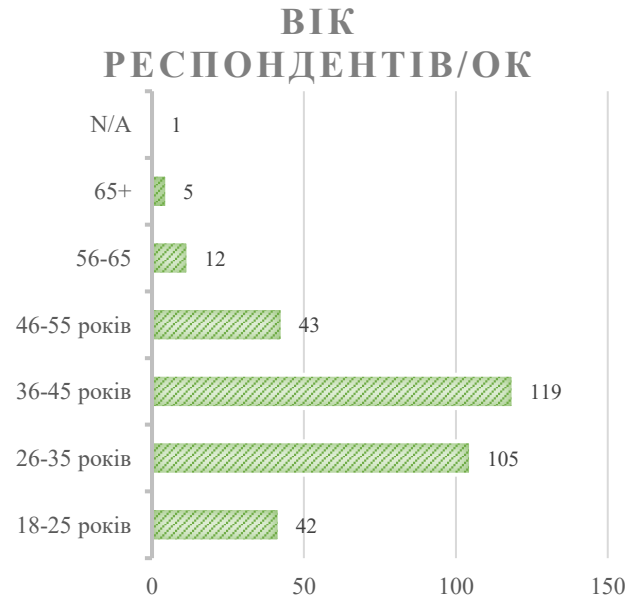
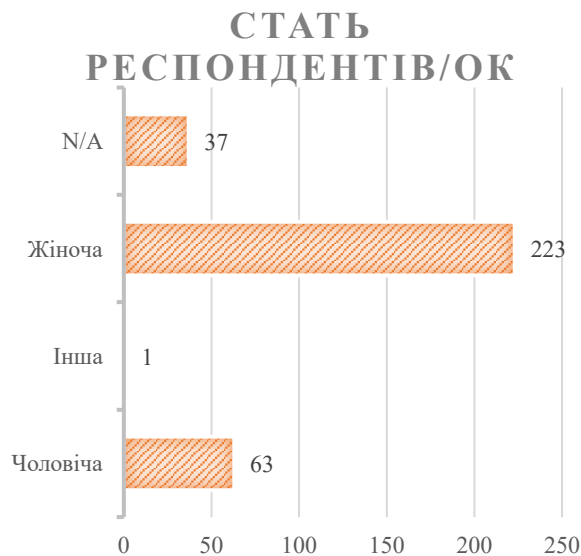
«Корисним могло б бути проведення круглих столів з усіма учасниками (слідчі, дізнавачі, прокурори, представники безоплатної вторинної допомоги, зокрема психологи, медіатори, центри, представники влади)»

Необхідність посилення міжвідомчої співпраці між суб'єктами реагування, розвиток сервісів надання допомоги і продовження впровадження Пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність, «червоною ниткою» пролягає крізь усі відповіді прокурорів/ок та свідчить про єдність поглядів фахівців/чинь у посиленні системи реагування на випадки ДН щодо дітей.

2.3.4. Результати опитування представників та представниць органів системи безоплатної правничої допомоги

Цільова аудиторія та географія моніторингу

В опитуванні взяло участь **327** представників/ць системи БПД віком від **18** до **65+** років, з них жіночої статі – **223**, чоловічої статі – **63**. **1** респондентів/ок не зазначили свою стать. **37** респондентів/ок не надали відповідь на це запитання.

АРК Крим – 0
Вінницька область – 24
Волинська область – 17
Дніпропетровська область – 4
Донецька область – 4
Житомирська – 8
Закарпатська область – 18
Запорізька область – 0
Івано-Франківська область – 17

Київська область – 28
м. Київ – 1
Кіровоградська область – 10
Луганська область – 0
Львівська область – 27
Миколаївська область – 20
Одеська область – 18
Полтавська область – 22
Рівненська область – 10
Сумська область – 7

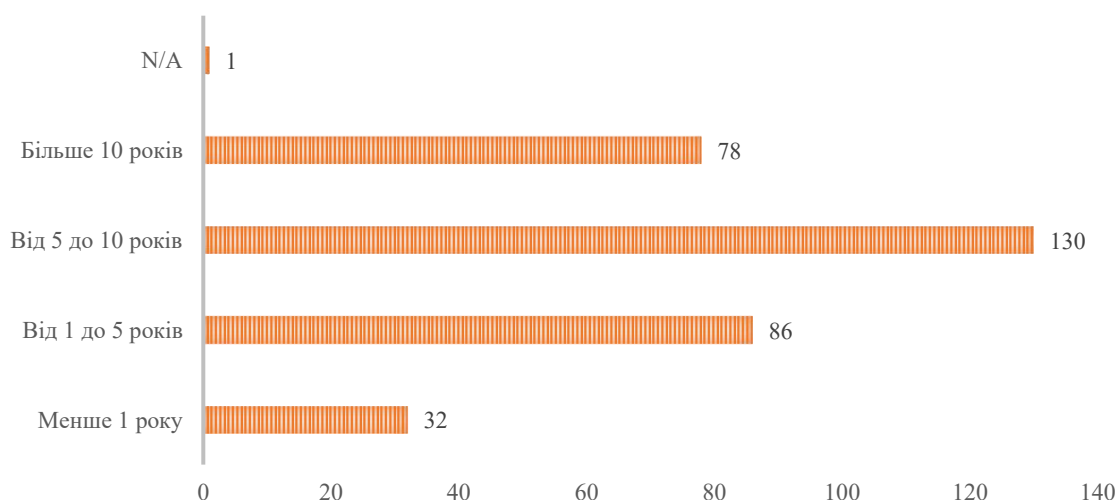
Тернопільська область – 20
Харківська область – 17
Херсонська область – 4
Хмельницька область – 14
Черкаська область – 15
Чернівецька область – 8
Чернігівська область – 12

У **2** анкетах область не була зазначена.

При цьому, найбільше анкет (**135**) надійшло від респондентів/ок, які працюють в центрах та бюро БПД в невеликих містах (населення 250 000 - 500 000 осіб). **7** анкет заповнена респондентами/ками з великих міст (населення більше 1 мільйона осіб), **15** анкет – з міст з населенням від 500 тисяч до 1 мільйона осіб; **76** анкет – з селищ міського типу та **91** анкет – з сіл. В **3** анкетах таку інформацію не було зазначено.

78 опитаних респондентів/ок мають стаж роботи більше 10 років, **86** респондентів/ок – від 1 до 5 років; **130** респондентів/ок – від 5 до 10 років; **32** респондентів/ок – стаж роботи менше 1 року. Ще **1** респондент/ка не зазначили свій стаж роботи.

СТАЖ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ/ОК

Досвід роботи з випадками ДН та оцінка знань респондентів з цієї тематики

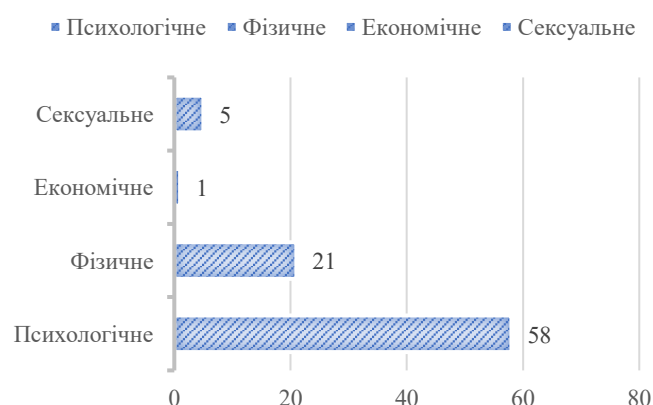
З-поміж опитаних респондентів/ок **86** опитаних осіб зазначили, що безпосередньо працюють чи раніше працювали з випадками ДН щодо дітей, **228** опитаних осіб не працювали з такими випадками. **13** опитаних респондентів/ок не надали відповідь на це запитання.

Серед тих осіб, в яких є досвід роботи з такими випадками, найчастіше зустрічались випадки вчинення психологічного ДН (**58**). Щодо інших форм вчинення ДН, у **21** анкеті зазначено про фізичне ДН, у **1** анкеті – економічне, у **5** анкетах – сексуальне ДН.

Ще **1** респондент/ка не надали відповідь на це запитання.

Отже, тенденція щодо того, що найчастіше діти потерпають саме від психологічного ДН, превалює і серед представників системи БПД.

ФОРМИ ВЧИНЕННЯ ДН

44 респонденти/ки зазначили, що проходили спеціальне навчання чи підвищення кваліфікації з тематики протидії ДН та захисту прав дитини. **201** респондент/ка не проходили відповідне навчання або ж проходили його давно та потребують оновлення знань.

Перешкоди в захисті прав дітей та притягненні кривдників до відповідальності

З метою оцінки можливих перешкод в притягненні кривдників до відповідальності за вчинення ДН респондентам/кам було запропоновано надати відповідь на такі запитання: «*Чи вплинуло на можливість притягнення кривдників до відповідальності необхідність доведення*

завданої дітям шкоди в справах про домашнє насильство у зв'язку з внесенням змін до ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення? Якщо вплинуло, то як саме?»

Аналізуючи отримані відповіді, бачимо таку картину:

1) Деякі респонденти/ки зазначають, що вказівка щодо необхідності доведення завданої шкоди за формулюванням ст. 173-2 КУпАП створила додатковий бар'єр та ускладнила процес притягнення кривдників до відповідальності. При цьому, при аналізі відповідей на запитання не виявлено знання респондентів/ок про суперечність норм ст. 173-2 та 269 КУпАП в частині необхідності доведення завданої шкоди дитині, відтак серед тих, хто надав відповідь на це запитання, існує переконання про необхідність доведення завданої шкоди;

2) Відмежування вчинення ДН щодо дітей в окрему частину статті 173-2 КУпАП, на думку респондентів/ок, позитивно вплинуло на можливості ідентифікації дітей як окремих суб'єктів, що постраждали внаслідок вчинення ДН.

З метою аналізу дотримання принципу забезпечення найкращих інтересів дитини в ситуаціях домашнього насильства респондентам/кам було запропоновано надати відповіді на питання *«Чи були у вашій практиці випадки, коли постраждала дитина/один з батьків в інтересах постраждалої дитини (заявник) відмовлявся від звинувачень щодо кривдника, що перешкодило можливості притягнення його до відповідальності?»*. **28** респондентів/ок відповіли ствердно на це запитання, **58** респондентів/ок зазначили, що в їх практиці такі випадки відсутні.

Серед основних труднощів, з якими стикаються опитані респонденти/ки в ході захисту прав дітей (у порівнянні з захистом прав дорослих) можна виділити наступні:

1) Психологічні та вікові особливості дітей різного віку, що потрібно додатково враховувати, аби уникнути травматизації дітей;

2) Обмежені можливості дітей у самостійному зверненні по допомогу через вік, соціальний статус чи відсутність знань про свої права та можливості їх захисту;

3) Страх дітей перед кривдниками;

4) Недовіра до слів дітей через їх вік з боку судових органів.

На думку **129** опитаних респондентів/ок, чинне законодавство у сфері захисту прав дитини в ситуації ДН є достатньо ефективним, **191** опитаний респондент/ка не вважають це законодавство достатньо ефективним.

Відтак, на думку опитаних респондентів/ок, серед основних змін та необхідних покращень законодавства та системи реагування на випадки ДН щодо дітей можна виділити наступні потреби:

1) Оновлення законодавства:

- посилення відповідальності за вчинення ДН;
- запровадження оперативних процедур реагування на випадки вчинення ДН щодо дітей, зокрема шляхом можливості негайного обмеження спілкування кривдника з дитиною, призначення їй кваліфікованого адвоката з системи БПД, забезпечення розміщення в безпечних місцях, прихистках тощо з метою мінімізації контакту з кривдником;

- законодавчо закріплена необхідність обов'язкового врахування думки дитини при розгляді справ про вчинення ДН;

- розширення «точок входу» в систему, варіантів самостійного повідомлення про випадки ДН дітьми та зменшення вікового порогу, з якого діти можуть самостійно звертатись по допомогу без залучення дорослих осіб;

2) Забезпечення дотримання принципів конфіденційності та захисту персональних даних, дитиноцентризму та найкращих інтересів дитини;

3) Налагодження ефективної міжвідомчої взаємодії та співпраці між суб'єктами реагування на випадки ДН;

4) Розвиток системи правосуддя, дружнього до дитини: залучення психологів до роботи з постраждалими дітьми, в тому числі без участі батьків/осіб, що їх замінюють у разі, якщо вони є кривдниками; розширення мережі «зелених кімнат» та центрів «Барнахус», використання відеодопиту та мінімізація повторних опитувань дитини в судових засіданнях; обов'язкове інформування постраждалих про можливість залучення до справи адвокатів/ок системи БПД;

5) Посилення профілактичної та інформаційно-просвітницької роботи як серед дорослих і дітей, так і серед суб'єктів реагування:

- інформаційно-просвітницька робота в закладах освіти та соціальних мережах з метою підвищення обізнаності дітей про свої права;

- створення спеціальних веб-сайтів, застосунків для дітей з метою підвищення їх обізнаності про свої права в ситуаціях ДН;

- посилення ролі освітніх та медичних установ в процесах ідентифікації дітей, постраждалих внаслідок ДН;

6) Удосконалення професійних навичок та підвищення кваліфікації суб'єктів реагування на випадки ДН з тематик протидії ДН та захисту прав дитини, зокрема шляхом запровадження спеціалізацій для суддів та/або тематичних навчань з психології та чутливої комунікації з дітьми тощо.

З анкети опитування юристів/ок системи БПД:

«Діти не звертаються, тому що штраф в розмірі 510 гривень їм не допоможе. Необхідне більш суворіше покарання за таке діяння. Також, важкий процес доказування отримання, наприклад, психологічного насилля дитиною.»

З анкети опитування юристів/ок системи БПД:

«1. Навчання фахівців - дуже важливо, щоб усі, хто працює з дітьми мали глибокі знання про психологію дитини та особливості її поведінки після травматичних подій.

2. Комфортні та безпечні умови для свідчень - діти повинні мати можливість свідчити в дружньому та безпечному середовищі, а не в кабінетах, які асоціюються з офіційними та лякаючими процедурами. Це можуть бути спеціально облаштовані кімнати, де дитина почуватиметься захищено, а спілкування відбуватиметься за участю психолога або інших фахівців, які вміють працювати з дітьми.

3. Ефективна психологічна підтримка - доступ до кваліфікованих психологів, психотерапевтів, а також програм реабілітації має бути легким і своєчасним. Це також допоможе дитині бути більш готовою до взаємодії з правосуддям»

З анкети опитування юристів/ок системи БПД:

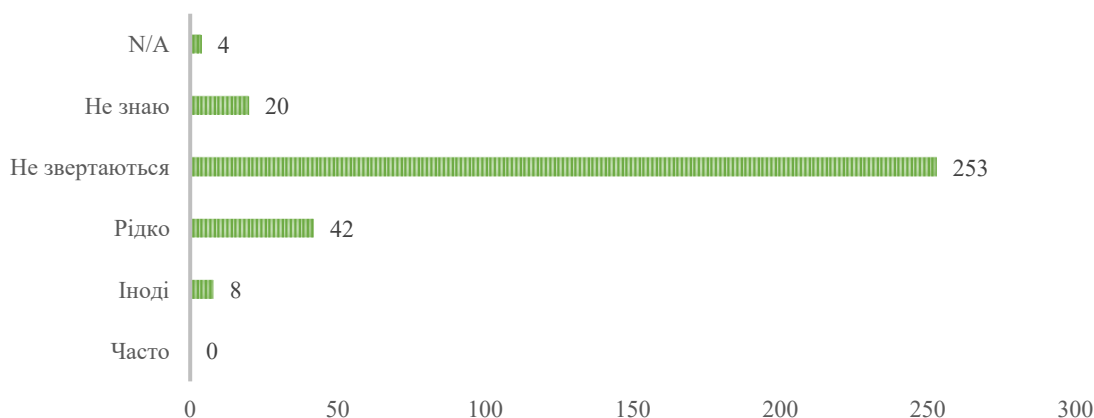
«Щоб забезпечити ефективний доступ дітей до правосуддя у справах про домашнє насильство, потрібно вдосконалити не лише правові механізми, а й інституційні, психологічні та процедурні аспекти. Наприклад. Впровадження обов'язкової спеціалізації суддів у справах, що стосуються дітей, з акцентом на домашнє насильство. Навчання щодо: впливу насильства на дитину (навіть як свідка), вікових особливостей сприйняття, комунікації з дітьми. Впровадження обов'язкової спеціалізації суддів у справах, що стосуються дітей, з акцентом

на домашнє насильство. Наприклад: впливу насильства на дитину (навіть як свідка), вікових особливостей сприйняття, комунікації з дітьми.»

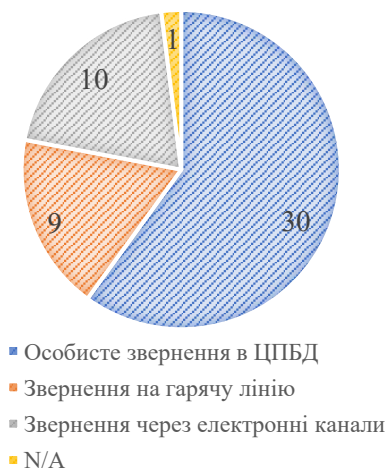
Доступ до отримання БПД

З метою аналізу рівня доступу та поінформованості дітей про можливість отримання БПД, респондентам/кам запропоновано оцінити частоту звернень дітей, яким виповнилось 14 років, за отримання БПД, та в якій формі найчастіше відбуваються такі звернення.

ЧАСТОТА ЗВЕРНЕНЬ ДІТЕЙ ЗА ОТРИМАННЯМ БПД

КАНАЛИ ЗВЕРНЕННЯ ЗА ОТРИМАННЯМ БПД

За результатом аналізу наданих відповідей бачимо відносно низький рівень звернень за отриманням БПД, що може свідчити про низьку поінформованість дітей про можливість отримання такої допомоги. Найчастішим способом звернення за допомогою є *очне* звернення до центрів і бюро БПД.

Перешкоди у доступі до правосуддя

При оцінці перешкод респондентам/кам було запропоновано оцінити низку наступних перешкод за шкалою від 0 до 5 (0 – труднощі відсутні, 5 – критична перешкода).

Дитина боїться повідомляти про пережите насильство	Відсутність довіри до поліції або суду	Батьки/особи, що їх замінюють забороняють звертатися до поліції чи	Відсутність можливості залучити психолога до роботи з дитиною	Брак інформування дітей про їх права	Недостатня міжвідомча взаємодія (напр., брак інформування про	Відсутність спеціальних сервісів допомоги дітям на місцях
--	--	--	---	--------------------------------------	---	---

			інших суб'єктів реагування для захисту своїх прав			випадки ДН щодо дитини з боку служб у справах дітей)	
5	86 (26%)	36 (11%)	45 (13,7%)	22 (9,7%)	39 (11%)	35 (10,7%)	43 (13%)
4	60 (18%)	57 (17%)	37 (11%)	43 (13%)	33 (10%)	26 (7,9%)	31 (9,5%)
3	61 (18,6%)	82 (25%)	75 (23%)	59 (18%)	53 (16%)	58 (17,7%)	66 (20%)
2	36 (11%)	49 (15%)	51 (15,6%)	44 (13,6%)	53 (16%)	55 (16,8%)	49 (15%)
1	24 (7%)	33 (10%)	47 (14%)	43 (13%)	52 (15,9%)	62 (18,9%)	51 (15,6%)
0	44 (13%)	51 (15,6%)	52 (15,9%)	84 (25,6%)	78 (23,8%)	69 (21%)	66 (20%)
N/A	16 (4,8%)	19 (5,8%)	20 (6%)	22 (6,7%)	19 (5,8%)	22 (6,7%)	21 (2%)

Відтак, робимо висновок, що страх дитини повідомити про пережите насильство, а також відсутність довіри до поліції/суддів та/або заборона/обмеження можливостей звернення по допомогу з боку батьків тощо з точки зору респондентів/ок є найбільш розповсюдженими перешкодами в доступі дітей до правосуддя.

Серед основних труднощів при реалізації прав дитини на доступ до правосуддя у справах про вчинення ДН, респонденти/ки зазначили наступні:

31 – страх чи небажання дитини свідчити;

19 – відсутність належної комунікації з дитиною з боку представників правоохоронних органів і судової влади;

16 – брак спеціалізованої підготовки по роботі з дітьми;

8 – неналагоджена/неефективна міжвідомча співпраця з іншими установами (служби у справах дітей, суди тощо);

З анкети опитування юристів/ок системи БПД:

«Усі зазначені фактори — некомунікабельність системи, слабка координація між установами, відсутність фахової підготовки і страх самої дитини — формують бар'єри на шляху реалізації права дитини на доступ до правосуддя»

Посилення системи БПД в частині роботи з випадками ДН щодо дітей

Серед основних побажань з посилення спроможностей у роботі з випадками ДН щодо дітей, висловлених респондентами/ками, можна виділити такі:

1) Підвищення кваліфікації та проходження спеціальних тренінгів, курсів, навчань, в тому числі мультидисциплінарні;

2) Інформаційні матеріали для покращення роботи з дітьми – картки, книжки, відео тощо;

3) Інформаційні та навчальні матеріали для фахівців – посібники, плакати, брошури, ліфлети, картки з алгоритмами реагування та методичні рекомендації з чутливої комунікації, медіації, ненасильницького спілкування;

4) Посилення міжвідомчої взаємодії та створення можливостей для обміну досвідом з фахівцями, що працюють за дотичними напрямками;

5) Посилення психологічних спроможностей системи БПД з реагування на випадки ДН щодо дітей (супервізії, інтервізії для фахівців, навчання технікам стресостійкості).

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Загальні рекомендації:

- Вжити заходів для уніфікації підходів до правозастосування ст.173-2 КУпАП у випадках:
 - вчинення домашнього насильства в присутності дитини;
 - тлумачення терміну «дитина-свідок (очевидець)» в контексті присутності дитини, зокрема якщо дитина знаходилась в іншій кімнаті.
- Внести зміни до ст. 173-2 КУпАП в частині посилення відповідальності за вчинення ДН щодо дітей/в їх присутності шляхом або збільшення розміру штрафних акцій або вилучення штрафу як виду санкції як такого;
- Внести зміни до КПК України щодо обов'язкового долучення психологів до слідчих дій у справах, які стосуються вчинення будь-якого неправомірного діяння щодо дітей та можливості долучати відеозаписи допитів дітей у якості доказів у справах про вчинення ДН.
- Внести зміни до КПК України щодо неможливості укладення угоди про примирення у випадку, якщо потерпілою стороною є дитина.
- Розглянути можливість створення та запровадження електронної автоматизованої системи обліку дітей, постраждалих внаслідок ДН, з доступом до неї суб'єктів реагування, з дотриманням необхідних вимог щодо конфіденційності, задля ефективного моніторингу кожного окремого випадку вчинення ДН та його супроводу від А до Я. Запровадження такої системи дозволить в режимі реального часу відслідковувати різні етапи втручання в ситуації ДН з метою уникнення втрати інформації про кожен конкретний випадок вчинення ДН.
- Продовжувати розширювати та масштабувати Пілотний проєкт щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність, з метою збільшення кількості центрів Барнахус/«зелених кімнат» в кожному регіоні;
- Посилити міжвідомчу взаємодію між органами Національної поліції, службами у справах дітей, органами прокуратури та судової влади України та розвивати можливості обміну досвідом.
- Розглянути можливість створення онлайн-платформи (сайту, застосунку) для дітей з метою їх інформування про можливості захисту своїх прав в ситуаціях ДН.
- Розглянути можливість запровадження необхідності проходження фахівцями суб'єктів реагування, які працюють із постраждалими дітьми, супервізій, інтерв'єзій і тренінгів зі стрес-менеджменту тощо, задля уникнення професійного вигорання та підвищення спроможностей чутливої комунікації з постраждалими дітьми.
- Посилити інформаційно-просвітницьку роботу з дітьми та дорослими в громадах.

Рекомендації органам судової влади:

- Забезпечити розгляд судових справ за ст. 173-2 КУпАП з дотриманням вимог ст. 269 КУпАП в частині відсутності необхідності доведення завданої малолітнім/неповнолітнім шкоди у випадках вчинення ДН;
- Забезпечити розгляд справ про ДН із застосуванням підходів, дружніх до дитини. Рекомендовано використовувати відеоконференції для допитів дитини поза залом суду. Суд має створювати безпечне середовище (спеціальні кімнати, присутність психолога) щоб уникнути ре-травматизації дитини.
- Посилити підготовку суддів, які здійснюють розгляд справ про адміністративні правопорушення та кримінальних справ у випадках вчинення ДН в частині запровадження необхідності проходження обов'язкового щорічного навчання щодо розгляду справ про

вчинення ДН та захисту прав дитини. Навчання має здійснюватися з урахуванням міжнародних стандартів дотримання прав дитини та містити інформацію щодо психології дитячої травми.

- Розробити методичні рекомендації для суддів та працівників апаратів судів:
 - щодо оцінки ризиків повторного вчинення домашнього насильства та актуалізувати питання її відображення в постанові;
 - щодо дотримання прав дитини під час розгляду справ, пов'язаних з ДН та чутливої комунікації з дітьми (алгоритми спілкування, рекомендації з ненасильницької комунікації тощо);
 - щодо практики ВС, ЄСПЛ та міжнародних стандартів з питань домашнього насильства за участі дітей.
- Чітко обґрунтовувати постановлені рішення/вироки суду з урахуванням дотримання принципів найкращих інтересів дитини. При постановці рішень судді мають враховувати ризики повторного вчинення ДН та шкоду, завдану дитині внаслідок вчинення ДН.
- Посилити роз'яснювальну роботу із суддями щодо накладення стягнення у вигляді штрафу з врахуванням найкращих інтересів дитини.

Національній поліції України:

- Забезпечити обов'язковий облік постраждалих дітей та дітей, які стали свідками ДН, за ст. 173-2 КУпАП.
- Проводити регулярні навчання поліцейських з урахуванням дитиноорієнтованого підходу та нововведень законодавства. Навчання мають містити практичні алгоритми реагування у справах, де діти є постраждалими/та або свідками ДН (наслідки для дитини, оцінка ризиків, збір доказів тощо) та містити рекомендації щодо чутливої та ненасильницької комунікації з постраждалими дітьми. Додатково важливо посилити навчання щодо:
 - змін до законодавства, особливостей кваліфікації домашнього насильства стосовно та в присутності дітей, а також складення протоколів за ст.173-2 КУпАП;
 - збору доказової бази у справах за ст.173-2 КУпАП;
 - важливості відібрання пояснень у потерпілої дитини, а тому числі якщо правопорушення вчинене у її присутності.
- Офіцерам Служби освітньої безпеки посилити інформаційно-просвітницьку роботу в закладах загальної середньої освіти з метою інформування дітей про свої права та обов'язки в ситуаціях ДН.
- Посилити контроль за дотриманням поліцейськими вимог до проведення оцінки ризиків та долучення її до матеріалів справи.
- Розглянути можливість збільшення кількості поліцейських, які здійснюють виїзди на випадки ДН, з залученням представників/ць підрозділів ювенальної превенції та/або психологів/инь.

Офісу Генерального прокурора України:

- Розробити чіткі алгоритми роботи з дітьми в справах про домашнє насильство: від прийняття клопотань про запобіжні заходи до доведення в суді. Прокурори повинні координувати дії з поліцією під час фіксації фактів ДН і забезпечувати належний допит дитини, разом із психологом чи адвокатом.
- Запровадити систематичні навчання, тренінги для прокурорів з урахуванням специфіки роботи з випадками ДН щодо дітей. Навчальні програми мають бути спрямовані на формування практичних навичок роботи з дітьми та застосування принципів чутливої, ненасильницької комунікації, висвітлювати нові законодавчі зміни, психологічні наслідки пережитого ДН і досвід провадження таких справ.

- Підготувати пропозиції щодо оновлення законодавства згідно з пропозиціями практиків (наприклад, деталізація участі прокурора у стадії зібрання доказів).

Системі безоплатної правничої допомоги (БПД):

- Посилити залучення адвокатів до представництва інтересів потерпілих дітей в судах, особливо у випадках, коли законний представник також є потерпілою особою у справі.
- Запровадити спеціалізовані навчання, тренінги для юристів БПД з питань захисту прав дітей у справах про ДН. Це може включати навчання з використання «дитиноорієнтованих» методик комунікації та захисту даних дітей в ході супроводу справ.
- Розробити й застосовувати в роботі спеціальні інтерактивні інформаційні матеріали (картки тощо), спрямовані на покращення взаємодії юристів БПД з конкретними віковими категоріями постраждалих дітей.
- Розробити й поширювати спеціальні інформаційні матеріали (інфографіки, брошури, відеоролики) про права дитини та доступні механізми захисту в ситуаціях ДН серед громадськості.

Громадському сектору та широкій громадськості:

- Проводити масштабні інформаційні кампанії, системно поширювати меседжі про необхідність звертатися по допомогу в ситуаціях ДН.
- Поширювати інформацію про гарячі лінії, можливість звернутися до БПД, подати заяву до поліції чи позов до суду у ситуаціях вчинення ДН щодо дітей.
- У разі виявлення фактів вчинення ДН щодо дітей – повідомляти про це необхідні суб'єкти реагування.
- Залучати громади до профілактики вчинення ДН — через освітні програми в школах, тренінги для батьків, роботу з молоддю. Акцентувати увагу, що перші ознаки небезпечних стосунків потрібно негайно розпізнавати й звертатися по допомогу.

Кожна з наведених рекомендацій відповідає виявленим у звіті проблемам і прогалинам. Реалізація комплексних заходів за участю всіх заінтересованих сторін — від державних інституцій до суспільства в цілому — створить умови для більшого залучення дітей до правосуддя та ефективного захисту їхніх прав у випадках ДН.

Додаток 1. Регіональний аспект судової практики щодо притягнення кривдників до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо дітей або в їх присутності

1. Вінницька область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Вінницький міський суд	58
2	Іллінецький районний суд	24
3	Хмільницький міськрайонний суд	17
4	Козятинський міськрайонний суд	16
5	Калинівський районний суд	14
6	Неміровський районний суд	13
7	Ямпільський районний суд	12
8	Жмеринський міськрайонний суд	10
9	Теплицький районний суд	10
10	Чернівецький районний суд	10
11	Могилів-Подільський міжрайонний суд	9
12	Гайсинський районний суд	8
13	Оратівський районний суд	8
14	Тульчинський районний суд	8
15	Шаргородський районний суд	8
16	Томашпільський районний суд	7
17	Вінницький районний суд	6
18	Крижопільський районний суд	6
19	Ладизинський районний суд	5
20	Тиврівський районний суд	5
21	Тростянецький районний суд	4
22	Барський районний суд	3
23	Піщанський районний суд	3
24	Чечельницький районний суд	3
25	Бершадський районний суд	2
26	Вінницький апеляційний суд	2
27	Літинський районний суд	2
28	Липовецький районний суд	2
29	Мурованокуриловецький районний суд	2
30	Погребищенський районний суд	2

2. Волинська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Луцький міськрайонний суд Волинської області	119
2	Ковельський міськрайонний суд Волинської області	24
3	Нововолинський міський суд Волинської області	16
4	Любешівський районний суд Волинської області	10

5	Іваничівський районний суд Волинської області	9
6	Любомльський районний суд	8
7	Рожищенський районний суд Волинської області	8
8	Горохівський районний суд Волинської області	5
9	Ківерцівський районний суд	5
10	Турійський районний суд Волинської області	5
11	Волинський апеляційний суд	4
12	Володимир-Волинський суд	4
13	Маневицький районний суд Волинської області	4
14	Старовижівський районний суд Волинської області	3
15	Шацький районний суд Волинської області	3
16	Камінь-Каширський районний суд	2
17	Ратнівський районний суд	2
18	Володимирський міський суд	1
19	Локачинський районний суд	1

3. Дніпропетровська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Амур-Нижньодніпровський районний суд міста Дніпра	80
2	Індустріальний районний суд міста Дніпра	32
3	Новокодацький районний суд міст Дніпра	31
4	Самарський районний суд міста Дніпра	28
5	Саксаганський районний суд м. Кривого Рогу	24
6	Чечелівський районний суд міста Дніпра	23
7	Шевченківський районний суд міста Дніпра	20
8	Синельниківський міськрайонний суд Дніпропетровської області	17
9	Центральний районний суд міста Дніпра	17
10	Дніпровський районний суд Дніпропетровської області	16
11	Інгuleцький районний суд міста Кривого Рогу	16
12	Довгинцівський районний суд міста Кривого Рогу	15
13	Верхньодніпровський районний суд Дніпропетровської області	13
14	Томаківський районний суд Дніпропетровської області	13
15	Центрально-Міський районний суд м. Кривого Рогу	13
16	П'ятихатський районний суд Дніпропетровської області	12
17	Покровський районний суд міста Кривого Рогу	12
18	Марганецький міський суд Дніпропетровської області	11
19	Павлоградський міськрайонний суд Дніпропетровської області	11
20	Заводський районний суд міста Кам'янського	10
21	Нікопольський міськрайонний суд Дніпропетровської області	9
22	Тернівський районний суд Дніпропетровської області	9
23	Дніпровський апеляційний суд	8
24	Самарівський міськрайонний суд Дніпропетровської області	8

25	Соборний районний суд міста Дніпра	8
26	Софіївський районний суд Дніпропетровської області	8
27	Дніпровський районний суд міста Кам'янського	7
28	Криворізький районний суд Дніпропетровської області	7
29	Покровський міський суд Дніпропетровської області	6
30	Петропавлівський районний суд Дніпропетровської області	5
31	Південний районний суд міста Кам'янського	5
32	Жовтоводський міський суд Дніпропетровської області	4
33	Васильківський районний суд Дніпропетровської області	3
34	Вільногірський міський суд Дніпропетровської області	3
35	Металургійний районний суд міста Кривого Рогу	3
36	Солонянський районний суд Дніпропетровської області	3
37	Петриківський районний суд Дніпропетровської області	3
38	Шахтарський міський суд Дніпропетровської області	3
39	Апостолівський районний суд Дніпропетровської області	2
40	Покровський районний суд Дніпропетровської області	2
41	Широківський районний суд Дніпропетровської області	2
42	Магдалинівський районний суд Дніпропетровської області	1
43	Межівський районний суд Дніпропетровської області	1
44	Юр'ївський районний суд Дніпропетровської області	1
45	Царичанський районний суд Дніпропетровської області	1

4. Донецька область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Слов'янський міськрайонний суд Донецької області	12
2	Олександрівський районний суд Донецької області	3

5. Житомирська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Богунський районний суд м. Житомира	22
2	Звягельський міськрайонний суд Житомирської області	22
3	Корольовський районний суд м. Житомира	20
4	Коростенський міськрайонний суд Житомирської області	14
5	Народицький районний суд Житомирської області	8
6	Овруцький районний суд Житомирської області	7
7	Бердичівський міськрайонний суд Житомирської області	5
8	Баранівський районний суд Житомирської області	4
9	Хорошівський районний суд Житомирської області	4
10	Житомирський апеляційний суд	3
11	Лугинський районний суд Житомирської області	3
12	Олевський районний суд Житомирської області	3
13	Попільнянський районний суд Житомирської області	3
14	Брусилівський районний суд Житомирської області	2
15	Смільчинський районний суд Житомирської області	2

16	Любарський районний суд Житомирської області	2
17	Пулинський районний суд Житомирської області	2
18	Ружинський районний суд Житомирської області	2
19	Чуднівський районний суд Житомирської області	2
20	Андрушівський районний суд Житомирської області	1
21	Житомирський районний суд Житомирської області	1
22	Малинський районний суд Житомирської області	1
23	Радомишльський районний суд Житомирської області	1
24	Романівський районний суд Житомирської області	1
25	Черняхівський районний суд Житомирської області	1

6. Закарпатська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області	16
2	Хустський районний суд Закарпатської області	8
3	Тячівський районний суд Закарпатської області	7
4	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	5
5	Виноградівський районний суд Закарпатської області	4
6	Міжгірський районний суд Закарпатської області	4
7	Свалявський районний суд Закарпатської області	4
8	Берегівський районний суд Закарпатської області	3
9	Іршавський районний суд Закарпатської області	3
10	Великоберезнянський районний суд Закарпатської області	1
11	Закарпатський апеляційний суд	1
12	Рахівський районний суд Закарпатської області	1

7. Запорізька область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Шевченківський районний суд м. Запоріжжя	26
2	Заводський районний суд м. Запоріжжя	19
3	Вознесенівський районний суд міста Запоріжжя	18
4	Дніпровський районний суд міста Запоріжжя	17
5	Хортицький районний суд м. Запоріжжя	15
6	Комунарський районний суд м. Запоріжжя	14
7	Запорізький районний суд Запорізької області	11
8	Новомиkolaївський районний суд Запорізької області	6
9	Олександрівський районний суд міста Запоріжжя	6
10	Вільнянський районний суд Запорізької області	5
11	Вознесенівський районний суд міста Запоріжжя	2
12	Запорізький апеляційний суд	1

8. Івано-Франківська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
---	-----	-------------------------

1	Івано-Франківський міський суд Івано-Франківської області	35
2	Калуський міськрайонний суд Івано-Франківської області	23
3	Коломийський міськрайонний суд Івано-Франківської області	11
4	Рожнятівський районний суд Івано-Франківської області	6
5	Тисменицький районний суд Івано-Франківської області	5
6	Косівський районний суд Івано-Франківської області	4
7	Рогатинський районний суд Івано-Франківської області	3
8	Болехівський міський суд Івано-Франківської області	2
9	Долинський районний суд Івано-Франківської області	2
10	Надвірнянський районний суд Івано-Франківської області	2
11	Тлумацький районний суд Івано-Франківської області	2
12	Богородчанський районний суд Івано-Франківської області	1
13	Галицький районний суд Івано-Франківської області	1
14	Яремчанський міський суд Івано-Франківської області	1

9. м. Київ

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Деснянський районний суд міста Києва	62
2	Дніпровський районний суд міста Києва	60
3	Святошинський районний суд міста Києва	31
4	Шевченківський районний суд міста Києва	27
5	Голосіївський районний суд міста Києва	25
6	Дарницький районний суд міста Києва	25
7	Солом'янський районний суд міста Києва	23
8	Подільський районний суд міста Києва	16
9	Оболонський районний суд міста Києва	11
10	Печерський районний суд міста Києва	8

10. Київська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Білоцерківський міськрайонний суд Київської області	29
2	Бориспільський міськрайонний суд Київської області	26
3	Рокитнянський районний суд Київської області	24
4	Вишгородський районний суд Київської області	21
5	Києво-Святошинський районний суд Київської області	19
6	Таращанський районний суд Київської області	17
7	Броварський міськрайонний суд Київської області	14
8	Ірпінський міський суд Київської області	10
9	Тетіївський районний суд Київської області	10
10	Васильківський міськрайонний суд Київської області	9
11	Сквиірський районний суд Київської області	8
12	Володарський районний суд Київської області	6

13	Обухівський районний суд Київської області	6
14	Фастівський міськрайонний суд Київської області	6
15	Яготинський районний суд Київської області	6
16	Бородянський районний суд Київської області	5
17	Ставищенський районний суд Київської області	5
18	Баришівський районний суд Київської області	4
19	Богуславський районний суд Київської області	4
20	Березанський міський суд Київської області	3
21	Миронівський районний суд Київської області	2
22	Переяславський міськрайонний суд Київської області	2
23	Славутицький міський суд Київської області	2
24	Баришівський районний суд Київської області	1
25	Макарівський районний суд Київської області	1

11. Кіровоградська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Фортечний районний суд міста Кропивницького	22
2	Знам'янський міськрайонний суд Кіровоградської області	16
3	Олександрійський міськрайонний суд Кіровоградської області	16
4	Подільський районний суд міста Кропивницького	16
5	Новомиргородський районний суд Кіровоградської області	15
6	Добровеличківський районний суд Кіровоградської області	12
7	Долинський районний суд Кіровоградської області	8
8	Маловисківський районний суд Кіровоградської області	8
9	Компаніївський районний суд Кіровоградської області	5
10	Новоукраїнський районний суд Кіровоградської області	5
11	Петрівський районний суд Кіровоградської області	5
12	Світловодський міськрайонний суд Кіровоградської області	5
13	Новоархангельський районний суд Кіровоградської області	4
14	Устинівський районний суд Кіровоградської області	4
15	Новгородківський районний суд Кіровоградської області	3
16	Кропивницький апеляційний суд	2
17	Благовіщенський районний суд Кіровоградської області	1
18	Вільшанський районний суд Кіровоградської області	1
19	Голованівський районний суд Кіровоградської області	1

12. Львівська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Шевченківський районний суд м. Львова	29
2	Яворівський районний суд Львівської області	19
3	Жовківський районний суд Львівської області	15
4	Шептицький міський суд Львівської області	14
5	Залізничний районний суд м. Львова	13
6	Дрогобицький міськрайонний суд Львівської області	11

7	Мостиський районний суд Львівської області	11
8	Буський районний суд Львівської області	10
9	Пустомитівський районний суд Львівської області	10
10	Сколівський районний суд Львівської області	10
11	Сокальський районний суд Львівської області	10
12	Сихівський районний суд м. Львова	9
13	Личаківський районний суд м. Львова	8
14	Радехівський районний суд Львівської області	8
15	Франківський районний суд м. Львова	8
16	Кам'янка-Бузький районний суд Львівської області	7
17	Миколаївський районний суд Львівської області	7
18	Самбірський міськрайонний суд Львівської області	7
19	Старосамбірський районний суд Львівської області	7
20	Стрийський міськрайонний суд Львівської області	7
21	Львівський апеляційний суд	6
22	Галицький районний суд м. Львова	5
23	Жидачівський районний суд Львівської області	5
24	Бродівський районний суд Львівської області	4
25	Перемишлянський районний суд Львівської області	4
26	Бориславський міський суд Львівської області	3
27	Трускавецький міський суд Львівської області	3
28	Золочівський районний суд Львівської області	2
29	Турківський районний суд Львівської області	2
30	Городоцький районний суд Львівської області	1

13. Миколаївська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Сланецький районний суд Миколаївської області	13
2	Південноукраїнський міський суд Миколаївської області	11
3	Братський районний суд Миколаївської області	10
4	Центральний районний суд м. Миколаєва	9
5	Заводський районний суд м. Миколаєва	7
6	Інгульський районний суд міста Миколаєва	7
7	Корабельний районний суд м. Миколаєва	7
8	Первомайський міськрайонний суд Миколаївської області	7
9	Березанський районний суд Миколаївської області	6
10	Вознесенський міськрайонний суд Миколаївської області	6
11	Врадіївський районний суд Миколаївської області	5
12	Миколаївський районний суд Миколаївської області	5
13	Казанківський районний суд Миколаївської області	3
14	Новоодеський районний суд Миколаївської області	3
15	Очаківський міськрайонний суд Миколаївської області	3
16	Арбузинський районний суд Миколаївської області	2
17	Баштанський районний суд Миколаївської області	2
18	Веселинівський районний суд Миколаївської області	2

19	Доманівський районний суд Миколаївської області	2
20	Снігурівський районний суд Миколаївської області	2
21	Вітовський районний суд Миколаївської області	1
22	Новобузький районний суд Миколаївської області	1

14. Одеська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Київський районний суд м. Одеси	74
2	Приморський районний суд м. Одеси	45
3	Хаджибейський районний суд міста Одеси	39
4	Пересипський районний суд міста Одеси	35
5	Біляївський районний суд Одеської області	16
6	Тарутинський районний суд Одеської області	16
7	Любашівський районний суд Одеської області	15
8	Доброславський районний суд Одеської області	14
9	Ширяївський районний суд Одеської області	13
10	Чорноморський міський суд Одеської області	12
11	Березівський районний суд Одеської області	10
12	Кодимський районний суд Одеської області	10
13	Роздільнянський районний суд Одеської області	10
14	Арцизький районний суд Одеської області	9
15	Ренійський районний суд Одеської області	8
16	Татарбунарський районний суд Одеської області	8
17	Ізмаїльський міськрайонний суд Одеської області	7
18	Ананівський районний суд Одеської області	6
19	Балтський районний суд Одеської області	6
20	Іванівський районний суд Одеської області	6
21	Овідіопольський районний суд Одеської області	6
22	Подільський міськрайонний суд Одеської області	6
23	Окнянський районний суд Одеської області	4
24	Південний міський суд Одеської області	4
25	Білгород-Дністровський міськрайонний суд Одеської області	3
26	Болградський районний суд Одеської області	3
27	Великомихайлівський районний суд Одеської області	3
28	Захарівський районний суд Одеської області	3
29	Миколаївський районний суд Одеської області	3
30	Савранський районний суд Одеської області	3
31	Саратський районний суд Одеської області	3
32	Кілійський районний суд Одеської області	2
33	Одеський апеляційний суд	2
34	Теплодарський міський суд Одеської області	1

15. Полтавська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
---	-----	-------------------------

1	Автозаводський районний суд м. Кременчука	64
2	Крюківський районний суд м. Кременчука	40
3	Шевченківський районний суд міста Полтави	28
4	Миргородський міськрайонний суд Полтавської області	23
5	Глобинський районний суд Полтавської області	16
6	Новосанжарський районний суд Полтавської області	15
7	Київський районний суд м. Полтави	14
8	Полтавський районний суд Полтавської області	12
9	Подільський районний суд міста Полтави	11
10	Лохвицький районний суд Полтавської області	9
11	Карлівський районний суд Полтавської області	8
12	Семенівський районний суд Полтавської області	8
13	Пирятинський районний суд Полтавської області	7
14	Чутівський районний суд Полтавської області	7
15	Гадяцький районний суд Полтавської області	6
16	Кобеляцький районний суд Полтавської області	5
17	Шишацький районний суд Полтавської області	5
18	Гребінківський районний суд Полтавської області	4
19	Горішньоплавнівський міський суд Полтавської області	3
20	Котелевський районний суд Полтавської області	3
21	Лубенський міськрайонний суд Полтавської області	3
22	Машівський районний суд Полтавської області	2
23	Оржицький районний суд Полтавської області	2
24	Чорнухинський районний суд Полтавської області	2
25	Диканський районний суд Полтавської області	1
26	Кременчуцький районний суд Полтавської області	1
27	Полтавський апеляційний суд	1

16. Рівненська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Рівненський міський суд Рівненської області	38
2	Дубенський міськрайонний суд Рівненської області	33
3	Млинівський районний суд Рівненської області	15
4	Острозький районний суд Рівненської області	15
5	Рівненський районний суд Рівненської області	11
6	Сарненський районний суд Рівненської області	10
7	Рокитнівський районний суд Рівненської області	7
8	Гошанський районний суд Рівненської області	6
9	Демидівський районний суд Рівненської області	6
10	Володимирецький районний суд Рівненської області	5
11	Радивилівський районний суд Рівненської області	5
12	Березнівський районний суд Рівненської області	3
13	Дубровицький районний суд Рівненської області	3
14	Рівненський апеляційний суд	2
15	Вараський міський суд Рівненської області	1

16	Корецький районний суд Рівненської області	1
17	Костопільський районний суд Рівненської області	1

17. Сумська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Ковпаківський районний суд м. Суми	44
2	Зарічний районний суд м. Сум	42
3	Конотопський міськрайонний суд Сумської області	33
4	Шосткинський міськрайонний суд Сумської області	20
5	Охтирський міськрайонний суд Сумської області	18
6	Лебединський районний суд Сумської області	12
7	Глухівський міськрайонний суд Сумської області	11
8	Кролевецький районний суд Сумської області	7
9	Тростянецький районний суд Сумської області	7
10	Роменський міськрайонний суд Сумської області	6
11	Сумський районний суд	4
12	Білопільський районний суд Сумської області	3
13	Ямпільський районний суд Сумської області	3
14	Буринський районний суд Сумської області	2
15	Липоводолинський районний суд Сумської області	2
16	Недригайлівський районний суд Сумської області	1

18. Тернопільська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області	70
2	Збаразький районний суд Тернопільської області	23
3	Кременецький районний суд Тернопільської області	17
4	Лановецький районний суд Тернопільської області	16
5	Заліщицький районний суд Тернопільської області	13
6	Шумський районний суд Тернопільської області	9
7	Гусятинський районний суд Тернопільської області	7
8	Козівський районний суд Тернопільської області	6
9	Зборівський районний суд Тернопільської області	5
10	Підволочиський районний суд Тернопільської області	5
11	Бережанський районний суд Тернопільської області	4
12	Борщівський районний суд Тернопільської області	4
13	Бучацький районний суд Тернопільської області	4
14	Монастирський районний суд Тернопільської області	4
15	Підгаєцький районний суд Тернопільської області	4
16	Теребовлянський районний суд Тернопільської області	4
17	Тернопільський апеляційний суд	1
18	Чортківський районний суд Тернопільської області	1

19. Харківська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Слобідський районний суд міста Харкова	25
2	Шевченківський районний суд міста Харкова	23
3	Новобаварський районний суд міста Харкова	21
4	Немишлянський районний суд міста Харкова	18
5	Холодногірський районний суд міста Харкова	18
6	Салтівський районний суд міста Харкова	17
7	Основ'янський районний суд міста Харкова	15
8	Нововодолазький районний суд Харківської області	14
9	Індустріальний районний суд міста Харкова	13
10	Кегичівський районний суд Харківської області	13
11	Берестинський районний суд Харківської області	12
12	Чугуївський міський суд Харківської області	10
13	Київський районний суд м. Харкова	9
14	Балаклійський районний суд Харківської області	8
15	Харківський районний суд Харківської області	8
16	Лозівський міськрайонний суд Харківської області	5
17	Барвінківський районний суд Харківської області	4
18	Зміївський районний суд Харківської області	4
19	Близнюківський районний суд Харківської області	3
20	Богодухівський районний суд Харківської області	3
21	Дергачівський районний суд Харківської області	3
22	Златопільський міськрайонний суд Харківської області	3
23	Люботинський міський суд Харківської області	3
24	Сахновщинський районний суд Харківської області	3
25	Чугуївський міський суд Харківської області	3
26	Валківський районний суд Харківської області	1
27	Харківський апеляційний суд	1

20. Херсонська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Херсонський міський суд Херсонської області	23
2	Великоолександрівський районний суд Херсонської області	7

21. Хмельницька область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області	38
2	Кам'янець-Подільський міськрайонний суд Хмельницької області	20
3	Ярмолинецький районний суд Хмельницької області	18
4	Красилівський районний суд Хмельницької області	17
5	Білогірський районний суд Хмельницької області	13
6	Славутський міськрайонний суд Хмельницької області	11

7	Дунаєвецький районний суд Хмельницької області	10
8	Ізяславський районний суд Хмельницької області	10
9	Віньковецький районний суд Хмельницької області	9
10	Новоушицький районний суд Хмельницької області	9
11	Теофіпольський районний суд Хмельницької області	6
12	Шепетівський міськрайонний суд Хмельницької області	5
13	Деражнянський районний суд Хмельницької області	4
14	Чемеровецький районний суд Хмельницької області	4
15	Нетішинський міський суд Хмельницької області	2
16	Городоцький районний суд Хмельницької області	1
17	Летичівський районний суд Хмельницької області	1
18	Полонський районний суд Хмельницької області	1
19	Хмельницький апеляційний суд	1

22. Черкаська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Золотоніський міськрайонний суд Черкаської області	24
2	Шполянський районний суд Черкаської області	19
3	Соснівський районний суд м. Черкаси	18
4	Придніпровський районний суд м. Черкас	15
5	Уманський міськрайонний суд Черкаської області	12
6	Драбівський районний суд Черкаської області	10
7	Чигиринський районний суд Черкаської області	7
8	Смілянський міськрайонний суд Черкаської області	6
9	Чорнобаївський районний суд Черкаської області	6
10	Лисянський районний суд Черкаської області	5
11	Кам'янський районний суд Черкаської області	3
12	Черкаський апеляційний суд	3
13	Багачевський міський суд Черкаської області	2
14	Городищенський районний суд Черкаської області	2
15	Христинівський районний суд Черкаської області	2
16	Звенигородський районний суд Черкаської області	1
17	Канівський міськрайонний суд Черкаської області	1
18	Корсунь-Шевченківський районний суд Черкаської області	1
19	Маньківський районний суд Черкаської області	1
20	Тальнівський районний суд Черкаської області	1
21	Черкаський районний суд Черкаської області	1

23. Чернівецька область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Шевченківський районний суд м. Чернівців	24
2	Чернівецький районний суд міста Чернівців	11
3	Садгірський районний суд м. Чернівців	10
4	Вижницький районний суд Чернівецької області	9

5	Хотинський районний суд Чернівецької області	9
6	Сокирянський районний суд Чернівецької області	8
7	Путильський районний суд Чернівецької області	7
8	Заставнівський районний суд Чернівецької області	5
9	Герцаївський районний суд Чернівецької області	4
10	Глибоцький районний суд Чернівецької області	3
11	Кіцманський районний суд Чернівецької області	3
12	Новоселицький районний суд Чернівецької області	3
13	Кельменецький районний суд Чернівецької області	1
14	Сторожинецький районний суд Чернівецької області	1

24. Чернігівська область

№	Суд	Рішень за участі дитини
1	Деснянський районний суд м. Чернігова	84
2	Новозаводський районний суд м. Чернігова	47
3	Прилуцький міськрайонний суд Чернігівської області	28
4	Бахмацький районний суд Чернігівської області	23
5	Чернігівський районний суд Чернігівської області	19
6	Бобровицький районний суд Чернігівської області	18
7	Козелецький районний суд Чернігівської області	18
8	Борзнянський районний суд Чернігівської області	15
9	Ніжинський міськрайонний суд Чернігівської області	14
10	Ічнянський районний суд Чернігівської області	12
11	Городнянський районний суд Чернігівської області	11
12	Куликівський районний суд Чернігівської області	10
13	Менський районний суд Чернігівської області	10
14	Ріпкинський районний суд Чернігівської області	10
15	Сосницький районний суд Чернігівської області	9
16	Срібнянський районний суд Чернігівської області	7
17	Корюківський районний суд Чернігівської області	5
18	Новгород-Сіверський районний суд Чернігівської області	5
19	Семенівський районний суд Чернігівської області	5
20	Сновський районний суд Чернігівської області	5
21	Варвинський районний суд Чернігівської області	4
22	Чернігівський апеляційний суд	4
23	Коропський районний суд Чернігівської області	2
24	Талалаївський районний суд Чернігівської області	2
25	Носівський районний суд Чернігівської області	1